

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA
V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ VYBRANÉ STŘEDNÍ ŠKOLY
V ROKYCANECH NA TRHU PRÁCE V ROCE 2014

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Pavla Soukupová

Vypracovala:
Eva Majerová

Plzeň 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny a literaturu jsem uvedla v závěrečném seznamu.

.....
Eva Majerová

V Plzni dne 6. 3. 2015

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Mgr. Pavle Soukupové za poskytnutí odborného vedení, za inspiraci a trpělivost, kterou mi věnovala při zpracování mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala Mgr. Ireně Novákové, která mi umožnila provést výzkum na vybrané střední škole.

Souhlasím, aby práce byla uložena na Pedagogické univerzitě v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

OBSAH

1	Vymezení základní terminologie.....	9
1.1	Absolvent	9
1.2	Kompetence absolventa soš.....	11
1.2.1	Profesní kompetence	12
1.2.2	Klíčové kompetence	13
1.2.3	Profil absolventa	14
1.2.4	Kompetence a jejich hodnocení z pohledu zaměstnavatelů	17
1.3	Trh práce	19
1.3.1	Rozdělení trhu práce.....	20
1.3.2	Instituce trhu práce	21
1.3.3	Rizikové skupiny na trhu práce.....	23
1.4	Nezaměstnanost	24
1.4.1	Druhy nezaměstnanosti.....	25
1.4.2	Důsledky nezaměstnanosti.....	26
1.4.3	Nezaměstnanost absolventů na trhu práce	28
1.4.4	Příčiny nezaměstnanosti absolventů	29
1.4.5	Přehled zaměstnanosti absolventů v ČR podle oborů.....	30
1.4.6	Postoje absolventů k uplatnění v oboru.....	33
1.4.7	Spokojenost absolventů škol v zaměstnání.....	35
2	Praktická část.....	36
2.1	Cíl práce a výzkumná otázka	36
2.2	Sběr dat a volba výzkumné metody.....	37
2.3	Výzkumný soubor	37
2.4	Tvorba dotazníku.....	38
2.5	Místní a časový rámec výzkumu	38
3	Analýza a interpretace dat.....	40
3.1	Vyhodnocení dotazníků VS1	40
3.1.1	Vyhodnocení dotazníků VS1 – obor 65-41-L/01 Gastronomie.....	41
3.1.2	Vyhodnocení dotazníků VS1 – obor 66-51-H/01 Prodavač.....	49
3.2	Vyhodnocení dotazníků VS2	57
3.2.1	Vyhodnocení dotazníků VS2 – obor 65-41-L/01 Gastronomie.....	58
3.2.2	Vyhodnocení dotazníků VS2 – obor 66-51-H/01 Prodavač.....	66
3.3	Srovnání jednotlivých odpovědí mezi VS1 a VS2	74

3.3.1	Srovnání výsledků šetření v oboru Gastronomie.....	74
3.3.2	Srovnání výsledků šetření v oboru Prodavač	76
3.3.3	Srovnání výsledků šetření mezi obory Gastronomie a Prodavač	78
4	Shrnutí výzkumné části	80
5	Doporučení pro pedagogickou praxi.....	81
6	Závěr	82
7	Použitá literatura	84
7.1	Odborná literatura.....	84
7.2	Internetové zdroje.....	85
7.3	Zákony.....	86
8	Seznam příloh.....	87

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Graf: 1-1:	Hodnocení klíčových kompetencí	17
Graf: 1-2:	Míra nezaměstnanosti absolventů v ČR podle kategorií vzdělání (4/2011,2012,2013)	23
Graf: 3-1:	Míra identifikace s oborem po ukončení školy.....	41
Graf: 3-2:	Míra uplatnění v oboru po ukončení školy	42
Graf: 3-3:	Míra připravenosti na uplatnění na trhu práce	43
Graf: 3-4:	Míra teoretické připravenosti na budoucí povolání	44
Graf: 3-5:	Míra praktické připravenosti na budoucí povolání	45
Graf: 3-6:	Míra aktivního hledání práce v oboru.....	46
Graf: 3-7:	Míra využití jiných subjektů při hledání zaměstnání.....	47
Graf: 3-8:	Míra efektivity způsobů hledání zaměstnání.....	48
Graf: 3-9:	Míra zájmu o studovaný obor po ukončení studia	49
Graf: 3-10:	Míra uplatnění v oboru po ukončení školy.....	50
Graf: 3-11:	Míra připravenosti na uplatnění na trhu práce	51
Graf: 3-12:	Míra teoretické připravenosti na budoucí povolání	52
Graf: 3-13:	Míra praktické připravenosti na budoucí povolání	53
Graf: 3-14:	Míra aktivního hledání práce v oboru	54
Graf: 3-15:	Míra využití jiných subjektů při hledání zaměstnání	55
Graf: 3-16:	Míra efektivity způsobů hledání zaměstnání.....	56
Graf: 3-17:	Míra zaměstnanosti v oboru po ukončení studia	58

Graf: 3-18: Míra nezbytnosti absolvování školy pro uplatnění na trhu práce	59
Graf: 3-19: Míra splnění očekávání při vstupu do zaměstnání	60
Graf: 3-20: Míra způsobu hledání zaměstnání	61
Graf: 3-21: Míra příkladů připravenosti na budoucí povolání	62
Graf: 3-22: Míra teoretické připravenosti na povolání	63
Graf: 3-23: Míra praktické připravenosti na povolání	64
Graf: 3-24: Míra obtížnosti uplatnění v oboru na trhu práce	65
Graf: 3-25: Míra zaměstnanosti v oboru po ukončení studia	66
Graf: 3-26: Míra nezbytnosti absolvování školy pro uplatnění na trhu práce	67
Graf: 3-27: Míra splnění očekávání při vstupu do zaměstnání	68
Graf: 3-28: Míra způsobu hledání zaměstnání	69
Graf: 3-29: Míra příkladů připravenosti na budoucí povolání	70
Graf: 3-30: Míra teoretické připravenosti na povolání	71
Graf: 3-31: Míra praktické připravenosti na povolání	72
Graf: 3-32: Míra obtížnosti uplatnění v oboru na trhu práce	73

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1-1: Srovnání důležitosti kompetencí v rámci jednotlivých úrovní vzdělání	18
Tabulka 1-2: Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů podle kategorií vzdělání, duben 2013	29
Tabulka 1-3: Míra nezaměstnanosti absolventů v oboru Gastronomie	31
Tabulka 1-4: Míra nezaměstnanosti absolventů v oboru Prodavač	32
Tabulka 1-5: Postoje studentů v oboru Gastronomie	33
Tabulka 1-6: Postoje studentů v oboru Prodavač	34
Tabulka 1-7: Srovnání spokojenosti absolventů středních škol v jednotlivých oborech	35
Tabulka 2-1: Struktura výběrového souboru VZ1 podle kategorií vzdělání	39
Tabulka 2-2: Struktura výběrového souboru VZ2 podle kategorií vzdělání	39
Tabulka 3-1: Míra identifikace s oborem po ukončení studia	41
Tabulka 3-2: Míra uplatnění v oboru po ukončení školy	42
Tabulka 3-3: Míra připravenosti na uplatnění na trhu práce	43
Tabulka 3-4: Míra teoretické připravenosti na budoucí povolání	44
Tabulka 3-5: Míra praktické připravenosti na budoucí povolání	45

Tabulka 3-6: Míra aktivního hledání práce v oboru	46
Tabulka 3-7: Míra využití jiných subjektů při hledání zaměstnání	47
Tabulka 3-8: Míra efektivity způsobů hledání zaměstnání.....	48
Tabulka 3-9: Míra zájmu o studovaný obor po ukončení studia	49
Tabulka 3-10: Míra uplatnění v oboru po ukončení školy.....	50
Tabulka 3-11: Míra připravenosti na uplatnění na trhu práce.....	51
Tabulka 3-12: Míra teoretické připravenosti na budoucí povolání.....	52
Tabulka 3-13: Míra praktické připravenosti na budoucí povolání.....	53
Tabulka 3-14: Míra aktivního hledání práce v oboru	54
Tabulka 3-15: Míra využití jiných subjektů při hledání zaměstnání	55
Tabulka 3-16: Míra efektivity způsobů hledání zaměstnání	56
Tabulka 3-17: Míra zaměstnanosti v oboru po ukončení studia.....	58
Tabulka 3-18: Míra nezbytnosti absolvování školy pro uplatnění na trhu práce .	59
Tabulka 3-19: Míra splnění očekávání při vstupu do zaměstnání.....	60
Tabulka 3-20: Míra způsobu hledání zaměstnání.....	61
Tabulka 3-21: Míra příkladů připravenosti na budoucí povolání.....	62
Tabulka 3-22: Míra teoretické připravenosti na povolání.....	63
Tabulka 3-23: Míra praktické připravenosti na povolání.....	64
Tabulka 3-24: Míra obtížnosti uplatnění v oboru na trhu práce	65
Tabulka 3-25: Míra zaměstnanosti v oboru po ukončení studia.....	66
Tabulka 3-26: Míra nezbytnosti absolvování školy pro uplatnění na trhu práce .	67
Tabulka 3-27: Míra splnění očekávání při vstupu do zaměstnání.....	68
Tabulka 3-28: Míra způsobu hledání zaměstnání.....	69
Tabulka 3-29: Míra příkladů připravenosti na budoucí povolání.....	70
Tabulka 3-30: Míra teoretické připravenosti na povolání.....	71
Tabulka 3-31: Míra praktické připravenosti na povolání.....	72
Tabulka 3-32: Míra obtížnosti uplatnění v oboru na trhu práce	73

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

SŠ	Střední škola
SOŠ	Střední odborná škola
SOU	Střední odborné učiliště
RVP	Rámcový vzdělávací program
KK	Klíčové kompetence
ZV	Základní vzdělání
ŠVP	Školní vzdělávací program
IKT	Informační a komunikační technologie
ČR	Česká republika
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
VS	Výzkumná skupina

ANOTACE

Poznávacím cílem této práce bylo zjistit připravenost absolventů vybrané střední školy v Rokycanech na vstup na trh práce, jejich představy o budoucím povolání a dále pak poznatky absolventů, kteří již po ukončení studia na trh práce vstoupili.

Práce má dvě části. Teoretická část popisuje pojmy jako absolvent, kompetence, trh práce a nezaměstnanost. Dále se věnuje některým dosud prováděným výzkumům, které se vztahují k tématu uplatnění absolventů na trhu práce. Praktická část zpracovává empirický výzkum prováděný mezi absolventy vybrané SŠ v Rokycanech, analýzu získaných dat, zjištěné závěry výzkumu a navržená doporučení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Absolvent, kompetence, trh práce, nezaměstnanost

ABSTRACT

The main aim of this thesis is to assess the theoretical readiness of chosen high – school graduates from Rokycany for entry to job market. Further on, graduates ideas about their future occupation and knowledge of those graduates who have already entered the job market are discussed.

This thesis consist two parts. The theoretical part describe the terms like graduate, qualification, job market and unemployment. Some more research focused on the usage of graduates in the job market is described, too.

In the practical part the empirical research done among the graduates of chosen high – school in Rokycany is assessed. The analysis of gathered data, results of the research and suggested recommendation follow.

KEYWORDS

Graduate, competence, labour market, unemployment

Úvod

V dnešní době stále se zvyšující nezaměstnanosti, zvyšujícího se počtu absolventů středních škol (dále jen SŠ), středních odborných škol (dále jen SOŠ) a středních odborných učilišť (dále jen a SOU), kteří podle statistik, uváděných Národním ústavem pro vzdělávání¹ končí v nezanedbatelné míře na pracovních úradech, je nutné si položit otázku, jakými kompetencemi dokážou školy vybavit své studenty pro budoucí povolání a jakého uplatnění mohou pak studenti středních škol na trhu práce dosáhnout.

Často můžeme pozorovat, že i přes snahu mladých lidí pracovat a budovat kariéru, nejsou na možnosti, jak práci hledat, dostatečně připraveni. Stejně jako ostatní trhy, je také trh práce založen na nabídce a poptávce, kdy na straně jedné stojí člověk s nabídkou svých kompetencí a na straně druhé potenciální zaměstnavatel, který hledá vhodnou pracovní sílu. Proto se absolventi středních škol řadí mezi skupiny osob, které mají z určitých specifických důvodů přístup na tento trh znesnadněn. Nemají žádné zkušenosti, nemají praxi, chyběj jim pracovní kontakty. Nezaměstnanost mezi mladými lidmi je tak vyšší než u populace dospělé.

Důvodem, proč bude zvoleno téma bakalářské práce „Uplatnění absolventů vybrané střední školy v Rokycanech na trhu práce v roce 2014“ je skutečnost, že v mém současném povolání mám možnost sledovat množství absolventů, kteří se po ukončení střední školy hlásí na Úřadu práce.

Cílem této bakalářské práce bude zjišťování připravenosti absolventů vybrané střední školy v Rokycanech, na vstup na trh práce, jejich představa o budoucím povolání a poznatky absolventů, kteří již po ukončení studia na trh práce vstoupili.

Realizací empirického výzkumu v regionu Rokycany, se budeme věnovat problematice připravenosti absolventů na zapojení do pracovního procesu. První dotazovanou skupinou budou studenti posledních ročníků vybraných oborů na střední škole v Rokycanech. Zde budou zjišťovány názory na vlastní průběh středoškolského studia, na hodnocení jeho celkové úrovně a na kvalitu jednotlivých získaných kompetencí.

¹ Národní ústav pro vzdělávání: absolventi. *Témata: Článek absolventi* [online]. 2014 [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz

Poslední okruh otázek bude orientován na zjištění dalších studijních nebo pracovních záměrů studentů po ukončení jejich studia.

Druhou dotazovanou skupinou budou absolventi roku 2014 vybrané střední školy v Rokycanech. Zde bude zjišťována jejich původní očekávání a reálná situace na trhu práce, včetně obtíží při hledání zaměstnání a délky nezaměstnanosti.

Na závěr bude provedeno porovnání mezi oběma skupinami – jaká jsou očekávání na jedné straně a jaká je realita při setkání se skutečností na straně druhé.

Výsledky výzkumného šetření by měly pomoci vybrané škole zjistit, v jaké míře a v jakých zkoumaných oborech je uplatnění absolventů vyšší, který ze zkoumaných oborů je na dané škole lépe využitelný a kterému by mělo smysl věnovat více pozornosti a více reklamy při získávání studentů do prvních ročníků. Dále by mělo pomoci také při efektivním rozhodování cílových skupin uživatelů, což jsou především zájemci o studium a jejich rodiče, aby při volbě budoucí profese byli seznámeni i s problematikou uplatnění na trhu práce a s tím, jaké požadavky zaměstnavatelé na absolventy mají a jaké kompetence u nich preferují. Celý výzkum zahrnuje realizaci dílčích šetření, které ukazují na rozdílné úhly pohledu na tuto problematiku.

Práce se skládá z teoretické a praktické části.

Teoretická část slouží jako podklad pro praktickou část. Obsahuje vymezení pojmů jako je vzdělání, kompetence, trh práce, nezaměstnanost, absolvent. Dále se věnuje některým prováděným výzkumům v námi zkoumané oblasti.

Praktickou část tvoří kapitoly, kterými jsou výběr metodologie informace o zkoumaném vzorku a sběru dat, vymezení vybraných výzkumných metod, dále odůvodnění tohoto výběru, tedy empirického výzkumu pomocí dotazníku a analýza dat.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

Vzhledem k současné situaci na trhu práce, kdy po skončení studia zůstává asi jedna pětina mladých lidí bez zaměstnání a pro lepší orientaci v problematice uplatnění absolventů na trhu práce, považujeme za důležité, vymezit zde základní pojmy, jako jsou absolvent, vzdělání, kompetence, trh práce a nezaměstnanost, které s tímto tématem úzce souvisí a které nás budou provázet průběhem celé práce.

1.1 ABSOLVENT

Statut absolventa vymezuje zejména zákoník práce. (zákon č. 262/2006 Sb.)²

„Absolventem dle zákoníku práce (§ 229) je zaměstnanec vstupující do pracovního poměru na práci odpovídající jeho kvalifikaci, jestliže celková doba jeho odborné praxe nedosáhla po úspěšném ukončení studia (přípravy) 2 let, přičemž se do této doby nezapočítává doba mateřské nebo rodičovské dovolené. Pokud například čerstvý absolvent školy zprvu nesehnal práci a rozšířil řady nezaměstnaných - stal se uchazečem o zaměstnání, a nastoupí proto do pracovního poměru třeba až po půl roce od ukončení studia, stále bude považován za absolventa, a to po dobu dvou let.“

Zákon o zaměstnanosti (zákon č. 435/2004 Sb.)³ pojem absolvent – uchazeč o zaměstnání nedefinuje. Považuje však absolventy za skupinu uchazečů o zaměstnání, které je potřeba věnovat zvýšenou péči, při zprostředkování zaměstnání (§ 33)

Pokud žák středoškolské studium úspěšně ukončí, dosáhne středního stupně vzdělání. Střední vzdělání v ČR lze rozdělit do několika kategorií, podle dosaženého vzdělání, na které se podíváme v následujícím rozpisu, jak je popisuje Národní ústav pro vzdělávání⁴:

² Česká republika. Zákoník práce: Aktuální znění: Část desátá - péče o zaměstnance. In: č. 262/2006 Sb. 13. 5. 2014. [cit. 2014-11-23] Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/>

³ Česká republika. Zákon o zaměstnanosti: Aktuální znění: Část druhá - zprostředkování zaměstnání. In: č. 435/2004 Sb. 13. 5. 2004. [cit. 2014-11-23] Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/

⁴ Národní ústav pro vzdělávání: Výběr oborů vzdělání. *Výběr oborů vzdělání: Středoškolské vzdělání* [online]. 2012 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>

STŘEDOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ BEZ VÝUČNÍHO LISTU A MATURITY**J Střední nebo střední odborné vzdělání bez maturity i výučního listu**

Jde o střední odborné (profesní) vzdělání, které je ukončeno závěrečnou zkouškou. Absolventi získají vysvědčení (ne výuční list ani maturitu). Délka vzdělání je 2 roky.

C Praktická škola

Jde o obory vzdělání pro žáky s těžšími a kombinovanými formami zdravotního postižení. Příprava je neprofesní, zaměřená na poskytování základních dovedností pro život, absolventi získají vysvědčení (ne výuční list). Délka vzdělání je 1 nebo 2 roky.

STŘEDOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ S VÝUČNÍM LISTEM**H Střední odborné vzdělání s výučním listem**

Jde o profesní přípravu v tradičních učebních oborech středních odborných učilišť. Absolventi získají výuční list a mohou pokračovat v nástavbovém studiu k získání maturity. Délka vzdělání je 3 roky.

E Nižší střední odborné vzdělání s výučním listem

Jde o odborné (profesní) vzdělání v oborech s nižšími nároky na všeobecnou a odbornou přípravu. Absolventi získají výuční list a jsou připraveni pro výkon jednoduchých prací v rámci dělnických povolání. Po absolvování je velmi problematické pokračovat v nástavbovém studiu k získání maturitní zkoušky. Doba přípravy je 2 nebo častěji 3 roky.

STŘEDOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ S MATURITOU**L/O Úplné střední odborné vzdělání s odborným výcvikem a maturitou**

Jde o střední vzdělání s profesním charakterem, které připravuje žáky pro náročná dělnická povolání a nižší řídicí funkce. Významnou součástí studia je odborný výcvik. Absolventi získají maturitní vysvědčení a mohou pokračovat ve vysokoškolském nebo vyšším odborném vzdělávání. Délka studia je 4 roky.

M Úplné střední odborné vzdělání s maturitou (bez vyučení)

Jde o vzdělávání s profesním charakterem, které připravuje žáky pro střední odborné činnosti a nižší řídicí funkce. Absolventi získají maturitní vysvědčení a mohou pokračovat ve vysokoškolském nebo vyšším odborném vzdělávání. Délka studia je 4 roky.

K Úplné střední všeobecné vzdělání (na gymnáziu)

Příprava má všeobecný neprofesní charakter. Absolventi získají maturitu a jsou připraveni pro vysokoškolské nebo vyšší odborné vzdělávání. Existují tři varianty studia: 4leté, 6leté a 8leté.

STŘEDOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ – KONZERVATOŘE**P Vyšší odborné vzdělání v konzervatoři**

Jedná se o studium v uměleckých oborech. Absolventi získají vysvědčení o absolutoriu v konzervatoři a diplom absolventa konzervatoře, za jménem pak mohou uvádět označení Dis. (jako "diplomovaný specialista"). Vzdělání lze ukončit i maturitní zkouškou. Délka většiny oborů trvá 6 let a je určena uchazečům po splnění povinné školní docházky. Výjimku tvoří obor Tanec, který trvá 8 let a je určen uchazečům po 5. ročníku základní školy.

Po ukončení středoškolského studia by měl žák být vybaven takovými kompetencemi, které jim pomohou snadněji získat zaměstnání a které často požadují potenciální zaměstnavatelé. (touto oblastí se budeme zabývat v kapitole **1.2.4**)

1.2 KOMPETENCE ABSOLVENTA SOŠ

Aby člověk uspěl v současném světě, je potřeba, aby disponoval širokou škálou nejrůznějších kompetencí. Jen dobře vybavený jedinec může s dosaženým vzděláním uspět na trhu práce nejen u nás, ale i v zahraničí.

Zásadní etapou v životě žáka je ukončení studia na střešní škole. Vzdělávání na středních školách má za cíl vybavit všechny žáky souborem kompetencí na takové úrovni, která je pro každého z nich individuálně dosažitelná a tím je připravit na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Osvojování těchto kompetencí je dlouhodobý a složitý proces, který začíná již v předškolním věku a dotváří se v celém průběhu

života. Získáváme je základním vzděláváním a jsou přípravou na vzdělávání další. Na středních školách k nim přibývají profesní kompetence, které nabízejí školy ve svých Rámcových vzdělávacích programech, určených pro daný typ studia.

Tyto kompetence neexistují samostatně, ale navzájem se různými způsoby prolínají. Je to jakýsi výsledek celkového procesu vzdělávání. Proto k jejich rozvíjení a utváření musí přispívat a směřovat veškerý vzdělávací obsah, aktivity i činnosti, které ve škole probíhají.

„Škola, která monopolizuje výchovu a vzdělávání, zavírá se před světem, skrývá se před krizí rodiny a společnosti, před delikvencí, násilím a drogami, zapomíná na člověka a jeho slušnost, není výchovnou institucí v pravém slova smyslu. Není místem socializace, odpočinku, terapie, výchovy, hledání a zkoumání. Stává se jakýmsi shromaždištěm (parkovištěm) dětí, které se učí spoustu věcí, ale i nadále žijí tak, jako by nic neznaly“⁵

Získané kompetence tvoří neopomenutelný základ žáka pro celoživotní učení, vstup do života a do pracovního procesu. Lze je rozdělit na profesní a klíčové.

1.2.1 PROFESNÍ KOMPETENCE

Přesné znění těchto kompetencí můžeme najít v příslušných rámcových vzdělávacích programech (dále jen RVP). V naší práci využijeme znění z RVP pro střední odborné vzdělávání.

„Odborné kompetence se vztahují k výkonu pracovních činností a vyjadřují profesní profil absolventa oboru vzdělání, jeho způsobilosti pro výkon povolání. Odvíjejí se od kvalifikačních požadavků na výkon konkrétního povolání a charakterizují způsobilost absolventa k pracovní činnosti. Tvoří je soubor odborných vědomostí, dovedností, postojů a hodnot potřebných pro výkon pracovních činností daného povolání nebo skupiny příbuzných povolání“⁶.

Tyto kompetence představují schopnosti člověka vykonávat určitou profesi nebo zastávat určitou pracovní pozici, dosáhnout požadované úrovně pracovního výkonu. Jsou to určité dovednosti, vědomosti a návyky, které jsou úzce svázány

⁵ ČÁBALOVÁ, Dagmar. *Pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 272 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4729-930. S. 78

⁶ Národní ústav odborného vzdělávání: RVP 3 vlna. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání: 64-41-L/51 Podnikání* [online]. 06 05 2009 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://zpd.nuov.cz>

s konkrétní odborností. Stále větší důraz je kladen na rozvoj takových vědomostí, dovedností a schopností, které lidem pomáhají rychle se přizpůsobit změnám vnějšího prostředí.

1.2.2 KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Klíčové neboli přenosné kompetence, jsou takové schopnosti, znalosti a dovednosti, které jsou nezbytné nejen pro úspěšné uplatnění v běžném životě, ale hlavně na trhu práce. Zvládnutí těchto kompetencí přispívá k větší flexibilitě pracovníků. To znamená k jejich schopnosti vykonávat rozličné odborné úkoly nebo měnit bez větších problémů různé profese. RVP pro odborné vzdělávání, popisuje klíčové kompetence (K. dovednosti; KK), takto⁷:

„Soubor požadavků na vzdělání, zahrnující vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty, které jsou důležité pro osobní rozvoj jedince, jeho aktivní zapojení do společnosti a pracovní uplatnění. Jsou univerzálně použitelné v různých situacích. Ve výuce se neváží na konkrétní vyučovací předměty, lze je rozvíjet prostřednictvím všeobecného i odborného vzdělávání, v teoretickém i praktickém vyučování, ale i prostřednictvím různých dalších aktivit doplňujících výuku, kterých se žáci sami aktivně účastní. KK odborného vzdělávání se odvíjejí od Evropského referenčního rámce klíčových kompetencí pro celoživotní vzdělávání a navazují na KK RVP ZV, v nástavbovém studiu na KK vymezené RVP pro tříleté obory vzdělání kategorie H.“

Mezi nejdůležitější klíčové kompetence patří:

- kompetence k učení
- čtení a porozumění pracovním instrukcím,
- práce s čísly
- k řešení problémů (schopnost rozhodovat se, řešit problémy, nést zodpovědnost)
- komunikační kompetence (jak v rodném tak i v cizích jazycích)
- sociální kompetence
- personální kompetence
- občanské a pracovní kompetence
- schopnost týmové práce, schopnost vést

⁷ Národní ústav odborného vzdělávání: RVP 3 vlna. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání: 64-41-L/51 Podnikání* [online]. 06 05 2009 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://zpd.nuov.cz>

- adaptabilita a flexibilita
- zběhlost v používání výpočetní techniky
- zběhlost v zacházení s informacemi

1.2.3 PROFIL ABSOLVENTA

Přehled kompetencí, které může absolvent střední školy získat, najdeme na stránkách dané školy pod názvem profil absolventa. Protože se naše práce týká také oboru PODNIKATEL, podívejme se tedy na profil absolventa u tohoto oboru.

Obor vzdělání: 64-41- L/51 Podnikání (školní vzdělávací program podnikání)⁸

My se podíváme především na kompetence, které lze v tomto oboru získat a na uplatnění, které by absolvent mohl po získání potřebných kompetencí dosáhnout. Z celého obsahu profilu absolventa⁹ vybereme to nejdůležitější, co se vztahuje k našemu tématu uplatnění absolventů na trhu práce.

Vzdělávací program umožňuje získání všeobecných a odborných vědomostí, manuálních a intelektových dovedností potřebných k vykonávání povolání – obchodní zástupce, vedoucí expedice, odbytař, zásobovač a další středně manažerské práce.

Při sestavování a naplňování ŠVP je respektovaná snaha o vybavení absolventa takovými znalostmi, dovednostmi a postoji, které mu umožní dobré uplatnění na trhu práce. Při sestavování obsahu vzdělávání jsou respektovány požadavky sociálních partnerů příslušné odbornosti. Učivo odborných předmětů je vybráno s ohledem na možnosti pracovního uplatnění absolventa v různých typech provozních jednotek v regionu. Všeobecně vzdělávací předměty rozšiřují a prohlubují všeobecné znalosti a dovednosti žáka a vytvářejí předpoklady pro odborné vzdělávání.

Odborné předměty jsou zaměřeny na získání přehledu o právní legislativě, managementu, marketingu, ekonomice podniku a jeho účetnictví. Obsah odborných předmětů je předmětně koordinován s praxí.

Obecným cílem vzdělávacího programu je připravit pracovníka, který se dobře umístí na trhu práce, případně bude schopen reagovat na měnící se podmínky trhu práce.

⁸ Národní ústav pro vzdělávání: Obory: Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 64-41-L/51 Podnikání. *Profil absolventa* [online]. 06 05 2009 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>

⁹ Národní ústav pro vzdělávání: Obory: Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 64-41-L/51 Podnikání. *Profil absolventa* [online]. 06 05 2009 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>

Získané odborné kompetence:

- ovládá klávesnici desetiprstovou hmatovou metodou, vyhotovuje písemnosti podle normy, správně stylizuje písemnosti,
- charakterizuje a pojmenuje makroekonomické veličiny a vysvětlí působení těchto veličin na působení v podniku,
- orientuje se v oblasti managementu a marketingu,
- stanoví ceny podle zvolené metody,
- vypočítá odpisy dlouhodobého majetku, mzdy zaměstnanců, odvody sociálního a zdravotního pojištění, zálohy na daň z příjmu,
- účtuje o hotovostních a bezhotovostních operacích v podniku, o majetku, závazcích pohledávkách, nákladech a výnosech podniku,
- sestaví účetní závěrku, vypočte výsledek hospodaření a daň z příjmu,
- orientuje se v soustavě daní, vypočítá jednotlivé druhy daní,
- orientuje se v právní úpravě podnikání, občanských a pracovněprávních vztazích,
- vede jednání s obchodními partnery.¹⁰

Rozvíjení klíčových kompetencí:

Během vzdělávání je žák veden tak, aby si byl vědom svých osobních možností a kvalit, aby uměl pracovat samostatně i v týmu. Výuka pomáhá rozvoji osobnosti a vytváří předpoklady k tomu, aby se žák správně zapojil do společnosti a měl možnost dalšího rozvoje.

Upevňování a rozvíjení sociálních kompetencí vede k vhodnému zapojení žáka do kolektivu, ve kterém uplatní své schopnosti a bude i umět respektovat druhé a spolupracovat s nimi.

Komunikační dovednosti jsou rozvíjeny na úrovni verbální, písemné i s využitím IKT. Oblast IKT je zaměřena nejen na osvojení dovedností práce s těmito technologiemi, ale také na vhodném využití těchto znalostí pro svůj osobní i pracovní život. Rozvíjení klíčových kompetencí je vhodně zařazeno do všech předmětů. Proces uplatňování

¹⁰ Národní ústav pro vzdělávání: Obory: Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 64-41-L/51 Podnikání. *Profil absolventa* [online]. 06 05 2009 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>

klíčových kompetencí je veden tak, aby byl soustavný a vykazoval vývojový posun během vzdělávání.

Do výuky jsou zařazována také průřezová témata a to tak, aby si žák uvědomil vzájemnou použitelnost a souvislost znalostí a dovedností z různých vzdělávacích oblastí.¹¹

Uplatnění absolventa

Absolvent se uplatní na trhu práce v obchodních společnostech, firmách i jako živnostník v oblasti ekonomické, provozně-ekonomické, obchodní a administrativní. Bude schopen vykonávat obchodně provozní i podnikatelské funkce, které jsou podmíněné středním vzděláním s maturitní zkouškou.

Může zastávat typové pozice – účetní, finanční poradce, fakturant, referent ve státní správě, asistent podnikatele, obchodní zástupce, vedoucí expedice, vedoucí směny a provozu, odbytář, zásobovač a další středně manažerské práce. Může pracovat v původní profesi na vyšší pracovní pozici.

To předpokládá zvládnutí profesní komunikace v jednom světovém jazyce, počítačové gramotnosti, vedení účetnictví a orientaci v oborové legislativě, dokonalou znalost odborných kompetencí v profesní činnosti, pro kterou se připravoval v předcházející přípravě v konkrétním učebním oboru.¹²

Zástupci podnikové sféry jsou pravidelně zváni k maturitním zkouškám, ve spolupráci s Hospodářskou komorou a dalšími subjekty se žáci školy účastní různých prezentačních a jiných akcí.

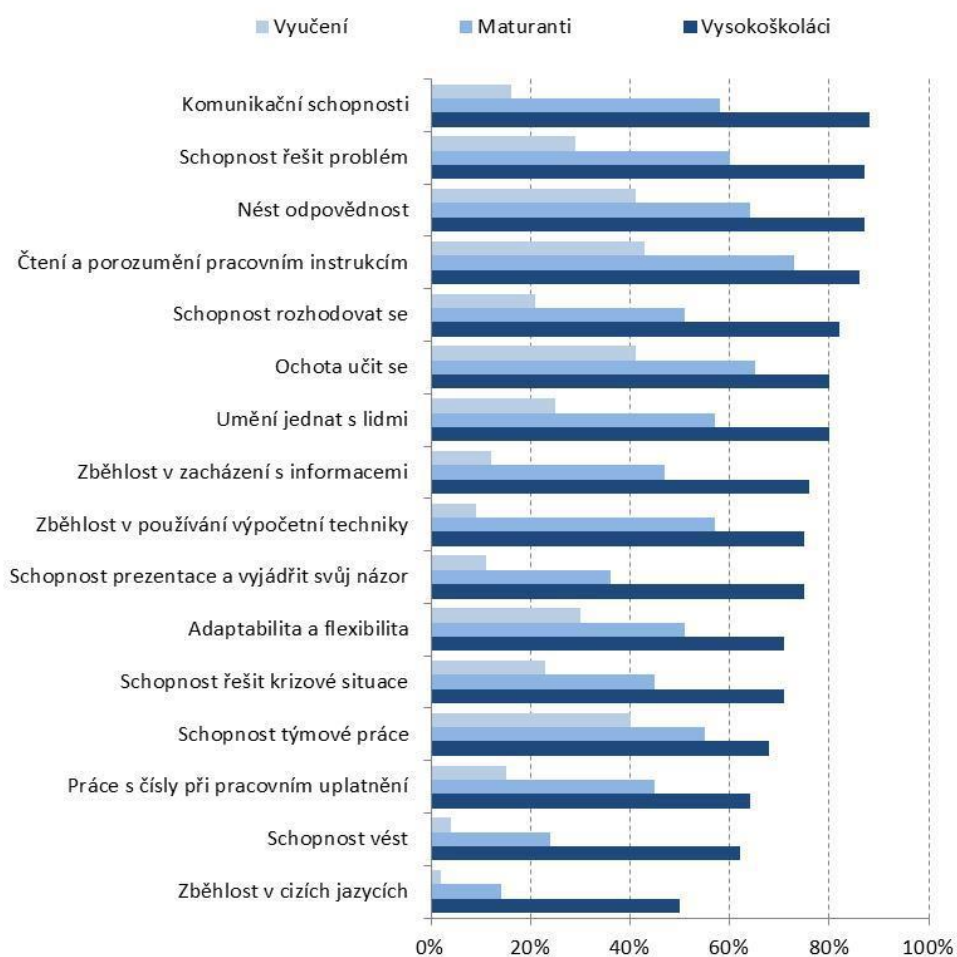
Na to, jaké kompetence zaměstnavatelé vyžadují a jak jednotlivé získané dovednosti a schopnosti hodnotí, se podíváme v kapitole **1.2.4.**

¹¹ Národní ústav pro vzdělávání: Obory: Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 64-41-L/51 Podnikání. *Profil absolventa* [online]. 06 05 2009 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>

¹² Národní ústav pro vzdělávání: Obory: Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 64-41-L/51 Podnikání. *Profil absolventa* [online]. 06 05 2009 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>

1.2.4 KOMPETENCE A JEJICH HODNOCENÍ Z POHLEDU ZAMĚSTNAVATELŮ

Důležitým ukazatelem pro vzdělávání by mělo být také hodnocení kompetencí a zpětná vazba od zaměstnavatelů. Podívejme se nyní na šetření, jak zaměstnavatelé hodnotili důležitost kompetencí a míru jejich osvojení absolventy škol, vstupujících na trh práce. S hodnocením těchto kompetencí se také zjišťovala jejich preference zaměstnavateli v grafu 1-1¹³

Graf: 1-1: Hodnocení klíčových kompetencí

¹³ ÚLOVEC Martin: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol - srovnání 2004 - 2013. In: *Infoabsolvent: Témata: Publikace Absolventi* [online]. 2014 [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>

Podle uvedeného šetření se tedy nedůležitější kompetence na jednotlivých úrovních vzdělání rozdělují tak, jak je znázorněno v tabulce 1-1¹⁴

Vyučení	Maturanti	Vysokoškoláci
1. Čtení a porozumění prac. instrukcím	43%	Čtení a porozumění prac. instrukcím 73%
2. Nést odpovědnost	41%	Ochota učit se 65%
3. Ochota učit se	41%	Nést odpovědnost 64%
4. Schopnost týmové práce	40%	Schopnost řešit problém 60%
5. Adaptabilita a flexibilita	30%	Komunikační schopnosti 58%

Tabulka 1-1: Srovnání důležitosti kompetencí v rámci jednotlivých úrovní vzdělání

Kompetence vyučených absolventů

Zde jsou důležité především kompetence, které souvisí s pochopením instrukcí a prací v týmu. Dále ochota učit se a nést odpovědnost, schopnost týmové práce, schopnost adaptability a flexibility, rozvíjení vlastní odpovědnosti. Dále je ze strany zaměstnavatelů kladen důraz na rozvíjení dalších znalostí a dovedností, vzdělávání a zvyšování kvalifikace.

Kompetence maturantů

Zde jsou vyzdvihovány téměř stejné kompetence, jako u vyučených. Větší důraz je kladen na ochotu učit se a schopnost řešení problémů.

Kompetence vysokoškoláků

U vysokoškoláků se klade důraz převážně na komunikační schopnosti, schopnost řešení problémů a odpovědnosti. Schopnost čtení a porozumění pracovním instrukcím je až na čtvrtém místě jednoduše proto, že tyto schopnosti se u vysokoškolsky vzdělaných lidí automaticky předpokládají, zrovna tak jako schopnost rozhodovat se.

¹⁴ ÚLOVEC Martin: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol - srovnání 2004 - 2013. In: *Infoabsolvent: Témata: PublikaceAbsolventi* [online]. 2014 [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>

1.3 TRH PRÁCE

Trh práce je úzce spojen s tržní ekonomikou, proto je situace zde, zásadně ovlivňována vývojem a stavem ekonomiky. V České republice, podobně jako i v ostatních státech Evropské unie je negativně ovlivněn celosvětovou krizí. Od roku 1990, kdy došlo k zahájení transformace ekonomiky, prošel trh práce v České republice rychlými změnami. Tento vývoj byl nazván „ekonomickým zázrakem“¹⁵.

Mezi odvětvími, organizacemi a profesemi docházelo k přesunu pracovních sil, kdy svou profesi změnila nebo prošla změnou pracovního zařazení více než polovina zaměstnaných lidí. Dařilo se udržet nezaměstnanost na nízké úrovni. Důvodů byla řada: vzdělaná pracovní síla, využívání nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, nízké mzdy a další¹⁶.

V rámci zkoumání trhu práce se nejen ekonomie snaží co nejlépe porozumět příčinám nezaměstnanosti, ale také průzkumy v dalších oblastech sledují například přechod absolventů středních škol do praxe a jejich uplatnění. Jedná se o důležité předměty zkoumání, protože výše nezaměstnanosti závažně ovlivňuje stav společnosti. Trh práce je také regulován zásahy státu a to ve směru stanovování výše minimální mzdy, nebo v opatření spojené s důchodovým zabezpečením, určením věku pro odchod do důchodu nebo délka školního vzdělávání nebo možnost práce osob v produktivním věku.

Na tomto trhu je práce nabízena a prodávána jako výrobní faktor. Setkává se zde nabídka práce zaměstnanců a poptávka zaměstnavatelů jako výrobního faktoru. Nabízená práce však není běžným zbožím, neboť vedle činnosti ekonomické (neboli produktivní), je také činností sociální. Proto jsou podmínky nabídky a poptávky této práce ovlivňovány zvyklostmi vytvořenými v průběhu společenského vývoje. To znamená, že pro nabízejícího a kupujícího jsou vymezena pravidla, za jakých podmínek má být práce nabízena na straně jedné a jakým způsobem a ohodnocením má být přijata na straně druhé¹⁷.

¹⁵ KUCHAR, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3.

¹⁶ KUCHAR, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3.

¹⁷ KUCHAR, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3.

1.3.1 ROZDĚLENÍ TRHU PRÁCE

Na trhu existují dvě skupiny firem. První skupinou jsou velké firmy s dostatečným kapitálem, které mohou bez větších obtíží reagovat na výkyvy hospodářského vývoje a investovat do inovací. Dosahují velkých zisků a nabízejí velké počty pracovních míst. Druhá skupina firem zmíněné pozice postrádá. Nemají dostatečné finanční zajištění, proto i jejich investice do inovací jsou slabší. Bývají ohroženi druhotnou platební neschopností a nenabízí příliš mnoho pracovních míst.

„Mezi oběma skupinami platí jak odlišná pravidla pro obsazování pracovních míst, tak odlišnosti v celkových podmínkách zaměstnanosti, včetně stanovení mzdových tarifů¹⁸.“

Na základě toho je pracovní trh rozdělen na primární a sekundární.

Primární trh práce

Zde se soustřeďují výhodnější a lepší pracovní příležitosti s vyšší prestiží. Poskytují lepší pracovní podmínky, profesní růst i řadu šancí. Pracovní místa jsou zde stálejší a poskytují relativně větší bezpečí před ztrátou zaměstnání. Práce je zde dobře placená. Postavení pracovníků na tomto trhu zajišťuje jejich lidský kapitál a jejich spolehlivost.¹⁹

Sekundární trh práce

Zde je jak mzdová úroveň, tak i prestiž pracovních míst nižší. Je zde minimální nebo žádný kariérní růst, pracovní příležitosti i místa jsou méně stabilní a častěji dochází k jejich přerušování nezaměstnaností, dochází k velké fluktuaci pracovníků. Je zde však snazší získat nové zaměstnání než na trhu primárním.

Trh práce se dále dělí do tří sektorů, podle činnosti, která je v každém z těchto sektorů vykonávána. Jde o sektor primární, sekundární a terciální.²⁰

¹⁸ KUCHAR, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3.

¹⁹ KUCHAR, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3.

²⁰ KUCHAR, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3

Primární sektor

Tímto termínem se označuje sektor surovin nebo prvovýroba. Zahrnuje všechna odvětví lidské činnosti, které přeměňují přírodní zdroje do základních produktů (suroviny a výrobky). Jde o produkty zemědělství, rostlinné výroby, chov zvířat, rybolov, lesní hospodářství nebo těžba surovin.

Sekundární sektor

Sektor výroby a průmyslu. Tento sektor zahrnuje všechna odvětví lidské činnosti, která přeměňují suroviny na zboží nebo výrobky. Tento sektor bývá často členěn na lehký a těžký průmysl. Do sekundárního sektoru patří průmysl elektrotechnický, chemický, strojírenský, automobilový, energetický, hutnický, stavební, potravinářský, sklářský, textilní a spotřební.

Terciální sektor

Zahrnuje poskytování služeb, tedy znalostí, práce, finančních prostředků, infrastruktury, výrobků nebo jejich vzájemná kombinace. Tento sektor představuje významnou část národního hospodářství moderních ekonomik.

1.3.2 INSTITUCE TRHU PRÁCE

V České republice zajišťuje politiku zaměstnanosti Ministerstvo práce a sociálních věcí a Úřad práce České republiky.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR²¹

Je ústředním orgánem státní správy a usměrňuje a kontroluje její výkon a dodržování zákonitostí při zabezpečování státní politiky zaměstnanosti. Zabývá se bezpečností práce, pracovněprávními vztahy, rekvalifikací a zaměstnaností, mzdovou a jinými odměnami za práci, kolektivním vyjednáváním, důchodovým zabezpečením, sociální péčí, nemocenským pojištěním, péčí o pracovní podmínky žen a mladistvých, péčí o rodinu a dítě, o občany, kteří potřebují zdravotní pomoc, právní ochranu v mateřství a dalšími otázkami mzdové a sociální politiky.

²¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR: o MPSV. *MPSV.CZ: Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 26.9.2014 [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/>

Úřad práce České republiky²²

Je podřízen Ministerstvu práce a sociálních věcí a jako správní úřad s celostátní působností je organizační složkou státu. Byl zřízen dnem nabytí účinnosti zákona č. 73/2011 Sb. o Úřadu České republiky dne 1. 4. 2011²³.

Plní úkoly v oblastech zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců, státní sociální podpory, v oblasti péče o děti podle zákona č. 359/1999 Sb.²⁴, o sociálně právní ochraně dětí a další úkoly v rozsahu a za podmínek které stanovují zvláštní předpisy.

Dělí se na generální ředitelství v Praze, 14 krajských pracovišť a 409 kontaktních míst. My budeme využívat informace o nezaměstnanosti absolventů v Rokycanském regionu, proto si přiblížíme, jaké úkoly plní kontaktní pracoviště Úřadu práce v oblasti zprostředkování zaměstnání, evidence uchazečů a zájemců o zaměstnání²⁵

- sleduje databázi a podává informace o volných pracovních místech a aktualizuje je, a zároveň aktivně vyhledává informace o volných pracovních místech,
- vede evidenci uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání,
- rozhoduje o nezařazení do evidence uchazečů o zaměstnání a o vyřazení z této evidence,
- vydává a ověřuje správní rozhodnutí v oblasti zprostředkování zaměstnání,
- vyhledává uchazečům o zaměstnání včetně zdravotně postižených vhodné pracovní uplatnění; v této souvislosti spolupracuje s oddělením zaměstnanosti krajské pobočky,
- projednává s uchazeči včetně zdravotně postižených možnosti pracovního uplatnění na společensky účelných pracovních místech, při veřejně prospěšných pracích a jedná s nimi o možnostech rekvalifikace a provádí v těchto oblastech průzkum zájmu uchazečů,

²² Úřad práce ČR: O úřadu práce České republiky. *Úřad práce ČR* [online]. 2014 [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/>

²³ Česká republika. Zákon o úřadu práce ČR: Aktuální verze. In: *Předpis č. 73/2011 Sb. Zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů*. 09. 02. 2011. [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/>

²⁴ Česká republika. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: Aktuální verze. In: *Předpis č. 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*. 09. 12. 1999. [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/>

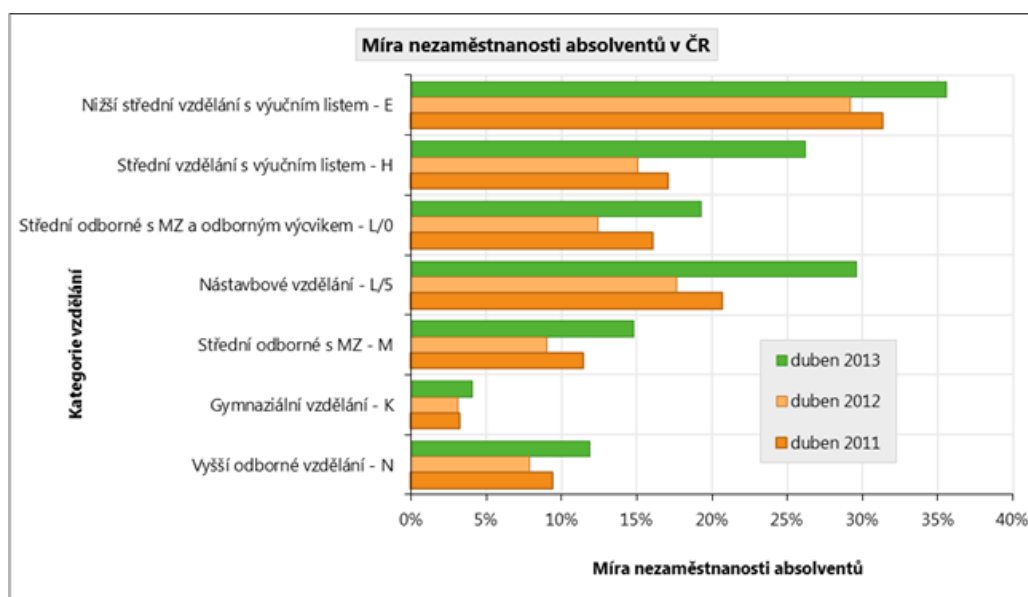
²⁵ Úřad práce ČR: O úřadu práce České republiky. *Kontaktní pracoviště Rokycany* [online]. 2014 [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/>

- podílí se realizaci opatření a nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, provádí výběr uchazečů v rámci realizace jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti,
- ve spolupráci s krajskou pobočkou se podílí na sociálně právním a profesním poradenství v oblasti zaměstnanosti,
- vypracovává a sjednává individuální akční plány.

1.3.3 RIZIKOVÉ SKUPINY NA TRHU PRÁCE

Na trhu práce existují jednotlivé sociální skupiny, které mají odlišné možnosti a schopnosti reagovat na změny, které v důsledku vývoje trh práce přináší. Často bývají překážkou v nalezení pracovního uplatnění například nedostatečné nebo žádné vzdělání, vyšší věk či odlišná barva kůže. Postupně se na trhu práce vykristalizovaly rizikové skupiny, jejichž pozice zde je nejvíce ohrožena nezaměstnaností.

Pro náš výzkum se budeme soustředit na vybranou věkovou skupinu, do níž spadají také absolventi středních škol, kteří mají nejvíce potíží s hledáním pracovního uplatnění. Využijeme poznatky Národního ústavu pro vzdělávání²⁶, které vidíme v grafu 1-2.

Graf: 1-2: Míra nezaměstnanosti absolventů v ČR podle kategorií vzdělání (4/2011, 2012, 2013)

Čím vyšší je míra nezaměstnanosti absolventů, tím větší jsou jejich problémy při hledání zaměstnání.

²⁶ Národní ústav pro vzdělávání: Infoabsolvent. *Nezaměstnanost absolventů skupiny oboru vzdělání: Nezaměstnanost absolventů* [online]. 2014 [cit. 2014-11-24]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz

1.4 NEZAMĚŠTNANOST

Nezaměstnanost je stav, kdy osoba schopná práce je z nějakého důvodu vyřazena z možnosti pracovat v placeném zaměstnání. To představuje velmi složitý společenský problém, který souvisí s trhem práce. Podle Metodiky mezinárodní organizace práce se za nezaměstnaného považuje osoba, která je starší patnácti let, aktivně hledá práci a je připravena k nástupu do práce do čtrnácti dnů. Dlouhodobá nezaměstnanost je považována za vážný ekonomický problém, když nezaměstnaný nemá práci déle než jeden rok. V takovém případě je velmi těžký návrat zpět do práce²⁷.

Uchazeč o zaměstnání

Nezaměstnaná fyzická osoba se může stát uchazečem o zaměstnání. To znamená, že požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání krajskou pobočku Úřadu práce České republiky a splní podmínky stanovené zákonem o zaměstnanosti:

- má bydliště na území ČR
- není v pracovně právním vztahu nebo ve služebním poměru
- není osobou samostatně výdělečně činnou²⁸

Poté bude zařazen do evidence uchazečů o práci a bude mu zprostředkováno zaměstnání, vyhledáním vhodného pracovního místa. Má právo na poradenství a poskytování informací o pracovních příležitostech. Po splnění zákonných podmínek má také právo na podporu v nezaměstnanosti. Povinností uchazeče je poskytnout úřadu práce potřebné informace a dokumenty pro zprostředkování zaměstnání a dodržovat jeho pokyny.

Osobně se dostavovat v určených termínech na úřad práce k projednávání zprostředkování zaměstnání, dostavit se na setkání se zaměstnavatelem, k němuž byl doporučen a o výsledku informovat úřad práce.

Neplní-li uchazeč o zaměstnání uvedené podmínky, může být z evidence úřadu práce vyřazen.

²⁷ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. Studijní texty, sv. 6. ISBN 80-864-2908-3.

²⁸ Uchazeč o zaměstnání: Práce: Pracovní právo. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/>

1.4.1 DRUHY NEZAMĚŠTNANOSTI

Nezaměstnanost rozlišujeme podle vzniku a charakteru příčiny.²⁹

Frikční (dočasná nezaměstnanost)

Jedná se o nezaměstnanost spojenou s obdobím mezi ukončením starého a nalezením nového zaměstnání. Je nejčastějším typem nezaměstnanosti a pro ekonomiku neznámá závažnější problém.

Systémová (strukturální) nezaměstnanost

Bývá způsobena změnou struktury ekonomiky. Nabídka práce neboli pracovních sil je vyšší, než je poptávka v uvedené struktuře. Nesoulad nabídky práce a poptávky po ní. Řešením této situace může být rekvalifikace.

Cyklická (konjunkturální) nezaměstnanost

Tento typ nezaměstnanosti souvisí s průběhem hospodářského cyklu, kdy se střídá období ekonomické konjunktury s obdobím ekonomické stagnace. V době stagnace je zaměstnáno méně lidí.

Sezónní nezaměstnanost

Je způsobena nesouvislostí produkce v odvětvích, kde je výroba závislá na počasí. Jedná se například o zemědělství, stavebnictví nebo lesnictví a na ně navazující zpracovatelské průmysly. Někdy se tento druh nezaměstnanosti považuje za frikční nebo strukturální nezaměstnanost.

Skrytá nezaměstnanost

Nezaměstnaná osoba si práci nehledá a není ani evidována na úřadu práce. Tyto osoby si práci vyhledávají samostatně přímo u zaměstnavatelů či na hledání práce rezignovaly.

Dobrovolná (nepravá) nezaměstnanost

Jedinec není ochoten přijmout práci za nabízenou mzdu a dobrovolně setrvává v nezaměstnanosti. Je registrován na úřadu práce, ale práci si ani nehledá a odmítá ji. Tento druh nezaměstnanosti se nezahrnuje do statistik nezaměstnaných.

²⁹ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. Studijní texty, sv. 6. ISBN 80-864-2908-3.

Neúplná nezaměstnanost

Tento typ nezaměstnanosti je jedním ze způsobů, kterým lze čelit nezaměstnanosti. Jde o snížený pracovní úvazek nebo o práci, která nevyužívá schopností a kvalifikací pracovníků. Nejčastěji se jedná o zkrácenou pracovní dobu nebo o sdílení pracovního místa dvěma osobami.

Job stagnation

V době vysoké míry nezaměstnanosti setrvávají v zaměstnání i lidé, kteří s ním nejsou spokojeni. Obávají se problémů s hledáním nového zaměstnání. Tento jev může mít na lidi frustrující dopady.

Další formy nezaměstnanosti vymezuje například Mareš.³⁰

Protože pracovní trh nevytváří v důsledku ekonomické krize dostatek pracovních míst, lze předpokládat, že je tento druh nezaměstnanosti ve společnosti značně rozšířen.

„Neexistuje dlouhodobější nedobrovolná nezaměstnanost, protože všichni, kteří chtějí pracovat, pracují“.³¹

1.4.2 DŮSLEDKY NEZAMĚSTNANOSTI

Práce má pro člověka nezaměnitelný význam, proto i nezaměstnanost má na něj přímo úměrný dopad. Práce nepředstavuje pro člověka jen finanční zdroj k uspokojování potřeb, ale také rozvíjí schopnosti a dovednosti jednotlivce, vytváří sociální vztahy s ostatními lidmi a přispívá tak k začleňování do společnosti.³²

Proto má její ztráta na jednotlivce negativní dopad nejen v oblasti psychologické a zdravotní, ale také v rovině ekonomické a sociální. Délku nezaměstnanosti může také ovlivňovat a prodlužovat nedostatek informací o možnostech uplatnění na trhu práce na straně nezaměstnaných nebo rozdíl mezi strukturou nabídky a poptávky práce³³.

³⁰ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. Studijní texty, sv. 6. ISBN 80-864-2908-3. S. 21-22

³¹ KUCHAR, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3. S. 15

³² MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. Studijní texty, sv. 6. ISBN 80-864-2908-3.

³³ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. Studijní texty, sv. 6. ISBN 80-864-2908-3.

„Po ztrátě práce se lidé většinou vyhýbají nejen těm, kdo jsou zaměstnáni, ale vyhýbají se i kontaktům s ostatními nezaměstnanými, neboť jsou pro ně depresivní. Do tohoto typu izolace se jedinci a rodiny dostávají postupně, tak jak s prodlužováním období nezaměstnanosti sklouzávají do stále pasivnějších životních strategií.“³⁴

Ekonomické důsledky nezaměstnanosti

Nedostatečné nebo žádné finanční příjmy představují pro většinu nezaměstnaných snížení životní úrovně, neuspokojování nejen základních potřeb, ale také možnosti provozování volnočasových aktivit, čímž je omezen kontakt s ostatními lidmi a to se dříve či později projeví i v sociální oblasti.

Sociální důsledky nezaměstnanosti

Dlouhodobá nezaměstnanost má nejzávažnější dopady v této oblasti. Akumuluje celou řadu problémů a ve svém důsledku představuje závažný společenský problém. Způsobuje ztrátu pracovních návyků, nedovoluje jedinci udržovat a rozšiřovat svou kvalifikaci a pracovní dovednosti. K rezignaci a demotivaci nezaměstnaného také vede neúspěšná snaha o nalezení nového zaměstnání.

Psychologické a zdravotní důsledky

Ztráta zaměstnání ovlivňuje nejen samotného nezaměstnaného ale také jeho rodinu. Dochází ke ztrátě autority nezaměstnaného, ale i k dezorganizaci rodinného systému a k přerozdělení domácích prací. Může tak dojít k narušení nebo úplnému rozbití rodinných vztahů v důsledku poklesu životní úrovně. Ztráta zaměstnání může mít také negativní dopady na jejich každodenní život, interpersonální vztahy i sociální komunikaci. Nezaměstnaní také pociťují celkovou ochablost, psychické i fyzické zhoršení.³⁵

Další důsledky, které sebou nezaměstnanost přináší, se projevují zvýšenou kriminalitou, obzvláště mladistvých, nárůstem drogové závislosti, deprese a pokusy o sebevraždu, nárůstem psychosomatických onemocnění, jako jsou žaludeční vředy, srdeční choroby nebo psychické poruchy. Ve výjimečných případech může ztráta zaměstnání znamenat příležitost ke změně profesní kariéry a tudíž pozitivní vjem.

³⁴ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. Studijní texty, sv. 6. ISBN 80-864-2908-3. S 82

³⁵ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. Studijní texty, sv. 6. ISBN 80-864-2908-3.

1.4.3 NEZAMĚSTNANOST ABSOLVENTŮ NA TRHU PRÁCE

Aby byl přechod absolventů ze školy na trh práce pokud možno úspěšný a bezproblémový, je nezbytné, aby jejich schopnosti, dovednosti a znalosti, získané v průběhu vzdělávání, odpovídaly a vyhovovaly požadavkům a potřebám zaměstnavatelů. Již v průběhu školní přípravy by studenti měli mít možnost poznat reálné pracovní prostředí k získání konkrétní představy o světě práce, o možnostech uplatnění v něm, a měla by jim být poskytována dostatečná informační podpora tak, aby byli schopni se zodpovědně rozhodnout při výběru povolání³⁶.

Po teoretické stránce, jsou většinou absolventi dobře připraveni v odpovídajícím oboru studia, umí pracovat s internetem a výpočetní technikou, znají současné trendy, bývají jazykově vybaveni. Nedostatkem je právě minimum nebo žádná praxe a praktické znalosti. Nemají prakticky žádné zkušenosti.

Absolventi patří do jedné z rizikových skupin na trhu práce. Zájem zaměstnavatelů o ně ještě více poklesl s příchodem hospodářské krize. Nezaměstnanost představuje pro absolventy (nejen) středních škol výraznou komplikaci v jejich osobním rozvoji. Také nedostatek finančních prostředků prohlubuje jejich závislost na rodičích a nedovoluje jim nést a převzít plnou odpovědnost za své jednání a chování. Nemají ani možnost získání potřebných pracovních návyků.

„Práce se podílí na vytváření řádu života, upevňování mezilidských vztahů a vědomí odpovědnosti za vykonanou práci“³⁷.

Čerství absolventi (ukončili studium v uplynulých dvanácti měsících před zaevidováním se na úřadu práce) a údaje o jejich nezaměstnanosti jsou v současné době považovány za nejvhodnější pro posuzování situace absolventů středních škol na trhu práce, protože takto lze nejlépe stanovit míru jejich nezaměstnanosti, jak nám ukazuje tabulka č. 1-2.

Veškeré zde uvedené počty a míry nezaměstnaných absolventů se týkají stavu k 30. dubnu 2012 a dubnu 2013³⁸.

³⁶ ÚLOVEC, Martin. Národní ústav pro vzdělávání: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – komparační analýza. *Vzdelavani_a_TP: Potreby_zamestnavatele_komparace_2014* [online]. Praha, 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/Potreby_zamestnavatele_komparace_2014_pro_www.pdf

³⁷ BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. *Nezaměstnanost*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013, 187 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4282-3. S 80

Kategorie vzdělání	Počet Absolventů (2012)	Počet nezaměstnaných Absolventů (duben2013)	Míra Nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2013)	Srovnání s dubnem (2012)
Střední odborné s výučním listem - E, H	27 310	7 483	27,4%	10,7.
Nižší střední odborné vzdělání – E	3 368	1 198	35,6%	6,3.
Střední odborné s výučním listem – H	23 942	6 280	26,2%	11,1.
Střední odborné s MZ a odborným výcvikem - L/0	5 531	1 068	19,3%	6,9.
Nástavbové vzdělání - L/5	3 727	1 105	29,6%	12,0.
Střední odborné s MZ – M	39 825	5 895	14,8%	5,8.
Gymnaziální vzdělání – K	23 888	971	4,1%	1,0.
Vyšší odborné vzdělání – N	4 926	584	11,9%	4,0.

Tabulka 1-2: Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů podle kategorií vzdělání, duben 2013

Zdroj: Burdová, Vojtěch, 2013

Počty absolventů škol byly uváděny ve statistických výkazech zpracovávaných Ústavem pro informace ve vzdělávání, nyní MŠMT, přičemž sběr údajů se provádí každoročně na podzim. Vývoj počtů absolventů ovlivňuje jak počty nezaměstnaných absolventů, tak následně i míry nezaměstnanosti absolventů³⁹.

V tabulce 1-1 můžeme tedy vidět, že pokles počtu absolventů je patrný u většiny oborů vzdělání. Výjimkou jsou pouze absolventi gymnaziálního vzdělávání, kteří jsou systematicky připravováni pro studium na vyšších odborných a vysokých školách.

1.4.4 PŘÍČINY NEZAMĚSTNANOSTI ABSOLVENTŮ

Za nejpodstatnější příčiny nezaměstnanosti absolventů středních škol můžeme považovat vysoké počty absolventů pro stejné obory vzdělání, nedostatečnou praxi, neodpovídající získané kompetence požadavkům zaměstnavatelů, nevyzrálость osobnosti absolventů, kteří zatím neumí objektivně zhodnotit své schopnosti a vědomosti, nejsou dostatečně připraveni k odpovědnosti a samostatnosti ve svém jednání nedostatečné pracovní kontakty a také nereálná očekávání pracovního nasazení a výše mzdy. Přejí

³⁸ BURDOVÁ, Jena a Jiří VOJTĚCH. Národní ústav pro vzdělávání: Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2013. *Vzdelavani_a_TP: NZabs_duben2013* [online]. Praha,

³⁹ BURDOVÁ, Jena a Jiří VOJTĚCH. Národní ústav pro vzdělávání: Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2013. *Vzdelavani_a_TP: NZabs_duben2013* [online]. Praha, 2013 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/>. S.8

si kreativní zaměstnání s vysokým platem a rychlé sebezprosazení⁴⁰ Stát přijímá řadu opatření k řešení příčin problému nezaměstnanosti absolventů středních škol, jako je aktivní politika nezaměstnanosti, rozšiřování nabídky terciálního vzdělávání nebo prodlužování doby strávené studiem. Jen státní intervence však nestačí. Velmi důležité je získané vzdělání, které představuje nejvýznamnější faktor úspěchu v profesním životě. Další podstatnou roli při hledání zaměstnání hraje také přístup samotných absolventů.

„Není sporu o tom, že úspěšnost prosazení se na trhu práce je přímo úměrná objemu a kvalitě toho, co může uchazeč o „místo na slunci“ nabídnout⁴¹.“

Přístup absolventů k nástupu do zaměstnání se projevuje mírou aktivity, kterou vynakládají ve své snaze o uplatnění na trhu práce. Někteří vnímají nástup do zaměstnání jako prioritu, celkové osamostatnění a zabezpečení se vlastním příjmem, jiný naopak k nástupu do zaměstnání zaujímají negativní postoj a k hledání pracovních příležitostí jsou laxní. Názory absolventů vybrané střední školy v Rokycanech na problematiku svého uplatnění na trhu práce jsou také předmětem výzkumu v praktické části této bakalářské práce.

1.4.5 PŘEHLED ZAMĚSTNANOSTI ABSOLVENTŮ V ČR PODLE OBORŮ

V rámci výzkumu v praktické části této práce, byli osloveni žáci a absolventi některých vzdělávacích oborů, které nabízí vybraná střední škola v Rokycanech. Jsou to obory 65-41-L/01 Gastronomie, (střední vzdělání s MZ) a 66-51-H/01 Prodavač (střední vzdělání s výučním listem).

Nyní se podíváme na výzkum Národního ústavu pro vzdělávání⁴², který byl prováděn v roce 2012 a 2013, vždy v měsíci dubnu u námi vybraných oborů.

Tyto hodnoty jsou zobrazeny v tabulce č. 1-3, obor 65-41-L/01-Gastronomie a v tabulce č. 1-4, obor 66-51-H/01-Prodavač.

⁴⁰ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. Studijní texty, sv. 6. ISBN 80-864-2908-3.

⁴¹ KUCHAR, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3. S. 61

⁴² Národní ústav pro vzdělávání: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním - 2013. Předběžná zpráva o nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol ke konci dubna 2013: činnosti: analýzy-trhu-prace-rozvoj-kvalifikaci-dalsiho-vzdelavani/* [online]. Červen 2013 [cit. 2014-23-11]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz>

Kategorie vzdělání / Skupina oborů / Obor	duben 2012			duben 2013		
	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti absolventů	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti absolventů
Úplně střední odborné vzdělání s maturitou a odborným výcvikem - L0	5607	695	12,4%	5531	1068	19,3%
Gastronomie, hotelnictví a turismus	336	62	18,5%	312	67	21,5%
Gastronomie	336	62	18,5%	312	67	21,5%

Tabulka 1-3: Míra nezaměstnanosti absolventů v oboru Gastronomie

Zde vidíme, že počet nezaměstnaných absolventů v našem sledovaném oboru je v roce 2013 vyšší o 2%.

Kategorie vzdělání / Skupina oborů / Obor	duben 2012			duben 2013		
	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti absolventů	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti absolventů
Střední odborné vzdělání s výučním listem - H	24766	3741	15,1%	23942	6280	26,2%
Obchod	1540	269	17,5%	1342	479	35,7%
Prodavač	951	182	19,1%	875	363	41,5

Tabulka 1-4: Míra nezaměstnanosti absolventů v oboru Prodavač

V této tabulce je patrné, že nejvíce nezaměstnaných je právě v našem oboru, kdy je v roce 2013 jejich počet o 22% vyšší oproti roku 2012⁴³.

Porovnáním hodnot u obou sledovaných oborů zjistíme, že na trhu práce se lépe uplatňují absolventi oboru Gastronomie, kde je míra nezaměstnanosti o téměř polovinu nižší, než u oboru Prodavač.

⁴³ Národní ústav pro vzdělávání: Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním - 2013. *Předběžná zpráva o nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol ke konci dubna 2013: cinnosti:analýzy-trhu-prace-rozvoj-kvalifikaci-dalsiho-vzdelavani/* [online]. Červen 2013 [cit. 2014-23-11]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz>

1.4.6 POSTOJE ABSOLVENTŮ K UPLATNĚNÍ V OBORU

V následujících tabulkách č. 1-5 a č. 1-6, najdeme názory absolventů před ukončením studia na střední škole.

V jakém oboru si chtějí hledat zaměstnání	ve vystudovaném oboru	65%	64%
	v příbuzném oboru	9%	9%
	v jiném oboru/lhostejné	26%	27%
Jak snadno získají zaměstnání ve svém oboru?	snadno nebo s menšími obtížemi	61%	52%
	se značnými obtížemi	40%	48%

Tabulka 1-5: Postoje studentů v oboru Gastronomie

Tyto údaje byly zjišťovány v letech 2000 – 2006⁴⁴ Národním ústavem pro vzdělávání. Dotazováni byli studenti středních a vyšších škol, vždy v závěru svého studia. Z maturitních oborů středních a odborných škol bylo dotazováno asi 1980 absolventů z celé ČR.

⁴⁴ Národní ústav pro vzdělávání: Infoabsolvent. *Postoje absolventů k uplatnění v oboru podle vzdělání: absolventi* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz

Názory absolventů před ukončením studia:		Obchod	Vyučení - průměr
V jakém oboru si chtějí hledat zaměstnání	ve vystudovaném oboru	56%	61%
	v příbuzném oboru	12%	12%
	v jiném oboru/lhostejné	32%	27%
Jak snadno získají zaměstnání ve svém oboru?	snadno nebo s menšími obtížemi	69%	58%
	se značnými obtížemi	31%	42%

Tabulka 1-6: Postoje studentů v oboru Prodavač

Tyto údaje byly zjišťovány v letech 2000 – 2006⁴⁵ Národním ústavem pro vzdělávání. Dotazování byli studenti středních a vyšších škol, vždy v závěru svého studia. Bylo dotazováno asi 1 600 vyučených absolventů z celé ČR.

Porovnáním obou tabulek vidíme, že ve vystudovaném oboru chce pracovat více jak polovina absolventů nejen Gastronomie, ale i oboru Prodavač. Také v ostatních postojích se absolventi obou oborů téměř shodují.

⁴⁵ Národní ústav pro vzdělávání: Infoabsolvent. *Postoje absolventů k uplatnění v oboru podle vzdělání: absolventi* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz

1.4.7 SPOKOJENOST ABSOLVENTŮ ŠKOL V ZAMĚŠTNÁNÍ

Další zjišťovanou oblastí, které se budeme v praktické části věnovat je spokojenost absolventů škol v zaměstnání. Proto se nyní podíváme na Tabulku č. 1-7, která nám ukazuje hodnoty zjištěné v celé ČR⁴⁶.

Obor (skupina oborů)	Plat	Pracovní podmínky	Zajímavost práce	Využití kvalifikace	Perspektiva firmy	Jistota pracovního místa
Strojírenství a strojírenská výroba v oborech	57%	87%	83%	72%	66%	87%
Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika	67%	84%	87%	60%	75%	88%
Obchodní akademie	69%	78%	80%	63%	78%	86%
Management v oborech	69%	81%	81%	57%	87%	83%
Hotelnictví a turismus	67%	78%	78%	63%	84%	79%
Veřejnosprávní činnost	70%	75%	80%	61%	91%	86%
Průměr	67%	81%	81%	62%	80%	85%

Tabulka 1-7: Srovnání spokojenosti absolventů středních škol v jednotlivých oborech

Čísla zobrazují počet procent kladných odpovědí. Spokojenost absolventů, byla zjišťována tři roky od ukončení studia Národním ústavem pro vzdělávání⁴⁷. Absolventi uváděli, že jsou se svým platem, pracovními podmínkami, zajímavostí práce atd. spokojeni. Vyšší číslo tedy znamená vyšší spokojenost absolventů. Červené hodnoty signalizují větší nespokojenost.

My nyní pokročíme do praktické části této práce, kdy budeme zjišťovat postoje studentů a absolventů sledovaných oborů na vybrané střední škole v Rokycanech.

⁴⁶ Národní ústav pro vzdělávání: Infoabsolvent. *Spokojenost absolventů škol v zaměstnání* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz

⁴⁷ Národní ústav pro vzdělávání: Infoabsolvent. *Spokojenost absolventů škol v zaměstnání* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz

2 PRAKTICKÁ ČÁST

Dosud jsme se věnovali souhrnu teoretických poznatků, a dosud prováděných výzkumů uplatnění absolventů na trhu práce, včetně ukázky grafů a tabulek, které nám znázorňují požadované a preferované kompetence zaměstnavateli. To vše nám bylo oporou pro následující praktickou část. Ta je založena na vlastním výzkumu.

Praktická část navazuje na část teoretickou a vymezuje cíl práce a výzkumnou otázku. Je zaměřena na informace o objektech zkoumání, jejich dosažitelnost a také na zdůvodnění jejich výběru. Je zde popsán způsob výzkumného přístupu včetně způsobu sběru dat, důvodů pro jejich výběr a dále také hodnocení času jejich realizace a vybraného optimálního místa. Součástí praktické části je také etika výzkumu.

2.1 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA

Poznávacím cílem této práce bylo UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ VYBRANÉ STŘEDNÍ ŠKOLY V ROKYCANĚCH NA TRHU PRÁCE V ROCE 2014. Výzkum se zaměřil především na zjišťování uplatnění a připravenosti absolventů na vstup na trh práce, na jejich představy o budoucím povolání, dále na poznatky absolventů, kteří již po ukončení středoškolského studia na trh práce vstoupili a jak se na něm dokázali uplatnit. Z tohoto důvodu byly stanoveny výzkumné otázky, které se zaměřují především na to, jak vnímají svojí připravenost na vstup na trh práce absolventi posledních ročníků a absolventi roku 2014, zda je jejich příprava, kterou na škole získávají dostatečná na to, aby získali dobré uplatnění ve svém oboru.

Na základě těchto výzkumných cílů byly stanoveny výzkumné otázky:

- Hodnocení získaného vzdělání
- Míra identifikace absolventů s vystudovaným oborem
- Zahájení profesní dráhy (způsob získání zaměstnání)
- Využití teoretických a praktických dovedností v zaměstnání

Pro každou dotazovanou skupinu bylo vytvořeno osm výzkumných otázek. Dotazníky jsou přílohou této práce.

2.2 SBĚR DAT A VOLBA VÝZKUMNÉ METODY

Pro zodpovězení výzkumných otázek byla vybrána metoda empirického výzkumu⁴⁸, která se jevila jako nejvhodnější, pro zjišťování dané problematiky. Základní technikou sběru dat byl dotazník. K získání potřebného sběru dat bylo zvoleno strukturované dotazníkové šetření⁴⁹.

Tato metoda byla zvolena z důvodu získání více informací o menším počtu jedinců. Dalším důvodem výběru empirického výzkumu byla snaha získat podrobnější informace o tom, jak dokáže konkrétní škola připravit své absolventy na budoucí povolání a to z pohledu samotných absolventů. Při využití této metody byla možnost být s vybranými absolventy v kontaktu, seznámit je s obsahem dotazníku a jeho správným vyplněním.

2.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR

Základním výzkumným souborem byli absolventi posledního ročníku oboru 66-51-H/01 Prodavač a oboru 65-41-L/01 Gastronomie (výzkumná skupina č. 1, dále jen VS1) na vybrané střední škole v Rokycanech, a již hotoví absolventi týchž oborů, (výzkumná skupina č. 2, dále jen VS2) kteří končili své středoškolské vzdělání v roce 2014. Absolventi byli osloveni již v roce 2013, kdy jsem na zmíněné střední škole prováděla výstupovou praxi pro Pedagogickou fakultu, ZČU v Plzni. Tím byla zajištěna dosažitelnost absolventů, kteří své studium ukončili v roce 2014. Byly získány kontakty na tyto absolventy a byli požádáni o zapojení se do tohoto výzkumného šetření. Výzkumný soubor zahrnuje odpovědi celkem 138 respondentů. Z toho 90 z oboru ukončeného maturitní zkouškou, což je 65% z této kategorie, zbývajících 48 se středním vzděláním se závěrečnou zkouškou s výučním listem, což je 35% z této kategorie.

Do VS1 bylo rozdáno celkem 70 dotazníků. Zpět se navrátilo 63 dotazníků, což je 90% návratnost. Do VS2 bylo rozdáno 85 dotazníků. Zpět se navrátilo 75 dotazníků, což je 88% návratnost. Celkovou návratnost dotazníků tedy můžeme považovat za úspěšnou.

⁴⁸ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

⁴⁹ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

2.4 TVORBA DOTAZNÍKU

K výzkumu bylo použito strukturované dotazníkové šetření. Dotazníky⁵⁰ byly tvořeny tak, aby bylo možné zjistit postoje absolventů vybrané střední školy v Rokycanech k problematice jejich uplatnění na trhu práce. Byly vytvořeny dva typy dotazníků, (pro VS1 a VS2) kdy každý z nich obsahoval 8 otázek. Byly použity otázky uzavřené škálové, kdy respondent vybírá odpovědi z předem daných otázek, dále otázky s polynomickými výběrovými položkami, a také otázky otevřené, na které měl dotazovaný možnost odpovídat vlastními slovy.

Oba dotazníky obsahovaly shodné otázky, týkající se připravenosti na vstup na trh práce, v oblasti teorie a praxe, dále dotazy k uplatnění se v jimi studovaném oboru na tomto trhu nebo na způsob hledání práce. Otázky se lišily v oblasti představ o uplatnění se na trhu práce pro VS1 a o reálném vstupu na tento trh u VS2.

V úvodu dotazníků byla použita filtrační otázka, která umožnila charakterizovat respondenty podle kategorie absolvovaného středoškolského vzdělání. Pro zachování anonymity absolventů, kteří se prostřednictvím dotazníků vyjadřovali k tomu, jak je škola dokázala připravit na uplatnění se na trhu práce, bylo dotazníkové šetření zcela anonymní, aby nemohlo být žádným způsobem spojováno s konkrétní osobou.

2.5 MÍSTNÍ A ČASOVÝ RÁMEC VÝZKUMU

Dotazníky pro VS1 byly rozdány na přelomu měsíce prosince 2014 a ledna 2015 ve třídách posledních ročníků oboru 66-51-H/01 Prodavač a oboru 65-41-L/01 Gastronomie. Dotazníky pro VS2 byly rozdány ve stejném období. Tato skupina byla o dotazníku a předběžných otázkách, které bude obsahovat, informována již v roce 2013. (viz kapitola **2.3 Výzkumný soubor**) Na vrácení dotazníků měli absolventi 10 dní, což také dodrželi. Podrobná struktura VS1 a VS2 v rozdělení podle kategorií, je uvedena v následujících tabulkách 2-1 a 2-2.

⁵⁰ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

První tabulka 2-1 nám ukazuje, že ve VS1 převažují absolventi se vzděláním ukončeným maturitní zkouškou a to téměř o polovinu.

Kategorie vzdělání	Počty absolventů	Procenta absolventů
66-51-H/01 Prodavač	23	37%
65-41-L/01 Gastronomie	40	63%
Celkový součet	73	100%

Tabulka 2-1: Struktura výběrového souboru VZ1 podle kategorií vzdělání

V tabulce 2-2 je situace obdobná. I zde převažují absolventi se vzděláním ukončeným maturitní zkouškou.

Kategorie vzdělání	Počty absolventů	Procenta absolventů
66-51-H/01 Prodavač	25	33%
65-41-L/01 Gastronomie	50	64%
Celkový součet	75	100%

Tabulka 2-2: Struktura výběrového souboru VZ2 podle kategorií vzdělání

V rámci šetření byli osloveni pouze absolventi výše uvedených oborů a to z toho důvodu, že byla možnost s nimi spolupracovat. Přesto se povedlo oslovit z oboru Gastronomie dvě třídy absolventů a z oboru Prodavač jednu třídu.

3 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Záměrem této práce bylo zmapování situace v oblasti připravenosti absolventů vybrané střední školy v Rokycanech na uplatnění na trhu práce. Pro analýzu dat byla použita procedura deskriptivní statistiky. U každé z dotazníkových položek byla zjišťována absolutní a relativní četnost a tím bylo určeno, jaký význam respondenti připisují jednotlivým odpovědím. Na základě použitého typu hodnocení však nelze zjištěné hodnoty mezi sebou porovnávat. Protože u některých odpovědí je porovnání nutné, bylo vyhodnocení provedeno pomocí aritmetického průměru. Ten byl zjištěn takto: jednotlivým odpovědím byly přiřazeny stupně: 5 – určitě ano, 4 – spíše ano, 3 – spíše ne, 2 – určitě ne, 1 – nevím. Tímto stanoveným stupněm byly vynásobeny četnosti voleb u jednotlivých odpovědí a součin byl vydělen počtem respondentů. Výsledkem je tedy aritmetický průměr, který výroku určuje místo na stupnici a umožňuje nám vzájemné číselné porovnání odpovědí.

Zjištěná data byla vyhodnocována a interpretována v rámci stanovených oblastí. Relativní četnost je uváděna v procentech a pro přehlednost znázorněna i graficky. Hodnoty aritmetického průměru a absolutní četnosti jsou uváděny v tabulce.

3.1 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ VS1

Dotazník byl vypracován pro studenty posledních ročníků vybrané SŠ v Rokycanech. Byl rozdán ve třídách oboru Gastronomie (43 ks) a v oboru Prodavač (25 ks). Z oboru Gastronomie se vrátilo 40 vyplněných dotazníků, což je 93%, z oboru Prodavač se vrátilo 23 ks, což je 92%. Návratnost tedy můžeme považovat za úspěšnou. Jak již bylo řečeno v předchozích kapitolách, dotazníky pro VS1 byly rozdány na přelomu měsíce prosince 2014 a ledna 2015.

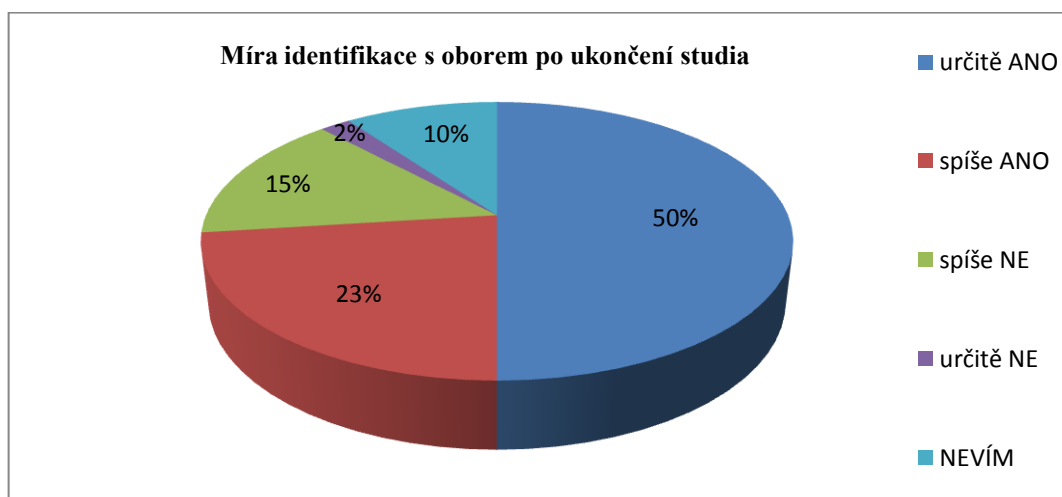
Dotazník obsahoval celkem 8 otázek. Jednotlivé odpovědi byly jednotlivě vyhodnoceny a interpretovány.

3.1.1 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ VS1 – OBOR 65-41-L/01 GASTRONOMIE

1) Budete se po ukončení studia chtít věnovat práci ve Vašem oboru?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	20	50%	100
SPÍŠE ANO	4	9	23%	36
SPÍŠE NE	3	6	15%	18
URČITĚ NE	2	1	2%	2
NEVÍM	1	4	10%	4
CELKEM	-----	40	100%	4

Tabulka 3-1: Míra identifikace s oborem po ukončení studia
Zdroj: vlastní výzkum autora

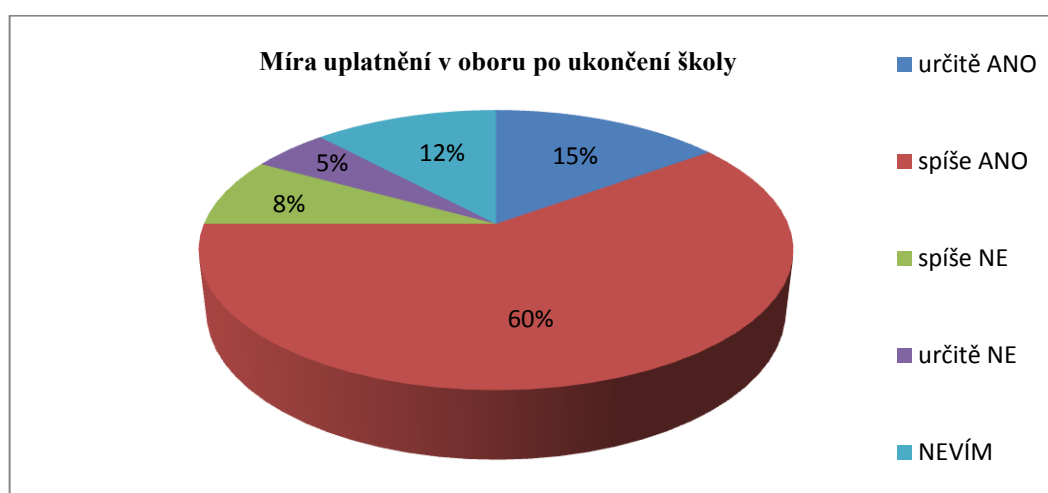
Graf: 3-1: Míra identifikace s oborem po ukončení školy
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-1 relativní četnosti zjišťujeme, že 73% odpovědí je v kladné části škály. Stupeň souhlasu volilo 73% absolventů, z čehož nejvyšší stupeň souhlasu volilo celých 50 dotázaných. Nesouhlas volilo celkem 17%, přičemž nejvyšší stupeň nesouhlasu volila pouhá 2%. Vyjádřit se nedokázalo 10% absolventů. Z těchto výsledků tedy vyplývá, že převážná většina se identifikuje se svým zvoleným studovaným oborem a budou se mu chtít věnovat i po ukončení svého studia. To znamená, že jejich volba povolání nebyla bez rozmyslu a opravdu je tento obor zaujal a chtějí se mu věnovat i ve svém profesním životě. Toto tvrzení potvrzuje i hodnota aritmetického průměru 4, zaznamenaná v tabulce 3-1.

2) Jsou podle Vás šance, že si ve svém oboru dokážete najít práci?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	6	15%	30
SPÍŠE ANO	4	24	60%	96
SPÍŠE NE	3	3	8%	9
URČITĚ NE	2	2	5%	4
NEVÍM	1	5	12%	5
CELKEM	-----	40	100%	3.6

Tabulka 3-2: Míra uplatnění v oboru po ukončení školy
Zdroj: vlastní výzkum autora

Graf: 3-2: Míra uplatnění v oboru po ukončení školy
Zdroj: vlastní výzkum autora

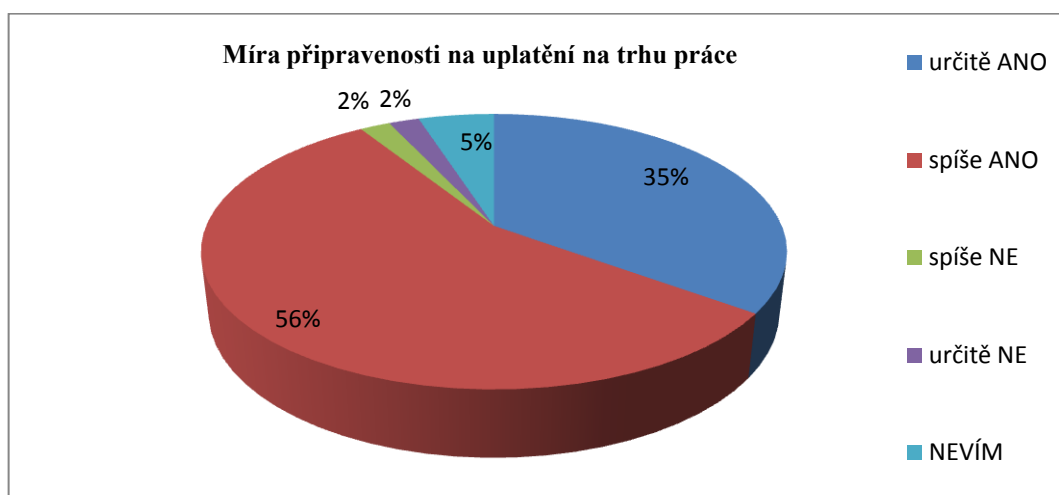
Z grafu 3-2 je patrné, že 75% odpovědí je v kladné části škály. Ke stupni souhlasu se přiklání 60% absolventů, negativní odpověď volilo celkem 13%. Vyjádřit se nedokázalo 12% dotázaných. Z těchto výsledků tedy vyplývá, že převážná většina absolventů věří, že po ukončení studia nebude mít problém nalézt práci ve svém oboru. K tomuto tvrzení se opět přiklání i hodnota aritmetického průměru 3,6, zaznamenaná v tabulce 3-2.

Zde by bylo dobré se soustředit také na 12% těch, kteří nedokážou posoudit, zda jsou šance pro uplatnění v jejich oboru a přijmout opatření ke zlepšení informovanosti studentů o nabídkách a poptávkách na pracovním trhu.

3) Domníváte se, že Vás škola dobře připravila pro uplatnění na trhu práce?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	14	35%	70
SPÍŠE ANO	4	22	56%	88
SPÍŠE NE	3	1	2%	3
URČITĚ NE	2	1	2%	2
NEVÍM	1	2	5%	2
CELKEM	-----	40	100%	4.13

Tabulka 3-3: Míra připravenosti na uplatnění na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autora

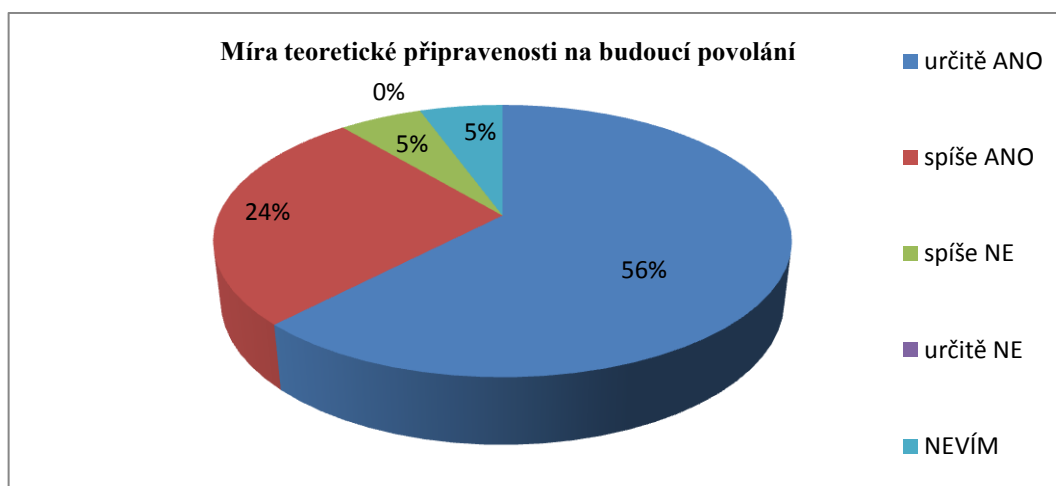
Graf: 3-3: Míra připravenosti na uplatnění na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autora

Volby absolventů se opět soustředí převážně v kladné části škály. Z grafu 3-3 je patrné, že celých 91% odpovědí je kladných. Ke stupni souhlasu se přiklání 56% dotázaných, negativní odpověď volila celkem 4%. Vyjádřit se nedokázalo 5%. Z těchto výsledků tedy vyplývá, že převážná většina absolventů si myslí, že kompetence, kterými je škola vybavila, jsou dostačující k tomu, aby si dokázali najít na trhu práce uplatnění, což je pro školu důležitou zpětnou vazbou při vzdělávání. K tomuto tvrzení se opět přiklání i hodnota aritmetického průměru 4,13, zaznamenaná v tabulce 3-3.

4) Domníváte se, že je Vaše teoretická příprava na budoucí povolání dostatečná?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	22	56%	110
SPÍŠE ANO	4	10	24%	40
SPÍŠE NE	3	2	5%	6
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	6	15%	6
CELKEM	-----	40	100%	4.05

Tabulka 3-4: Míra teoretické připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Graf: 3-4: Míra teoretické připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

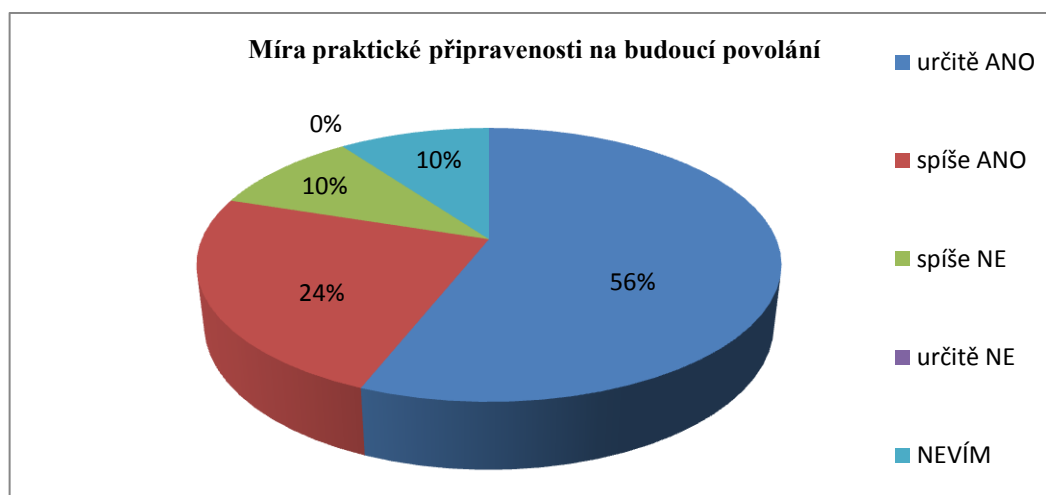
Z grafu 3-4 je patrné, že 80% dotázaných si myslí, že po teoretické stránce je škola na budoucí povolání připravila dostatečně. Krajní stupeň v negativní části škály nevyužil žádný absolvent. Nesouhlas vyjádřilo pouhých 5%. Přiklonit se k žádné z odpovědí v kladné nebo záporné škále se nedokázalo 5% absolventů.

Tak jako v předchozí otázce i zde jsou studenti s teoretickou přípravou, kterou ve škole získali, spokojeni. Převážná většina si myslí, že po teoretické stránce je škola vybavila dostatečně a znalosti dokážou na trhu práce využít. Což je opět pro školu důležitou zpětnou vazbou. K tomuto tvrzení se opět přiklání i hodnota aritmetického průměru 4,05, zaznamenaná v tabulce 3-4.

5) Domníváte se, že je Vaše praktická příprava na budoucí povolání dostatečná?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	22	56%	110
SPÍŠE ANO	4	10	24%	40
SPÍŠE NE	3	4	10%	12
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	4	10%	4
CELKEM	-----	40	100%	4.15

Tabulka 3-5: Míra praktické připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

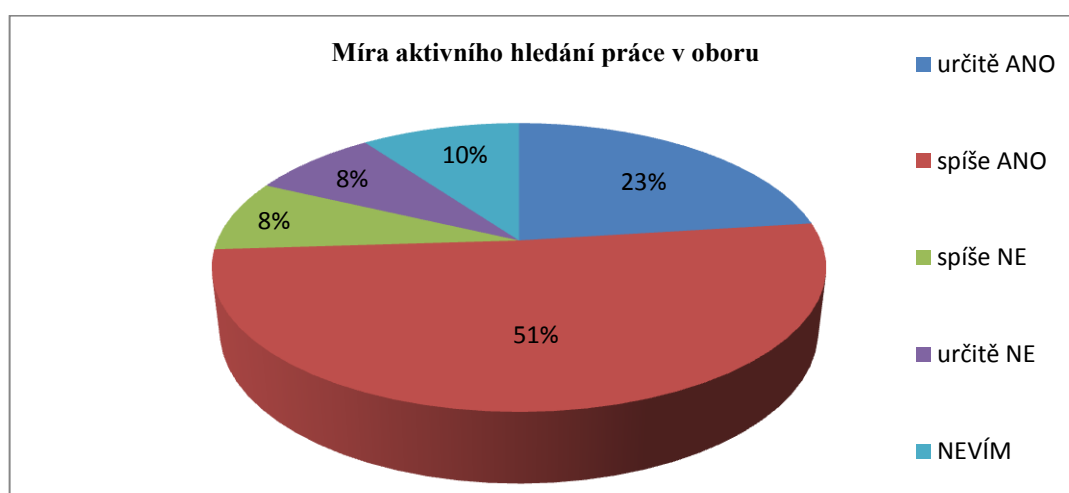
Graf 3-5: Míra praktické připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-5 je patrné, že je téměř 100% totožný s grafem 3-4, který hodnotí míru teoretické připravenosti na budoucí povolání. I zde si 80% absolventů myslí, že také po praktické stránce je škola na budoucí povolání připravila dostatečně. Krajní stupeň v negativní části škály opět nevyužil žádný z dotázaných. Nesouhlas vyjádřilo 10% dotazovaných. Přiklonit se k žádné z odpovědí v kladné nebo záporné škále se nedokázalo 10%. Z těchto výsledků tedy vyplývá, že převážná většina absolventů si myslí, že také po teoretické stránce je škola vybavila dostatečně a dovednosti dokážou na trhu práce využít. K tomuto tvrzení se opět přiklání i hodnota aritmetického průměru 4,15, zaznamenaná v tabulce 3-5.

6) Budete se po ukončení studia aktivně snažit najít práci ve Vašem oboru?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	9	23%	45
SPÍŠE ANO	4	21	51%	84
SPÍŠE NE	3	3	8%	9
URČITĚ NE	2	3	8%	6
NEVÍM	1	4	10%	4
CELKEM	-----	40	100%	3.7

Tabulka 3-6: Míra aktivního hledání práce v oboru
Zdroj: vlastní výzkum autora

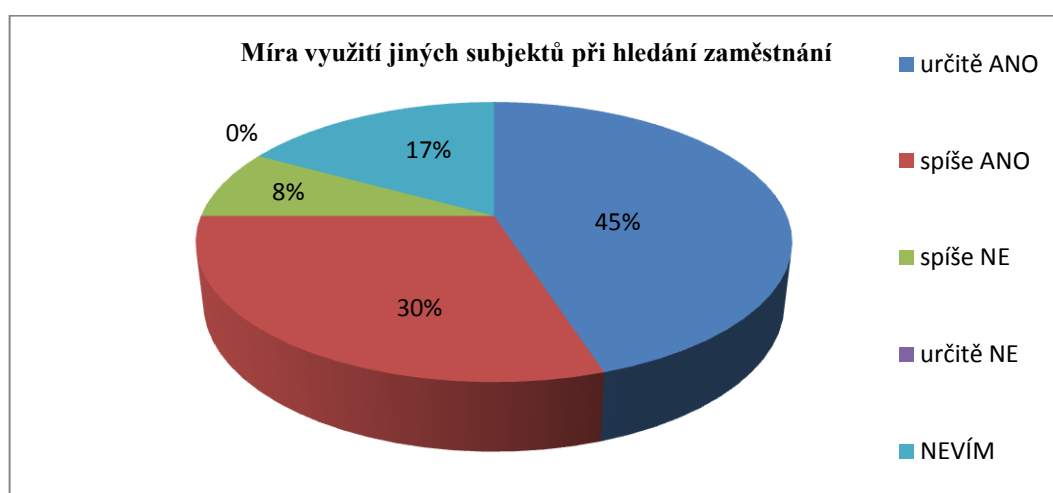
Graf: 3-6: Míra aktivního hledání práce v oboru
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-6 je patrné, že absolventi opět mají zájem o to, aby se po ukončení školy věnovali oboru, který vystudovali. Podporou tomuto tvrzení je 74% počet kladných odpovědí, jak vidíme znázorněno v grafu 3-6. 10% není rozhodnuto, celkem 16% si myslí, že se po ukončení studia svému oboru věnovat nebude. Z toho opět vyplývá, že studenti si svůj obor nevybírali náhodně, ale cíleně a s předpokladem, že se svému vybranému oboru opravdu v budoucnu chtějí věnovat. Také hodnota aritmetického průměru 3,7 zaznamenaná v tabulce 3-6, podporuje tvrzení kladných odpovědí.

7) Využijete pro hledání Vašeho zaměstnání jiné subjekty?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	18	45%	90
SPÍŠE ANO	4	12	30%	48
SPÍŠE NE	3	3	8%	9
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	7	17%	7
CELKEM	-----	40	100%	3,9

Tabulka 3-7: Míra využití jiných subjektů při hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

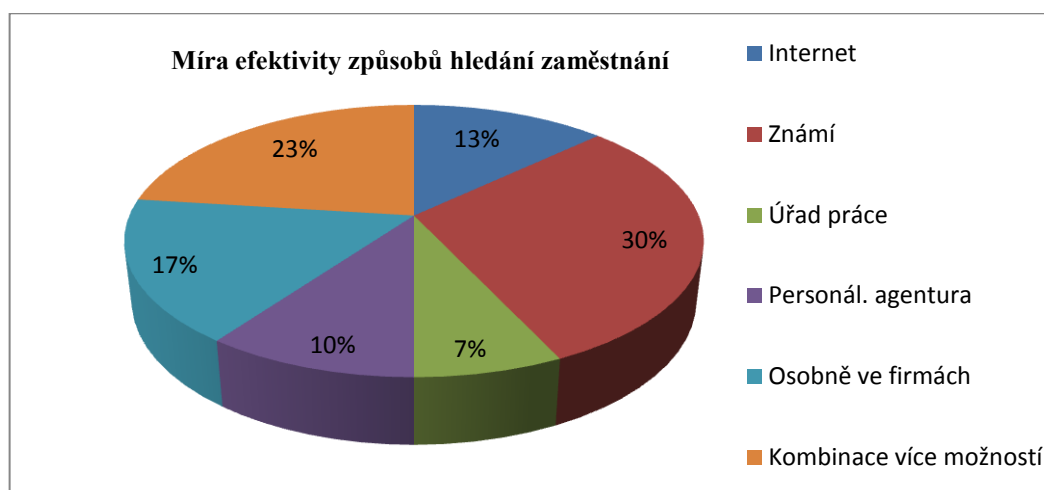
Graf: 3-7: Míra využití jiných subjektů při hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

I v případě oslovení jiných subjektů při hledání zaměstnání se většina absolventů vyjádřila kladně. V grafu 3-7 vidíme, že této možnosti by využilo celkem 75%. Naopak pouhých 8% pomoc při hledání zaměstnání nevyužije, přičemž tyto odpovědi nejsou zaznamenány v nejvyšším stupni nesouhlasu. 17% dotázaných dosud neví, jakým způsobem své zaměstnání budou hledat. Z toho vyplývá, že studenti mají dojem, že s hledáním prvního zaměstnání by potřebovali pomoc další osoby nebo jiného subjektu. Vzhledem k nulovým zkušenostem s hledáním zaměstnání je tento jejich postoj pochopitelný. Tyto výsledky si opět můžeme potvrdit hodnotou aritmetického průměru, který je v tomto případě 3,9, což zaznamenává tabulka 3-7. Dále je třeba poznamenat, že kdo z absolventů odpověděl na tuto otázku kladně, odpovídal také na otázku č. 8 – Který z uvedených způsobů hledání práce je podle Vás nejefektivnější?

8) Který z uvedených způsobů hledání práce je podle Vás nejefektivnější?

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
Přes internet	4	13%
Přes známé	9	30%
Na Úřadu práce	2	7%
Personální agent.	3	10%
Osobně ve firmách	5	17%
Kombinace více možností	7	23%
CELKEM	30	100%

Tabulka 3-8: Míra efektivity způsobů hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Graf: 3-8: Míra efektivity způsobů hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

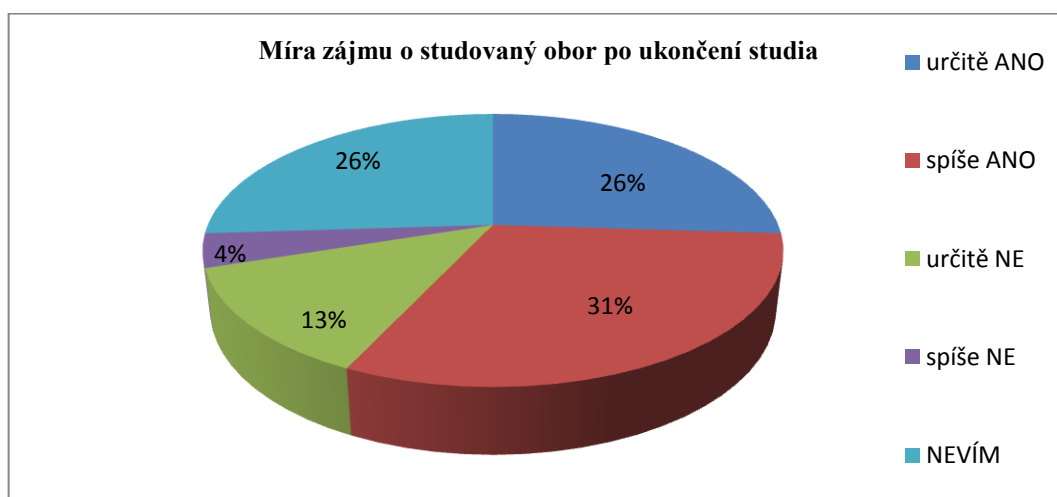
Na tuto otázku odpovídali pouze Ti absolventi, kteří odpověděli kladně na otázku číslo sedm, zda při hledání zaměstnání využijí jiné subjekty. V tabulce 3-8 vidíme, že odpovídalo tedy celkem 30 dotázaných. Získání zaměstnání prostřednictvím Úřadu práce se pro dotazované stává pouze okrajovou záležitostí a využilo by jí pouhých 7%. Za touto odpovědí, je s 10%, hledání s pomocí personální agentury. 13% by práci hledalo pomocí internetu, 17% osobně ve firmách. 23% by při hledání využilo kombinaci více možností. Shrneme-li uvedená zjištění, pak největší roli při získání prvního zaměstnání hrály rodiny známých a kamarádů, jejichž prostřednictvím by se pokusilo sehnat práci 30% dotazovaných. Toto ukazují data v grafu 3-8. Aritmetický průměr v tomto případě nebyl použit.

3.1.2 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ VS1 – OBOR 66-51-H/01 PRODAVAČ

1) Budete se po ukončení studia chtít věnovat práci ve Vašem oboru?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	6	26%	30
SPÍŠE ANO	4	7	31%	28
SPÍŠE NE	3	3	13%	9
URČITĚ NE	2	1	4%	2
NEVÍM	1	6	26%	6
CELKEM	-----	23	100%	3.26

Tabulka 3-9: Míra zájmu o studovaný obor po ukončení studia
Zdroj: vlastní výzkum autora

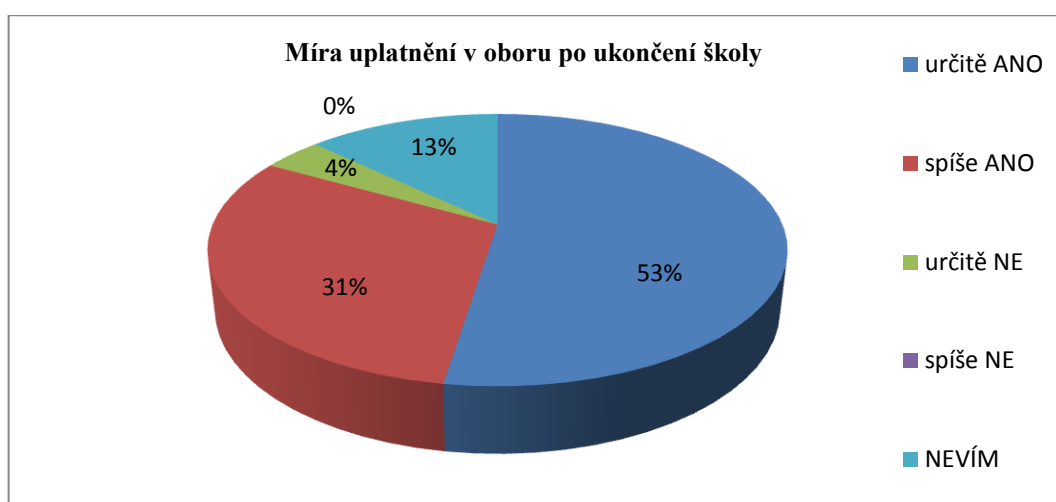
Graf: 3-9: Míra zájmu o studovaný obor po ukončení studia
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-9 relativní četnosti zjišťujeme, že 56% odpovědí je v kladné části škály. Nesouhlas volilo celkem 17%. Vyjádřit se nedokázalo 26% absolventů. Z těchto výsledků tedy vyplývá, že tak jako u maturitního oboru i zde se více jak polovina dotázaných identifikuje se svým zvoleným studovaným oborem a budou se mu chtít věnovat i po ukončení svého studia. Zajímavým zjištěním je 26% absolventů, kteří dosud nevědí nebo se nedokážou rozhodnout, zda se po ukončení studia budou chtít věnovat své profesi. Dalo by se říci, že se při volbě svého oboru rozhodovali náhodně a zřejmě s ohledem na obtížnost studia než na svůj opravdový zájem o tento obor. Také zde máme určenou hodnotu aritmetického průměru 3.26, která nám potvrzuje pohyb odpovědí přibližně v polovině škály. Tato hodnota je zaznamenaná v tabulce 3-9.

2) Jsou podle Vás šance, že si ve svém oboru dokážete najít práci?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	12	53%	60
SPÍŠE ANO	4	7	31%	28
SPÍŠE NE	3	1	4%	3
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	3	13%	3
CELKEM	-----	23	100%	4.08

Tabulka 3-10: Míra uplatnění v oboru po ukončení školy
Zdroj: vlastní výzkum autora

Graf 3-10: Míra uplatnění v oboru po ukončení školy
Zdroj: vlastní výzkum autora

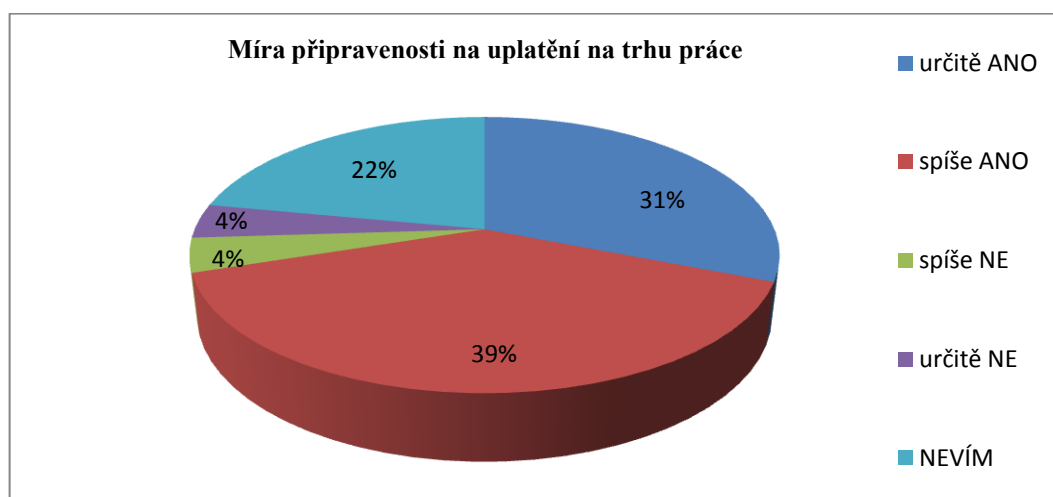
Z grafu 3-10 je patrné, že 82% odpovědí je v kladné části škály, stejně jako u maturitního oboru. K nejvyššímu stupni souhlasu se přiklání 53% dotázaných, negativní odpověď volil pouze jeden absolvent, což jsou 4% ze všech dotázaných. Vyjádřit se nedokázalo 13%. Z těchto výsledků tedy vyplývá, že převážná většina věří, že po ukončení studia by neměli mít problém nalézt práci ve svém oboru. K tomuto tvrzení se opět přiklání i hodnota aritmetického průměru 4,08, zaznamenaná v tabulce 3-10.

I zde (stejně tak jako u sledovaného maturitního oboru) by bylo dobré se soustředit také na 13% těch, kteří nedokážou posoudit, zda jsou šance pro uplatnění v jejich oboru a přijmout opatření ke zlepšení informovanosti studentů o nabídkách a poptávkách na pracovním trhu.

3) Domníváte se, že Vás škola dobře připravila pro uplatnění na trhu práce?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	7	31%	35
SPÍŠE ANO	4	9	39%	36
SPÍŠE NE	3	1	4%	3
URČITĚ NE	2	1	4%	2
NEVÍM	1	5	22%	5
CELKEM	-----	23	100%	3.52

Tabulka 3-11: Míra připravenosti na uplatnění na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autora

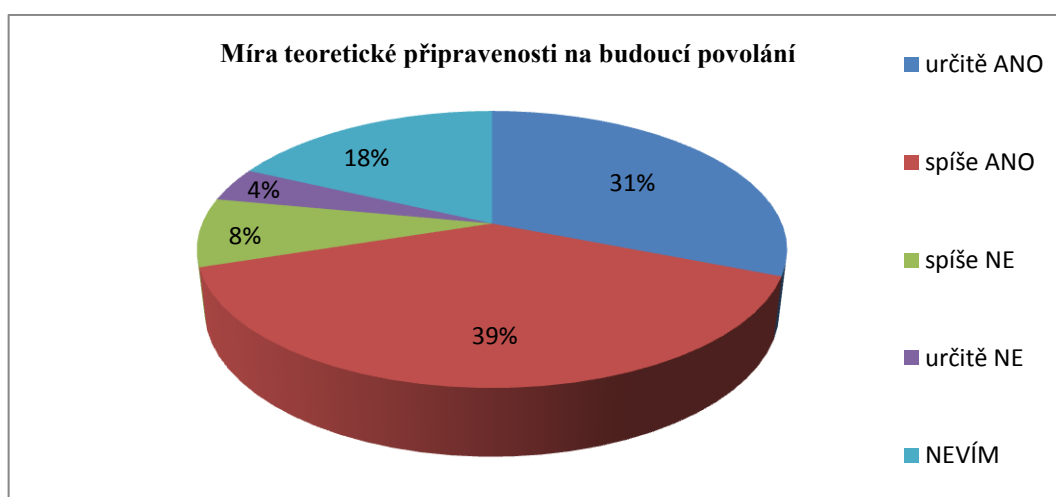
Graf: 3-11: Míra připravenosti na uplatnění na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autora

Také z grafu 3-11 vyplývá, že 70% odpovědí je v kladné části škály. Tedy převážná většina dotázaných si myslí, že je škola pro budoucí povolání připravila dostatečně. Negativní odpověď volilo pouze 8% absolventů. Vyjádřit se nedokázalo celých 22%. Přestože z výsledků vyplývá, že převážná většina si myslí, že kompetence, kterými je škola vybavila, jsou dostačující, počet těch, kteří nevědí, není zanedbatelný. I zde by měla být zvažena podrobnější informovanost studentů o tom, které kompetence zaměstnavatelé v jejich oboru vyžadují. Kladné výsledky nám opět potvrzuje i hodnota aritmetického průměru, která je 3,52 a je zaznamenaná v tabulce 3-11.

4) Domníváte se, že je Vaše teoretická příprava na budoucí povolání dostatečná?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	7	31%	35
SPÍŠE ANO	4	9	39%	36
SPÍŠE NE	3	2	8%	6
URČITĚ NE	2	1	4%	2
NEVÍM	1	4	18%	4
CELKEM	-----	23	100%	3.61

Tabulka 3-12: Míra teoretické připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

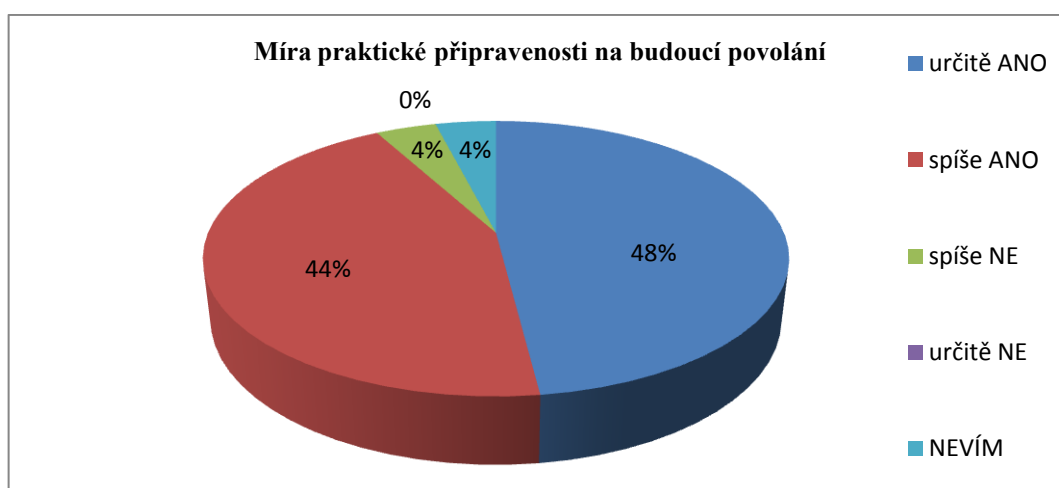
Graf: 3-12: Míra teoretické připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-12 je patrné, že 70% absolventů si myslí, že po teoretické stránce je škola na budoucí povolání připravila dostatečně. Krajní stupeň v negativní části škály využila 4%. Nesouhlas vyjádřilo 8%. Přiklonit se k žádné z odpovědí v kladné nebo záporné škále se nedokázalo 18% dotázaných. Z těchto výsledků tedy vyplývá, že více jak polovina si myslí, že po teoretické stránce je škola vybavila dostatečně a dovednosti dokážou na trhu práce využít. I zde je tedy zpětná vazba pro školu pozitivní. Zjištěné výsledky potvrzuje také hodnota aritmetického průměru 3,61, zaznamenaná v tabulce 3-12.

5) Domníváte se, že je Vaše praktická příprava na budoucí povolání dostatečná?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	11	48%	55
SPÍŠE ANO	4	10	44%	40
SPÍŠE NE	3	1	4%	3
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	1	4%	1
CELKEM	-----	23	100%	4.30

Tabulka 3-13: Míra praktické připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

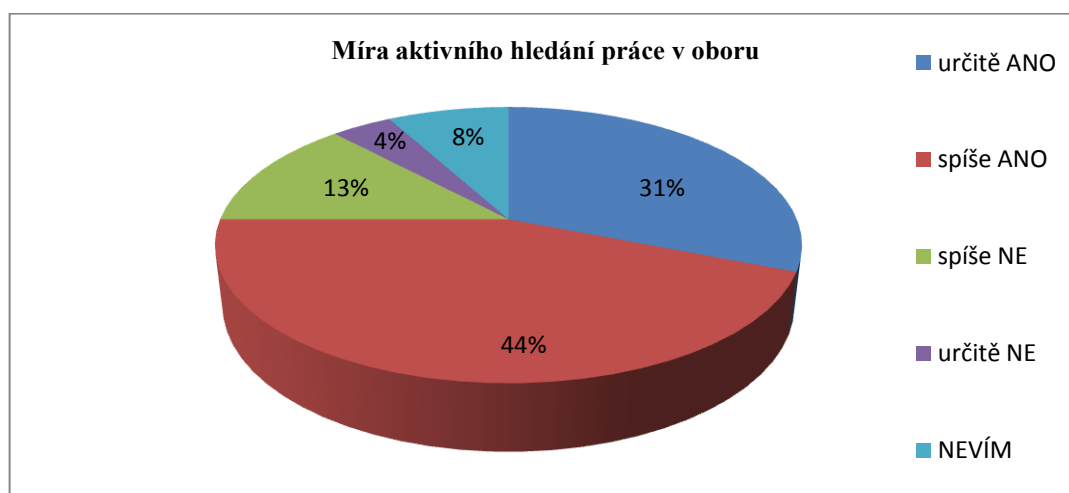
Graf 3-13: Míra praktické připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Graf 3-13 nám ukazuje, že 92% absolventů je spokojena s praktickou přípravou na budoucí povolání, což je více než u přípravy teoretické. Negativní část škály zvolila 4%, krajní hodnotu této škály nezvolil nikdo. Přiklonit se k žádné z odpovědí v kladné nebo záporné škále se nedokázala 4% dotázaných. Z těchto výsledků tedy vyplývá, že převážná většina absolventů si myslí, že po praktické stránce je škola vybavila dostatečně a dovednosti dokážou na trhu práce využít, což je pro školu opět dobrým zjištěním a hodnocením. K tomuto tvrzení se opět přiklání i hodnota aritmetického průměru 4,30, zaznamenaná v tabulce 3-13.

6) Budete se po ukončení studia aktivně snažit najít práci ve Vašem oboru?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	7	31%	35
SPÍŠE ANO	4	10	44%	40
SPÍŠE NE	3	3	13%	9
URČITĚ NE	2	1	4%	2
NEVÍM	1	2	8%	2
CELKEM	-----	23	100%	3.83

Tabulka 3-14: Míra aktivního hledání práce v oboru
Zdroj: vlastní výzkum autora

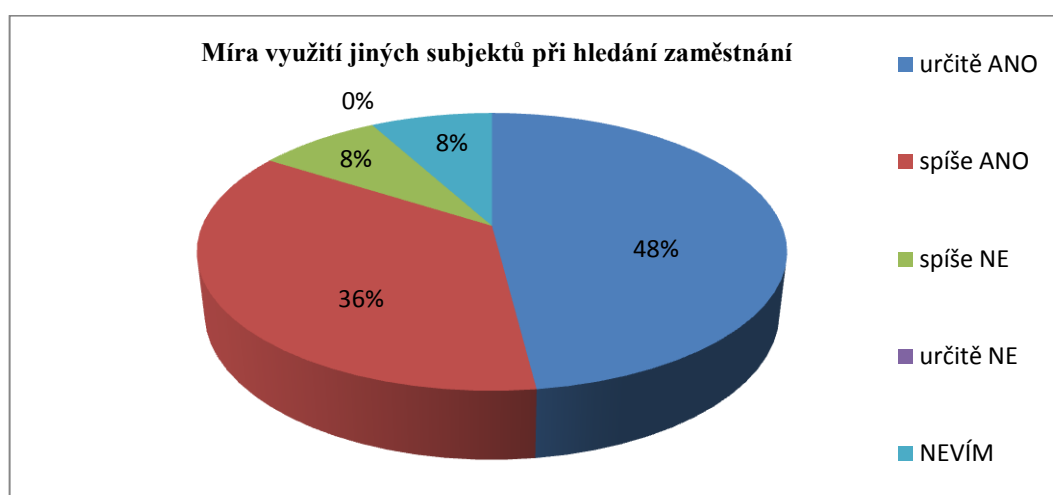
Graf: 3-14: Míra aktivního hledání práce v oboru
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-14 je patrné, že absolventi opět mají zájem o to, aby se po ukončení školy věnovali oboru, který vystudovali. Přestože na otázku zájmu uplatnění se ve svém oboru po ukončení studia odpovídal kladně menší počet dotázaných (56%), zde odpovědělo kladně celých 75% dotázaných. Což je s ohledem na odpovědi v otázce č. 1 překvapivé. 8% není rozhodnuto, celkem 17% si myslí, že se po ukončení studia svému oboru věnovat nebude. Také hodnota aritmetického průměru 3,83 zaznamenaná v tabulce 3-14, podporuje tvrzení kladných odpovědí.

7) Využijete pro hledání Vašeho zaměstnání jiné subjekty?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	11	48%	55
SPÍŠE ANO	4	8	36%	32
SPÍŠE NE	3	2	8%	6
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	2	8%	2
CELKEM	-----	23	100%	4.13

Tabulka 3-15: Míra využití jiných subjektů při hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

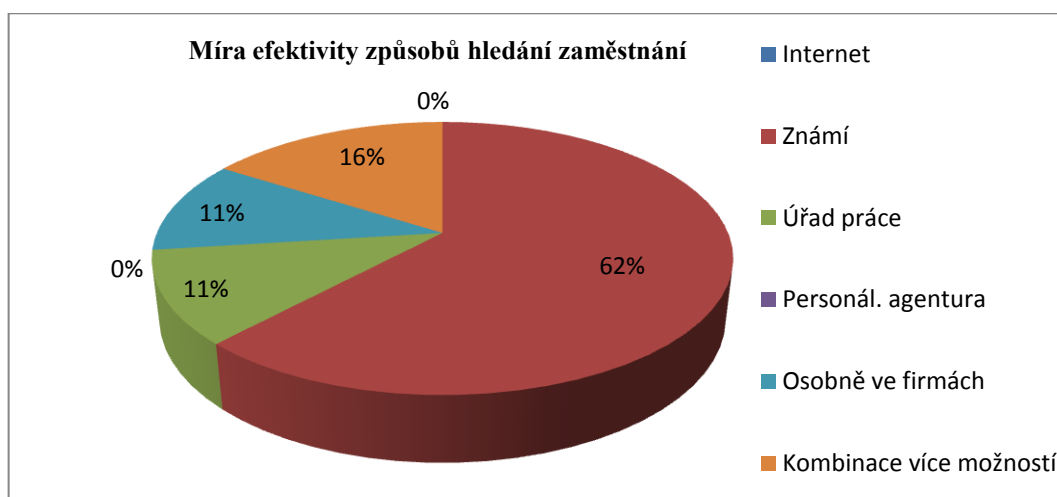
Graf: 3-15: Míra využití jiných subjektů při hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

I v případě oslovení jiných subjektů při hledání zaměstnání se většina absolventů vyjádřila kladně. V grafu 3-15 vidíme, že této možnosti by využilo celkem 84%. Tuto možnost nechce využít pouhých 8%, přičemž tyto odpovědi nejsou zaznamenány v nejvyšším stupni nesouhlasu. 8% dotázaných dosud neví, jakým způsobem své zaměstnání budou hledat. I zde tedy absolventi budou raději důvěřovat při hledání zaměstnání jiným subjektům. Tyto výsledky si opět můžeme potvrdit hodnotou aritmetického průměru, který je v tomto případě 4,13, což zaznamenává tabulka 3-15. Dále je třeba poznamenat, že kdo z absolventů odpověděl na tuto otázku kladně, odpovídal také na otázku č. 8.

8) Který z uvedených způsobů hledání práce je podle Vás nejefektivnější?

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
Přes internet	0	0%
Přes známé	12	62%
Na Úřadu práce	2	11%
Personální agent.	0	0%
Osobně ve firmách	2	11%
Kombinace více možností	3	16%
CELKEM	19	100%

Tabulka 3-16: Míra efektivity způsobů hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Graf: 3-16: Míra efektivity způsobů hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autor

Na tuto otázku odpovídali pouze Ti absolventi, kteří odpověděli kladně na otázku číslo sedm. V tabulce 3-16 vidíme, že odpovídalo tedy celkem 19 dotázaných. Zajímavým zjištěním je skutečnost, že získání zaměstnání prostřednictvím internetu absolventy nezaujalo, stejně jako získat práci prostřednictvím personální agentury. Přes úřad práce nebo osobně ve firmách by práci hledalo 11%. Kombinaci více možností by využilo 16%. Shrňme-li uvedená zjištění, pak i zde, stejně tak jako u maturitního oboru, největší roli při získání prvního zaměstnání hrály rodiny známých a kamarádů, což je pochopitelné, jejichž prostřednictvím by se pokusilo sehnat práci celých 62% dotazovaných. Toto ukazují data v grafu 3-16. Aritmetický průměr v tomto případě nebyl použit.

3.2 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ VS2

Dotazník byl vypracován pro studenty vybrané SŠ v Rokycanech, kteří své studium ukončili v roce 2014 také v oboru Gastronomie (54 ks) a v oboru Prodavač (30 ks). Z oboru Gastronomie se vrátilo 50 vyplněných dotazníků, což je 93%, z oboru Prodavač se vrátilo 25 ks, což je 83%. Návratnost tedy můžeme považovat stejně jako u VS1 za úspěšnou.

Pro kompletnost informací si i zde připomeneme, že absolventi byli osloveni již v roce 2013, kdy jsem na zmíněné střední škole prováděla výstupovou praxi pro Pedagogickou fakultu, ZČU v Plzni. Tím byla zajištěna dosažitelnost absolventů, kteří své studium ukončili v roce 2014. Byly získány kontakty na tyto absolventy a byli požádáni o zapojení se do tohoto výzkumného šetření. Stejně tak jako ve VS1, i zde byly dotazníky pro rozdány na přelomu měsíce prosince 2014 a ledna 2015

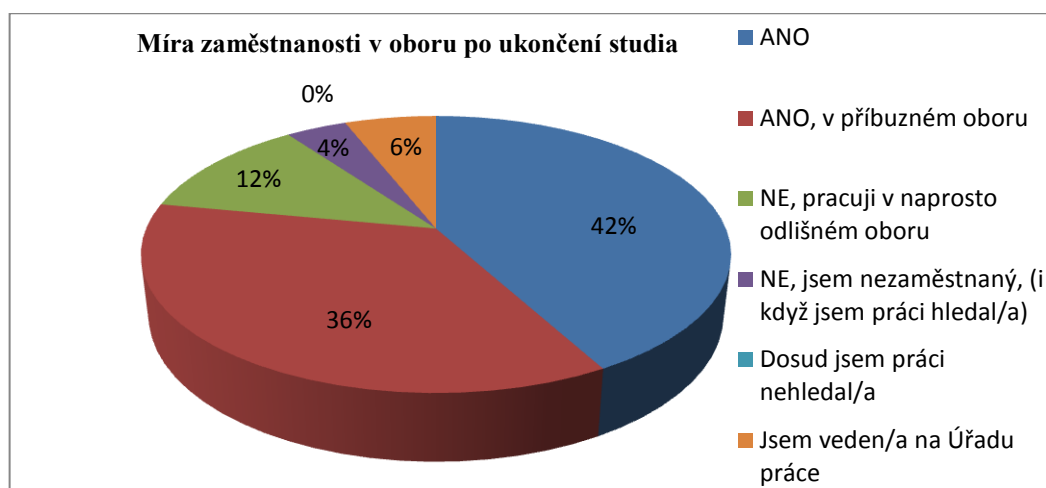
Dotazník obsahoval celkem 8 otázek. Otázky byly přizpůsobeny pro tuto skupinu tak, aby bylo možné zjistit, jaká je realita při vstupu na trh práce. Jednotlivé odpovědi byly samostatně vyhodnoceny a interpretovány, tak jako tomu bylo u VS1.

3.2.1 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ VS2 – OBOR 65-41-L/01 GASTRONOMIE

1) Našel/a jste po ukončení studia práci ve svém oboru?

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
ANO	21	42%
ANO, v příbuzném oboru	18	36%
NE, pracuji v naprosto odlišném oboru	6	12%
NE, jsem nezaměstnaný/á, i když jsem práci hledal/a	2	4%
Dosud jsem práci nehledal/a	0	0%
Jsem veden/a na Úřadu práce	3	6%
CELKEM	50	100%

Tabulka 3-17: Míra zaměstnanosti v oboru po ukončení studia
Zdroj: vlastní výzkum autora

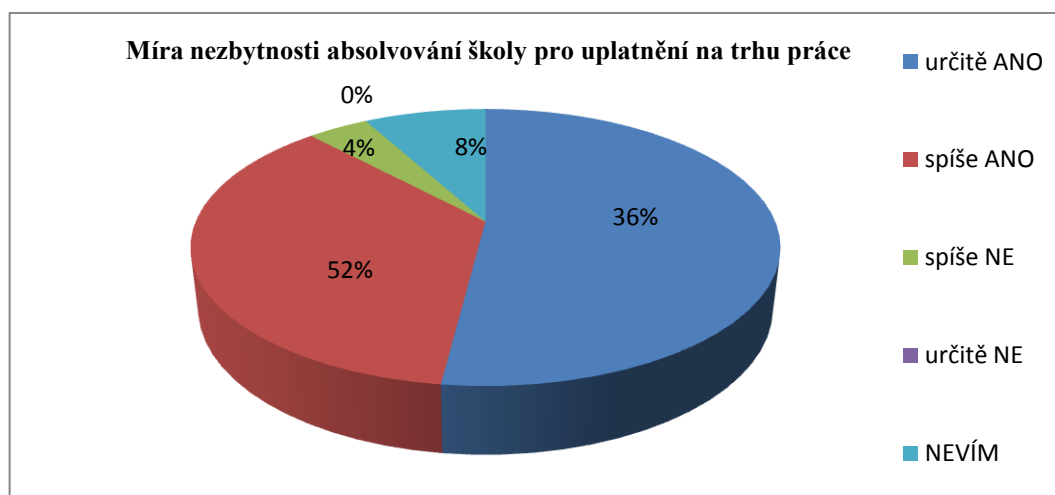
Graf: 3-17: Míra zaměstnanosti v oboru po ukončení studia
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-17 relativní četnosti zjišťujeme, že 78% odpovědí je v kladné části škály, což znamená, že převážná část absolventů roku 2014 se dokázala na trhu práce ve svém oboru uplatnit. Poměr těch, kteří začali pracovat v naprosto odlišném oboru je 12%, oproti tomu nezaměstnaných je celkem 10%, z toho 4% dosud nedokázalo najít zaměstnání, a 6% hledá práci pomocí úřadu práce. Výsledky tedy ukazují, že převážná většina dotázaných si svůj obor vybrala cíleně s rozhodnutím věnovat se mu i po ukončení studia.

2) **Myslíte si, že absolvování školy bylo nezbytné pro Vaše nynější uplatnění na trhu práce?**

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	26	52%	130
SPÍŠE ANO	4	18	36%	72
SPÍŠE NE	3	2	4%	6
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	4	8%	4
CELKEM	-----	50	100%	4.24

Tabulka 3-18: Míra nezbytnosti absolvování školy pro uplatnění na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autora

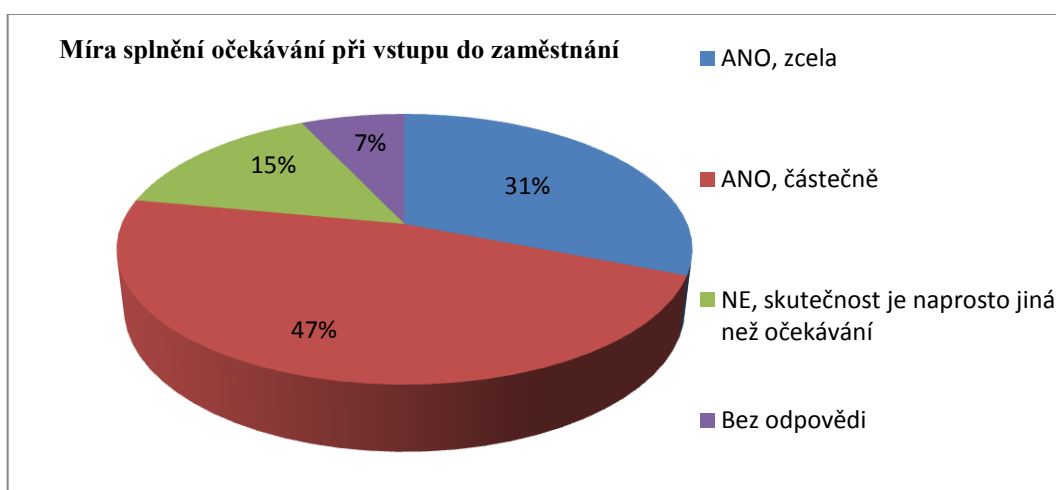
Graf 3-18: Míra nezbytnosti absolvování školy pro uplatnění na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-18 je patrné, že celých 88% dotázaných si myslí, že absolvování školy bylo rozhodně nutné k tomu, aby se dokázali na trhu práce uplatnit. Toto je opět pro školu důležitou zpětnou vazbou a svědčí to o spokojenosti již hotových absolventů s jejich školní přípravou na povolání. Pouhá 4% si myslí, že k uplatnění na trhu práce vědomosti a dovednosti získané ve škole nepotřebují. K nejvyššímu stupni záporné odpovědi se však nepřiklonil nikdo. Pouhých 8% dotázaných na otázku nedokáže odpovědět. K těmto zjištěním se opět přiklání i hodnota aritmetického průměru 4,24, zaznamenaná v tabulce 3-18.

3) Byla Vaše očekávání při vstupu do zaměstnání splněna?

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
ANO, zcela	14	31%
ANO, částečně	21	47%
NE, skutečnost je naprosto jiná, než očekávání	7	15%
Bez odpovědi	3	7%
CELKEM	45	100%

Tabulka 3-19: Míra splnění očekávání při vstupu do zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

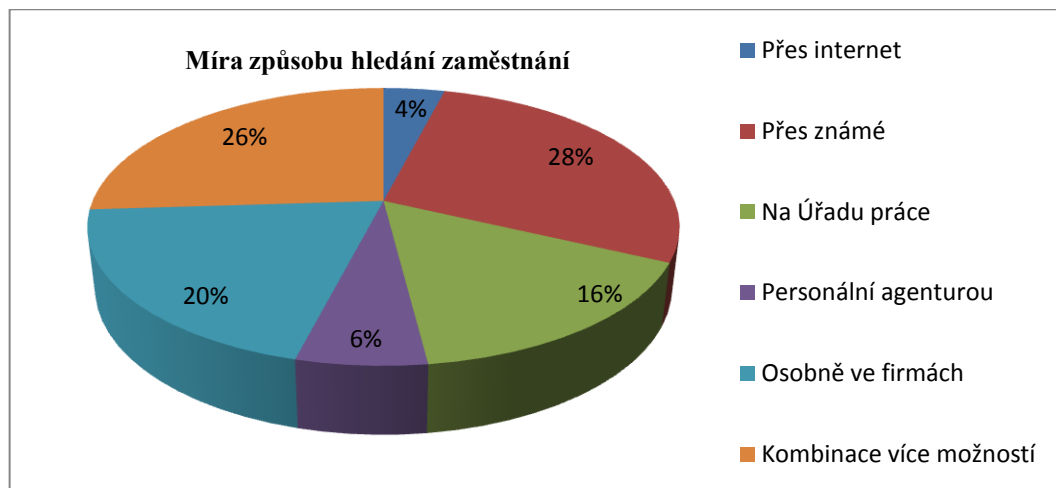
Graf 3-19: Míra splnění očekávání při vstupu do zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Protože z předchozích otázek vyplynulo, že ze všech dotazovaných absolventů našlo zaměstnání celkem 45 z nich (ať už ve svém nebo odlišném oboru), tak i počet odpovědí na tuto otázku se omezil pouze na tento počet. Očekávání z prvního zaměstnání hodnotí kladně 78% dotázaných, z toho 31% si myslí, že jejich očekávání byla zcela splněna, 47% si myslí, že byla splněna částečně. Toto ukazuje, že studenti byli v době studia dostatečně seznámeni s realitou, která je při vstupu do zaměstnání bude čekat, a proto jejich očekávání byla téměř přímo úměrná zjištěné realitě. Pouze 15% má pocit, že skutečnost v zaměstnání je naprosto jiná, než očekávali. 7% ponechalo tuto otázku bez odpovědi. Tyto hodnoty vidíme v tabulce 3-19 a pak také znázorněné v grafu 3-19. Aritmetický průměr zde nebyl použit.

4) Jakým způsobem jste si hledal/a (nebo dosud hledáte) práci?

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
Přes internet	2	4%
Přes známé	14	28%
Na Úřadu práce	8	16%
Personální agenturou	3	6%
Osobně ve firmách	10	20%
Kombinace více možností	13	26%
CELKEM	50	100%

Tabulka 3-20: Míra způsobu hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

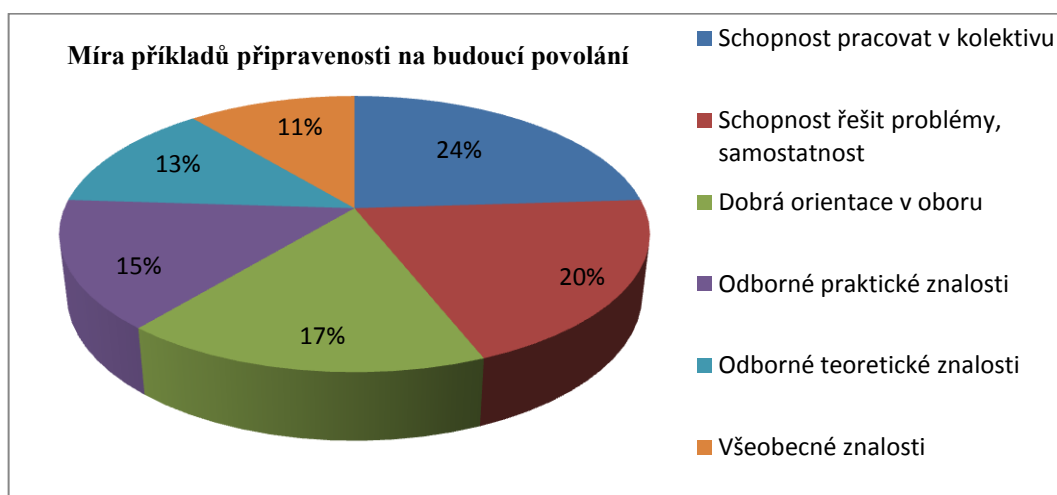
Graf: 3-20: Míra způsobu hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

V tabulce 3-20 vidíme, že pouhých 4% hledali zaměstnání pomocí internetu a pouhých 6% dotázaných hledalo nebo dosud hledá zaměstnání pomocí personální agentury. 16% využilo, nebo využívá k hledání zaměstnání Úřad práce. 20% dotázaných práci našlo, nebo hledá osobně ve firmách. Téměř 26% absolventů k hledání zaměstnání využilo kombinaci více možností a 28%, využilo při hledání prvního zaměstnání rodiny známých a kamarádů. Tuto možnost studenti zřejmě využívají z důvodu důvěry a osobních znalostí osob, které jim s hledáním zaměstnání pomáhají, což je pochopitelné. Toto ukazují data v grafu 3-20. Aritmetický průměr v tomto případě nebyl použit.

5) Pokud již pracujete, v čem Vás škola dobře připravila pro praxi?

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
Schopnost pracovat v kolektivu	24	24%
Schopnost řešit problémy, samostatnost	20	20%
Dobrá orientace v oboru	17	17%
Odborné praktické znalosti	15	15%
Odborné teoretické znalosti	13	13%
Všeobecné znalosti	11	11%
CELKEM	100	100%

Tabulka 3-21: Míra příkladů připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

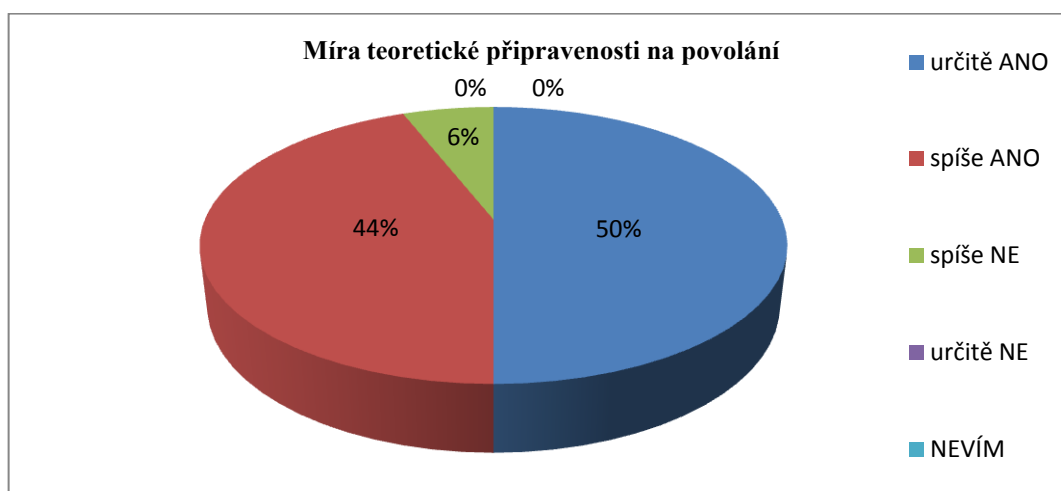
Graf: 3-21: Míra příkladů připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

V této otázce měli absolventi uvést alespoň dva příklady toho, v čem je škola dobře připravila na praxi a jaké znalosti a dovednosti absolventi vybrané SŠ v Rokycanech nejčastěji využili ve svém prvním zaměstnání. Ty jsou zaznamenány v tabulce 3-21 podle četnosti odpovědí. Nejčastěji uváděnou odpovědí byla schopnost pracovat v kolektivu. To využilo ve své praxi 24% dotazovaných dále schopnost řešení problémů a samostatnost uvedlo 20%, dobrá orientace v oboru 17%, odborné praktické znalosti 15%, odborné teoretické znalosti 13% a všeobecné znalosti 11%. To je také zaznamenáno v grafu 3-21.

6) Domníváte se, že byla Vaše teoretická příprava na povolání dostatečná?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	25	50%	125
SPÍŠE ANO	4	22	44%	88
SPÍŠE NE	3	3	6%	9
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	0	0%	0
CELKEM	-----	50	100%	4.44

Tabulka 3-22: Míra teoretické připravenosti na povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

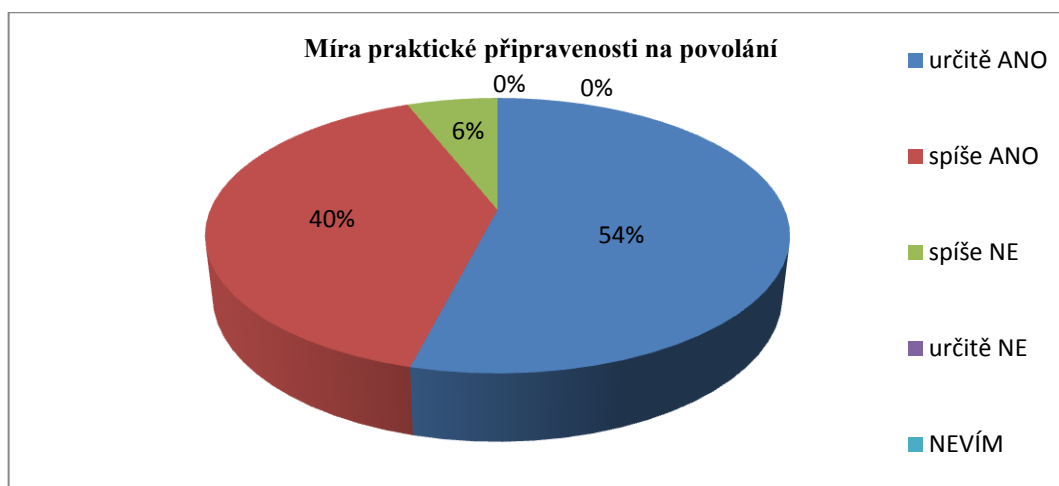
Graf: 3-22: Míra teoretické připravenosti na povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-22 je patrné, že absolventi považují svou teoretickou připravenost na jejich povolání za dostatečnou, což dokazuje 99% kladných odpovědí. Rozdíl mezi nejvyšším a nižším stupněm souhlasu je minimální. Pouhých 6% odpovědělo záporně, přičemž nejvyššího stupně této odpovědi nevyužil nikdo. Záporné odpovědi je možno přiřadit absolventům, kteří dosud zaměstnání nenašli, a proto nedokážou posoudit, zda je jejich teoretická připravenost dostatečná. Velkou mírou souhlasu nám opět potvrzuje aritmetický průměr s hodnotou 4,44, který je uveden v tabulce 3-22.

7) Domníváte se, že byla Vaše praktická příprava na povolání dostatečná?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	27	54%	135
SPÍŠE ANO	4	20	40%	80
SPÍŠE NE	3	3	6%	9
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	0	0%	0
CELKEM	-----	50	100%	4,48

Tabulka 3-23: Míra praktické připravenosti na povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

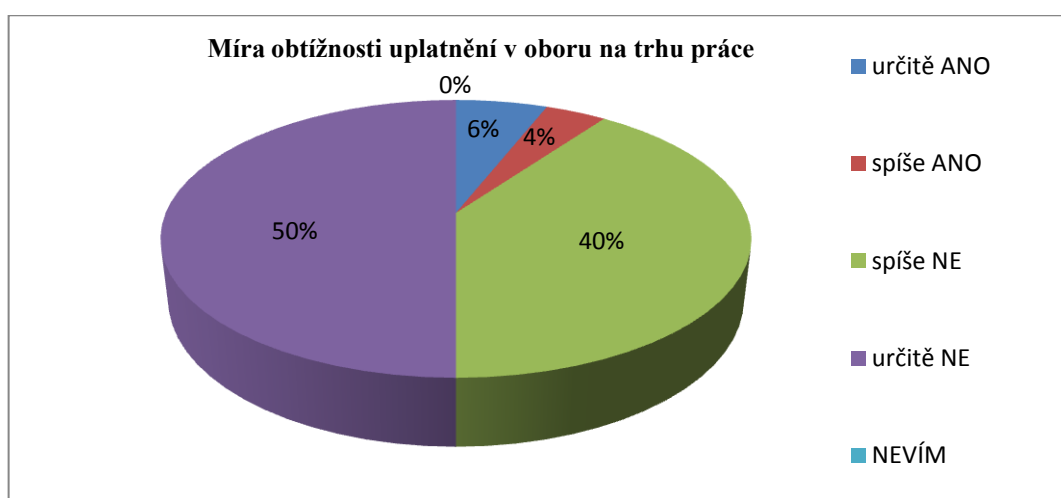
Graf: 3-23: Míra praktické připravenosti na povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Jak již bylo zřejmé z předchozích grafů, jsou odpovědi na tuto otázku téměř totožné jako odpovědi na otázku předchozí, týkající se teoretické připravenosti na povolání. Z grafu 3-23 je patrné, že i zde absolventi považují svou praktickou připravenost na své povolání za dostatečnou, což opět dokazuje 99% kladných odpovědí. Rozdíl mezi nejvyšším a nižším stupněm souhlasu je i zde minimální. Také u této otázky pouhých 6% odpovědělo záporně, přičemž nejvyššího stupně této odpovědi opět nevyužil nikdo. Záporné odpovědi také zde přiřazujeme absolventům, kteří dosud zaměstnání nenašli, a proto nedokážou posoudit, zda je jejich teoretická připravenost dostatečná. Velkou míru souhlasu nám opět potvrzuje aritmetický průměr s hodnotou 4,48, který je uveden v tabulce 3-23.

8) Myslíte si, že bylo (nebo je) těžké se ve Vašem oboru na trhu práce uplatnit?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	3	6%	15
SPÍŠE ANO	4	2	4%	8
SPÍŠE NE	3	20	40%	60
URČITĚ NE	2	25	50%	50
NEVÍM	1	0	0%	0
CELKEM	-----	50	100%	2.66

Tabulka 3-24: Míra obtížnosti uplatnění v oboru na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autora

Graf: 3-24: Míra obtížnosti uplatnění v oboru na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autor

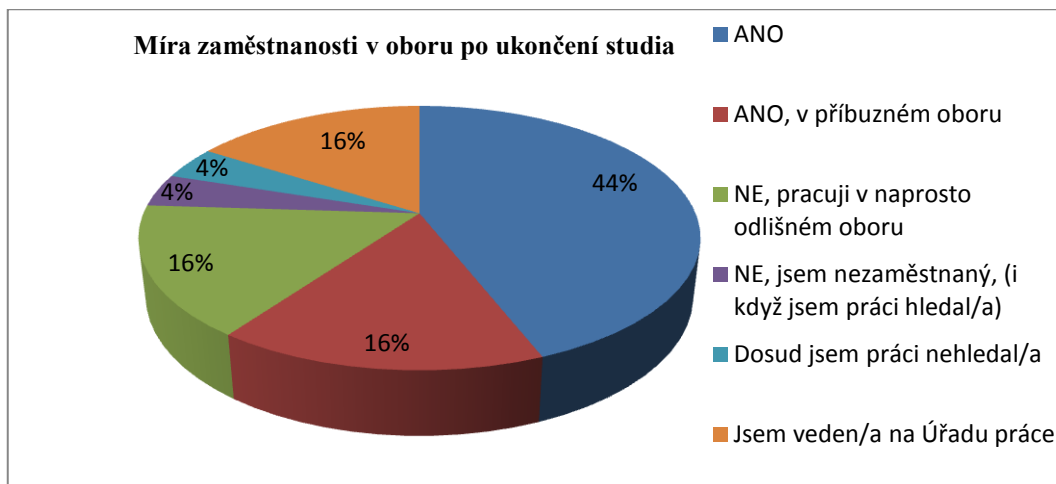
V grafu 3-24 vidíme, že převážná většina dotazovaných si myslí, že nebylo těžké najít si zaměstnání ve svém oboru, což potvrzuje 90% odpovědí. Pouhých 10% si myslí, že to obtížné je. Tato hodnota odpovídá počtu dosud nezaměstnaných absolventů z dotazované skupiny. Je samozřejmé, že Ti co dosud práci nenalezli, vidí tuto snahu jako obtížnou a zdlouhavou. Toto znázorňují data v grafu 3-24. Aritmetický průměr 2,66 znázorněný v tabulce 3-24 tyto hodnoty potvrzuje.

3.2.2 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ VS2 – OBOR 66-51-H/01 PRODAVAČ

1) Našel/a jste po ukončení studia práci ve svém oboru?

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
ANO	11	44%
ANO, v příbuzném oboru	4	16%
NE, pracuji v naprosto odlišném oboru	4	16%
NE, jsem nezaměstnaný/á, i když jsem práci hledal/a	1	4%
Dosud jsem práci nehledal/a	1	4%
Jsem veden/a na Úřadu práce	4	16%
CELKEM	25	100%

Tabulka 3-25: Míra zaměstnanosti v oboru po ukončení studia
Zdroj: vlastní výzkum autora

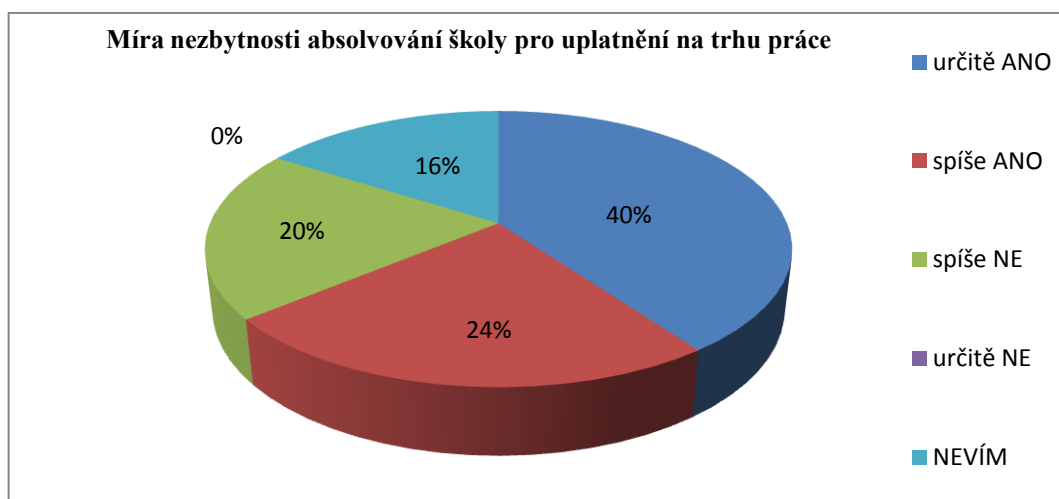
Graf: 3-25: Míra zaměstnanosti v oboru po ukončení studia
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-25 relativní četnosti zjišťujeme, že 60% odpovědí (což je méně než u oboru Gastronomie) je v kladné části škály, což znamená, že převážná část absolventů roku 2014 se dokázala na trhu práce ve svém nebo příbuzném oboru uplatnit. Poměr těch, kteří začali pracovat v naprosto odlišném oboru je 16%, oproti tomu nezaměstnaných je celkem 24%, což je také více než u oboru Gastronomie, z toho 4% dosud nedokázalo najít zaměstnání, a 16% hledá práci pomocí úřadu práce, což je vidět také v tabulce 3-25.

2) **Myslíte si, že absolvování školy bylo nezbytné pro Vaše nynější uplatnění na trhu práce?**

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	10	40%	50
SPÍŠE ANO	4	6	24%	24
SPÍŠE NE	3	5	20%	15
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	4	16%	4
CELKEM	-----	25	100%	3.72

Tabulka 3-26: Míra nezbytnosti absolvování školy pro uplatnění na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autora

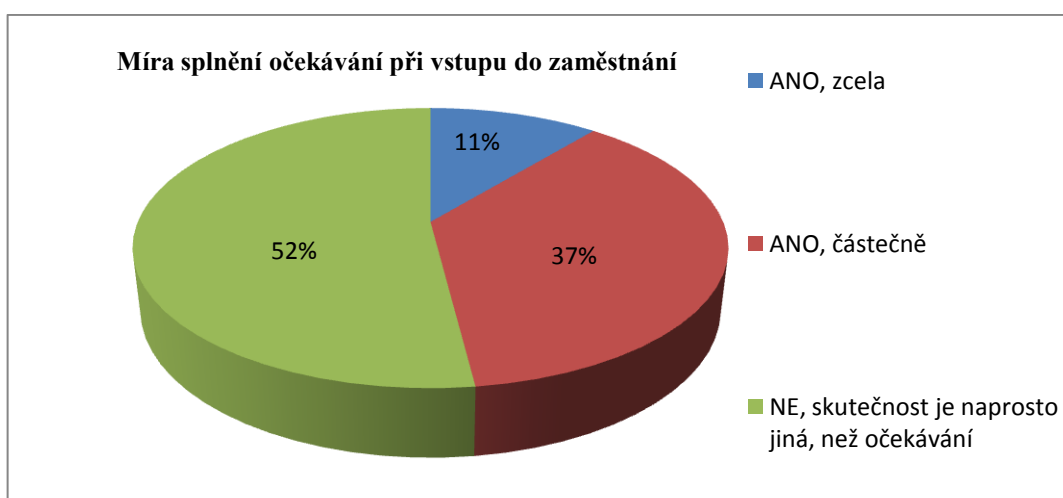
Graf: 3-26: Míra nezbytnosti absolvování školy pro uplatnění na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-26 je patrné, že 64% dotázaných si myslí, že absolvování školy bylo rozhodně nutné k tomu, aby se dokázali na trhu práce uplatnit. Což je i zde méně, než u oboru Gastronomie. 20% si myslí, že k uplatnění na trhu práce vědomosti a znalosti získané ve škole nepotřebují. Je to zřejmě z toho důvodu, že ve své práci využívají převážně praktické dovednosti. K nejvyššímu stupni záporné odpovědi se však nepřiklonil nikdo. Avšak 16% dotázaných na otázku nedokáže odpovědět. K těmto zjištěním se opět přiklání i hodnota aritmetického průměru 3,72, zaznamenaná v tabulce 3-26. Hodnota odpovědí, kteří nevědí, zda bylo nutné absolvovat školu, je v tomto oboru dost vysoká.

3) Byla Vaše očekávání při vstupu do zaměstnání splněna?

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
ANO, zcela	2	11%
ANO, částečně	7	37%
NE, skutečnost je naprosto jiná, než očekávání	10	52%
CELKEM	19	100%

Tabulka 3-27: Míra splnění očekávání při vstupu do zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

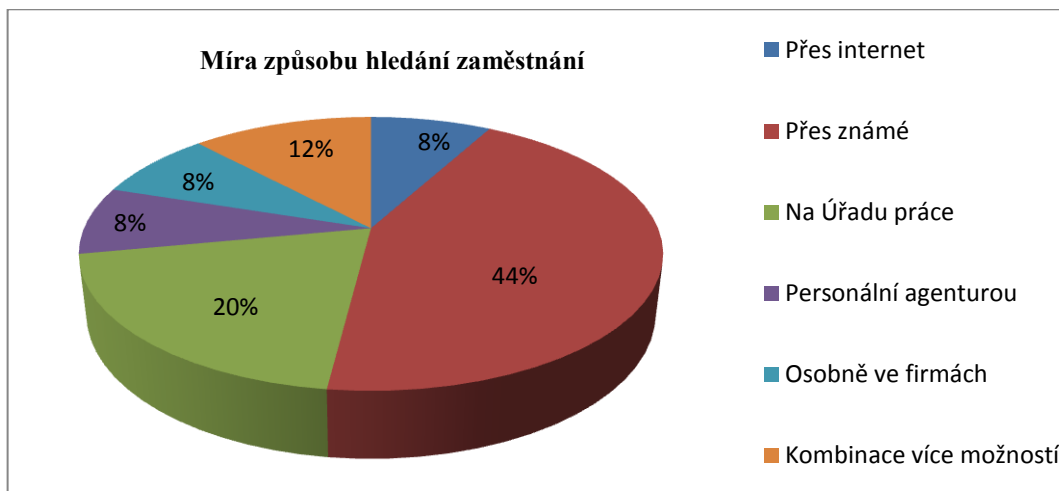
Graf: 3-27: Míra splnění očekávání při vstupu do zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Protože také zde z předchozích otázek vyplynulo, že ze všech dotazovaných absolventů našlo zaměstnání celkem 19 (ať už ve svém nebo odlišném oboru), tak i počet odpovědí na tuto otázku se omezil pouze na tento počet. Očekávání z prvního zaměstnání však kladně hodnotí pouze 48% dotázaných, z toho 11% si myslí, že jejich očekávání byla zcela splněna, a 37% si myslí, že byla splněna částečně. Naopak celých 52% má pocit, že skutečnost v zaměstnání je naprosto jiná, než očekávali. Bez odpovědi tentokrát tuto otázku neponechal nikdo. To svědčí o tom, že absolventi oboru Prodavač nebyli na realitu tak dobře připraveni a seznámeni s ní, jako studenti oboru Gastronomie. Tyto hodnoty vidíme v tabulce 3-27 a pak také znázorněné v grafu 3-27. Aritmetický průměr zde nebyl použit. V této otázce se tedy odpovědi obou sledovaných oborů velice liší.

4) Jakým způsobem jste si hledal/a (nebo dosud hledáte) práci?

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
Přes internet	2	8%
Přes známé	11	44%
Na Úřadu práce	5	20%
Personální agenturou	2	8%
Osobně ve firmách	2	8%
Kombinace více možností	3	12%
CELKEM	25	100%

Tabulka 3-28: Míra způsobu hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

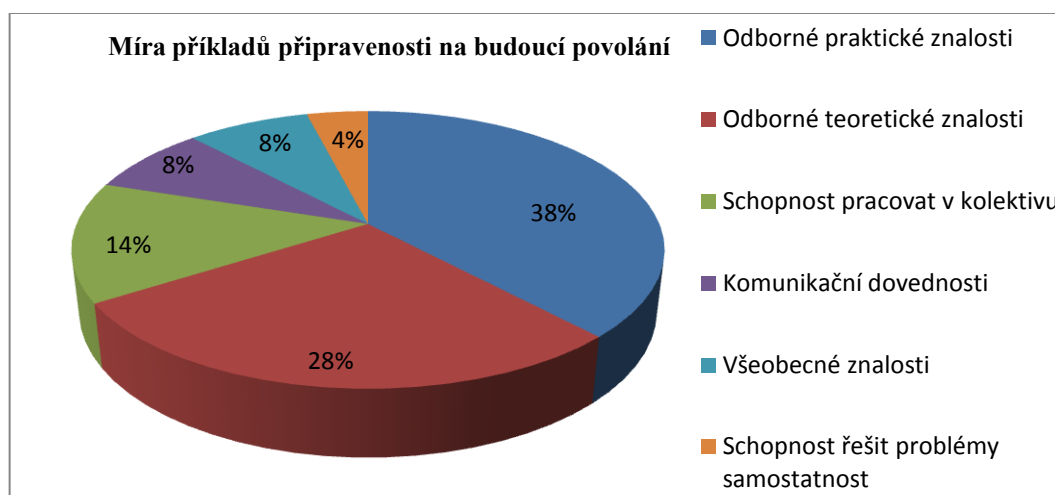
Graf: 3-28: Míra způsobu hledání zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

V tabulce 3-28 vidíme, že 8% dotázaných hledalo nebo dosud hledá zaměstnání pomocí internetu, personální agentury nebo osobně ve firmách. 12% využilo nebo využívá, k hledání zaměstnání různé možnosti. 20% práci našlo nebo hledá, s pomocí Úřadu práce. 44%, využilo při hledání prvního zaměstnání rodiny známých a kamarádů, což je i zde nejvyužívanějším způsobem hledání zaměstnání jako u oboru Gastronomie. Toto ukazují data v grafu 3-28. Aritmetický průměr v tomto případě nebyl použit.

5) Pokud již pracujete, v čem Vás škola dobře připravila pro praxi?

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
Odborné praktické znalosti	19	38%
Odborné teoretické znalosti	14	28%
Schopnost pracovat v kolektivu	7	14%
Komunikační dovednosti	4	8%
Všeobecné znalosti	4	8%
Schopnost řešit problémy, samostatnost	2	4%
CELKEM	50	100%

Tabulka 3-29: Míra příkladů připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

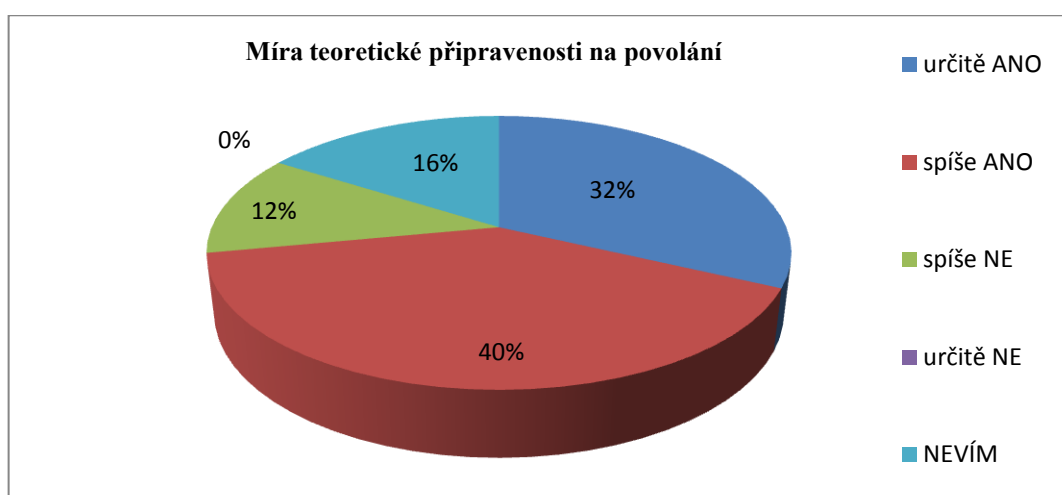
Graf 3-29: Míra příkladů připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

V této otázce měli absolventi také uvést alespoň dva příklady toho, v čem je škola dobře připravila na praxi a jaké znalosti a dovednosti nejčastěji využili ve svém prvním zaměstnání. Odpovědi jsou zčásti podobné jako u oboru Gastronomie a proto se dali zaznamenat do tabulky 3-29 v obdobné podobě. Odpovědi byly i zde uvedeny podle četnosti odpovědí. Nejčastěji uváděnou odpovědí bylo využití odborných praktických znalostí. To využilo ve své praxi 38% dotazovaných. Dále využití odborných teoretických znalostí uvádí 28%, schopnost pracovat v kolektivu 14%, komunikační dovednosti 8%, všeobecné znalosti 8% a schopnost řešit problémy a samostatnost 4%. To je také zaznamenáno v grafu 3-29.

6) Domníváte se, že byla Vaše teoretická příprava na povolání dostatečná?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	8	32%	40
SPÍŠE ANO	4	10	40%	40
SPÍŠE NE	3	3	12%	9
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	4	16%	4
CELKEM	-----	25	100%	3.72

Tabulka 3-30: Míra teoretické připravenosti na povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

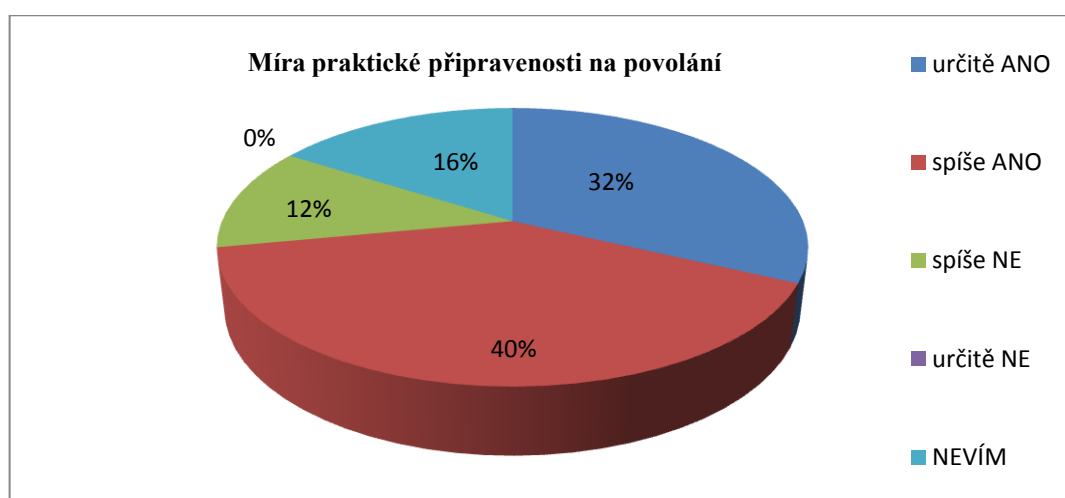
Graf 3-30: Míra teoretické připravenosti na povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Z grafu 3-30 je patrné, že absolventi považují svou teoretickou připravenost na jejich povolání za dostatečnou, což dokazuje 72% kladných odpovědí. Což je o něco více než u odpovědí na otázku č. 2, kde byli studenti dotazováni na celkovou přípravu, které se jim ve škole dostalo. Zda byla tato příprava nutná. Rozdíl mezi nejvyšším a nižším stupněm souhlasu je 8%. 12% odpovědělo záporně, přičemž nejvyššího stupně této odpovědi nevyužil nikdo. Záporné odpovědi je možno přiřadit absolventům, kteří dosud zaměstnání nenašli, a proto nedokážou posoudit, zda je jejich teoretická připravenost dostatečná. U tohoto oboru je však i 16% těch, kteří nevědí. Tuto hodnotu můžeme považovat za vysokou. Převážnou míru souhlasu nám opět potvrzuje aritmetický průměr s hodnotou 3,72, který je uveden v tabulce 3-30.

7) Domníváte se, že byla Vaše praktická příprava na povolání dostatečná?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	8	32%	40
SPÍŠE ANO	4	10	40%	40
SPÍŠE NE	3	3	12%	9
URČITĚ NE	2	0	0%	0
NEVÍM	1	4	16%	4
CELKEM	-----	25	100%	3.72

Tabulka 3-31: Míra praktické připravenosti na povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

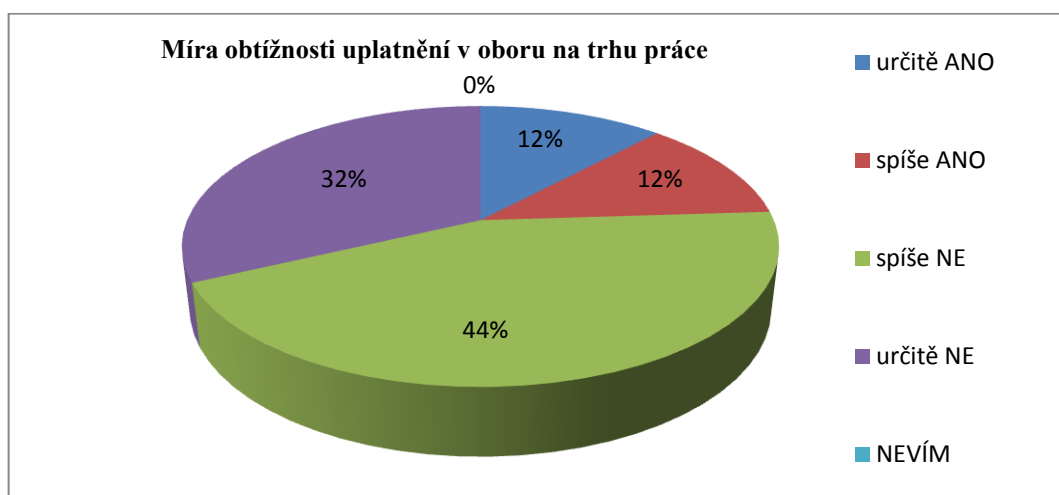
Graf 3-31: Míra praktické připravenosti na povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

V hodnotách zjištěných v otázce č. 6 a 7 došlo ke vzácné shodě v počtu odpovědí na jednotlivé škály, což je patrné z tabulky 3-31, ve které můžeme vidět naprosto stejné hodnoty, jaké jsou uvedené v tabulce 3-30. I zde absolventi považují svou praktickou připravenost na jejich povolání za dostatečnou, což dokazuje také 72% kladných odpovědí. Je to dáno tím, že praktické dovednosti ve svém zaměstnání uplatňují nejvíce. Rozdíl mezi nejvyšším a nižším stupněm souhlasu je 8%. 12% odpovědělo záporně, přičemž nejvyššího stupně této odpovědi nevyužil nikdo. Záporné odpovědi je možno přiřadit absolventům, kteří dosud zaměstnání nenašli, a proto nedokážou posoudit, zda je jejich teoretická připravenost dostatečná. U tohoto oboru je však také 16% těch, kteří nevědí. Převážnou míru souhlasu nám opět potvrzuje aritmetický průměr s hodnotou 3,72, který je uveden v tabulce 3-31.

8) Myslíte si, že bylo (nebo je) těžké se ve Vašem oboru na trhu práce uplatnit?

ODPOVĚDI:	Přiřazená hodnota	Absolutní četnost	Relativní četnost	Aritmetický průměr
URČITĚ ANO	5	3	12%	15
SPÍŠE ANO	4	3	12%	12
SPÍŠE NE	3	11	44%	33
URČITĚ NE	2	8	32%	16
NEVÍM	1	0	0%	0
CELKEM	-----	25	100%	3.04

Tabulka 3-32: Míra obtížnosti uplatnění v oboru na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autora

Graf: 3-32: Míra obtížnosti uplatnění v oboru na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autor

V grafu 3-24 vidíme, že převážná většina dotazovaných si myslí, že nebylo těžké najít si zaměstnání ve svém oboru, což potvrzuje 76% odpovědí. 24% si myslí, že to obtížné je, z toho polovina volila odpověď v nejvyšší záporné možnosti. Tato hodnota odpovídá počtu dosud nezaměstnaných absolventů z dotazované skupiny. Toto znázorňují data v grafu 3-24. Aritmetický průměr 3.04 znázorněný v tabulce 3-24 tyto hodnoty potvrzuje.

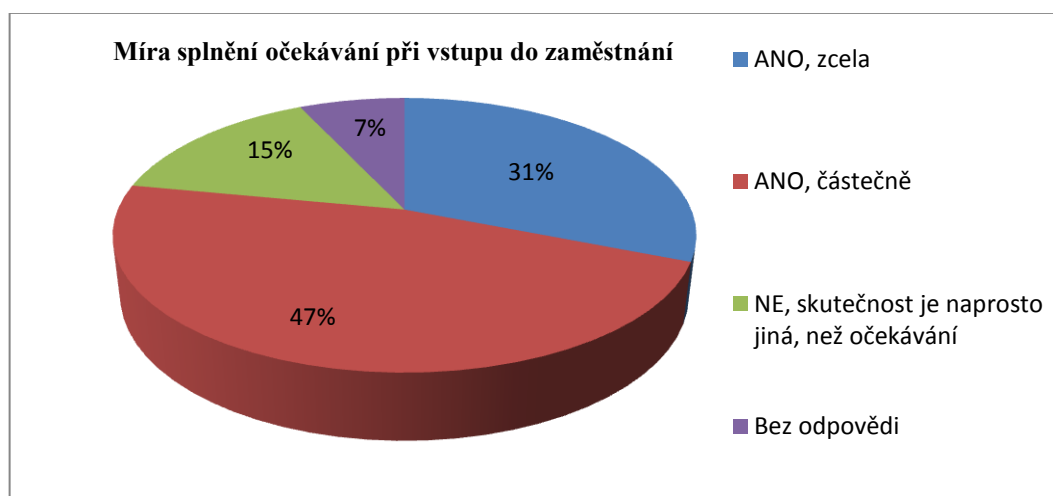
3.3 SROVNÁNÍ JEDNOTLIVÝCH ODPOVĚDÍ MEZI VS1 A VS2

V této části bakalářské práce se seznámíme se srovnáním uvedených odpovědí mezi VS1 a VS2. Srovnání bylo provedeno zvláště pro obor Gastronomie a zvláště pro obor Prodavač. Srovnávány byly především odpovědi týkající se hodnocení získaného vzdělání, míry identifikace absolventů s vystudovaným oborem, zahájení profesní dráhy (způsob získání zaměstnání) a využití teoretických a praktických dovedností v zaměstnání. Byl zjišťován rozdíl mezi představami a skutečností při vstupu na trh práce. Pro zajímavost bylo na závěr provedeno také srovnání zjištěných hodnot mezi oběma obory navzájem.

3.3.1 SROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ V OBORU GASTRONOMIE

Absolventi tohoto oboru se ve svých představách a získaných zkušenostech téměř ve všech sledovaných oblastech shodují. Míra identifikace absolventů s vystudovaným oborem zůstává stejná u obou výzkumných skupin. Také v zahájení profesní dráhy (ve způsobu získání zaměstnání) jsou představy a skutečnost u absolventů totožné. Obě skupiny dávají nebo dali přednost při hledání zaměstnání převážně známým a rodině, dále by využili kombinaci více možností, Úřad práce a další nabízené možnosti v menší míře.

Co se týká splnění představ již hotových absolventů o jejich prvním povolání, podívejme se znovu na graf 3-19, ze kterého je patrné, že Ti absolventi, kteří již práci sehnali, si své představy převážně splnili, což také dokazuje hodnota 78% kladných odpovědí.

Graf: 3-19: Míra splnění očekávání při vstupu do zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Za připomenutí také stojí tabulka č. 3-21, ve které můžeme vidět odpovědi hotových absolventů na otázku, v čem je škola dobře pro praxi připravila. Absolventi měli uvést alespoň dva příklady. Odpovědi si můžeme znovu prohlédnout v již zmíněné tabulce 3-21.

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
Schopnost pracovat v kolektivu	24	24%
Schopnost řešit problémy, samostatnost	20	20%
Dobrá orientace v oboru	17	17%
Odborné praktické znalosti	15	15%
Odborné teoretické znalosti	13	13%
Všeobecné znalosti	11	11%
CELKEM	100	100%

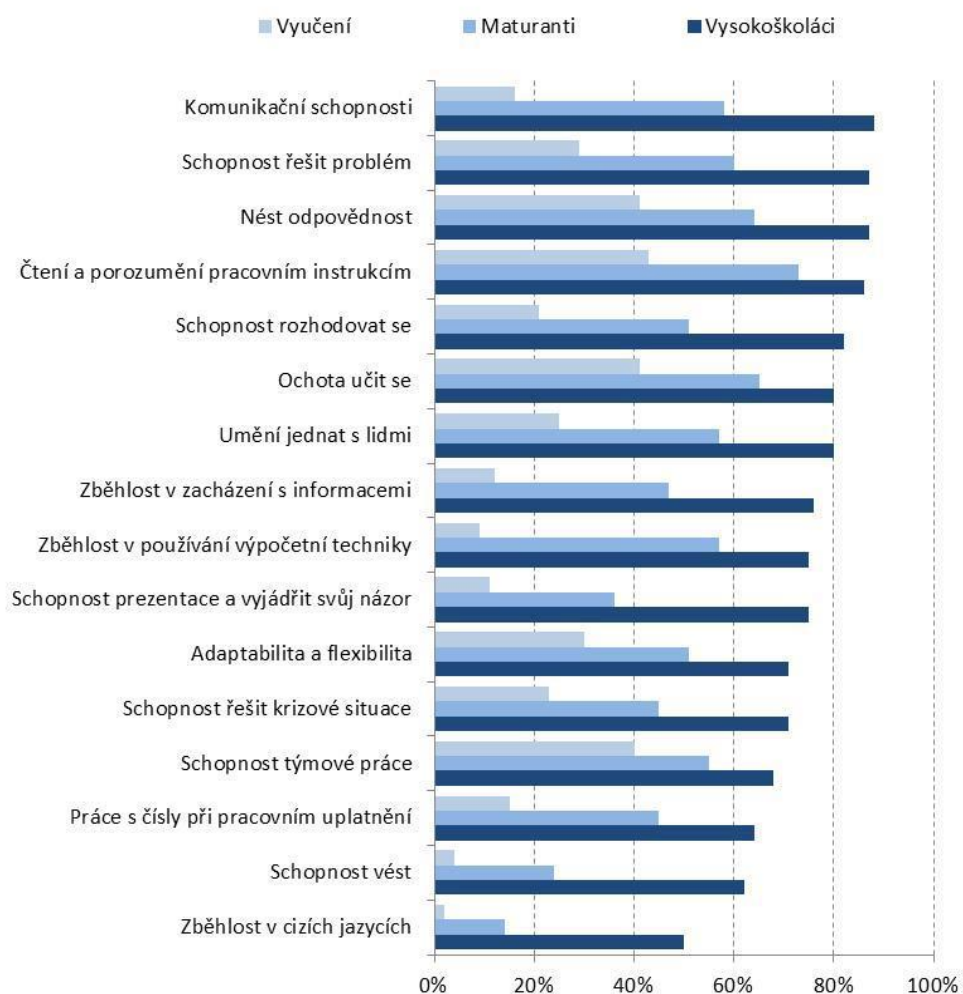
Tabulka 3-21: Míra příkladů připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Srovnáme-li odpovědi žáků s výzkumem Martina Úlovce,⁵¹ který se týkal hodnocení důležitosti a preference kompetencí z pohledu zaměstnavatelů, jak nám ukazuje graf 1-1, můžeme vidět, že náš výzkum provedený mezi studenty vybrané SŠ v Rokycanech a výzkum provedený mezi zaměstnavateli se v preferencích kompetencí shoduje pouze v kompetenci schopnosti řešení problémů a samostatnosti.

Zatímco zaměstnavatelé považují za nejdůležitější kompetenci čtení a porozumění pracovním instrukcím, se schopností nést odpovědnost, schopnost řešit problém a komunikační schopnosti, naši absolventi považují za nejdůležitější schopnost pracovat v kolektivu, řešení problémů a samostatnost, orientace v oboru, praktické, teoretické a všeobecné znalosti. Z toho je patrné, že jejich informovanost o potřebách

⁵¹ ÚLOVEC Martin: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol - srovnání 2004 - 2013. In: *Infoabsolvent: Témata: Publikace Absolventi* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>

zaměstnavatelů byla v tomto ohledu malá a absolventi potřeby zaměstnavatelů neznají v takové míře, aby těchto poznatků mohli při přípravě a hledání povolání využít.

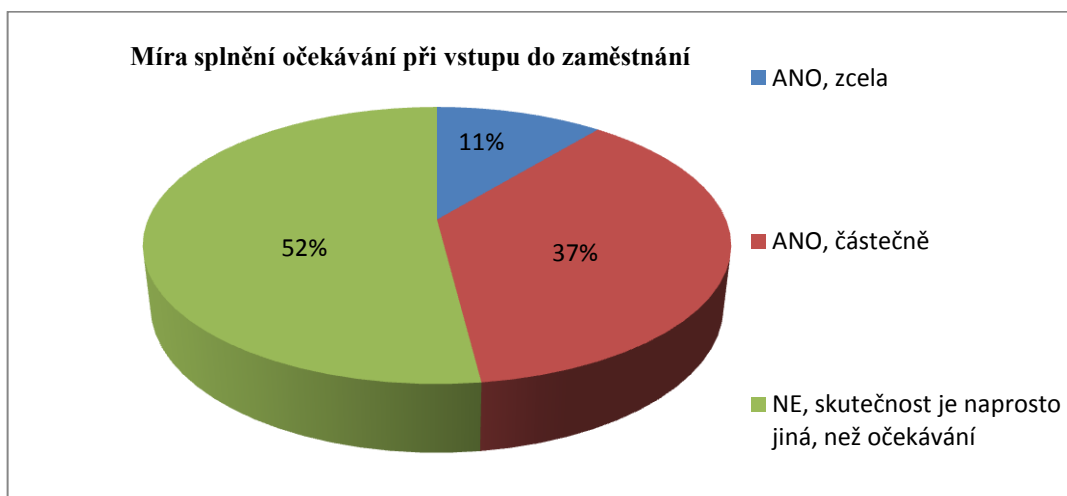
Graf: 1-1: Hodnocení klíčových kompetencí

3.3.2 SROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ V OBORU PRODAVAČ

Také v oboru Prodavač můžeme vidět téměř vzácnou shodu ve všech sledovaných oblastech. Míra identifikace absolventů s vystudovaným oborem zůstává také téměř shodná u obou výzkumných vzorků. I v zahájení profesní dráhy (ve způsobu získání zaměstnání) jsou představy a skutečnost u absolventů totožné. Obě skupiny dávají nebo dali přednost při hledání zaměstnání převážně známým a rodině, dále Úřadu práce, kombinaci více možností, a další nabízené možnosti také v menší míře.

Co se týká splnění představ již hotových absolventů o jejich prvním zaměstnání, v oboru Prodavač se představy rozcházejí s očekáváním. Podívejme se znovu na graf

č. 3-27, který nám tyto výsledky ukazuje. U celých 52 % dotázaných nebyly jejich představy při vstupu do zaměstnání splněny.

Graf: 3-27: Míra splnění očekávání při vstupu do zaměstnání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Dalo by se říci, že ani tady nebyli studenti dostatečně informováni o možnostech, které zaměstnavatelé na trhu práce nabízejí a že představy absolventů byly nereálné. Stálo by za úvahu zařadit do výuky také návštěvy studentů u různých zaměstnavatelů a seznámení se s možnostmi a nabídkami, které pak na trhu práce mohou očekávat.

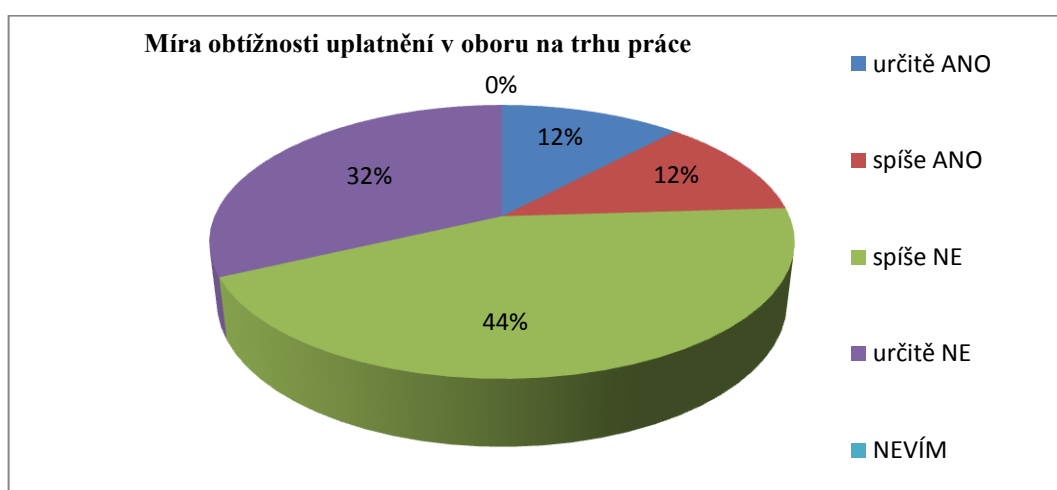
Další zajímavou oblastí byla i zde, otázka, v čem škola absolventy na praxi dobře připravila. I zde dotazovaní měli uvést dva příklady. Podívejme se na jejich odpovědi v tabulce 3-29.

ODPOVĚDI:	Absolutní četnost	Relativní četnost
Odborné praktické znalosti	19	38%
Odborné teoretické znalosti	14	28%
Schopnost pracovat v kolektivu	7	14%
Komunikační dovednosti	4	8%
Všeobecné znalosti	4	8%
Schopnost řešit problémy, samostatnost	2	4%
CELKEM	50	100%

Tabulka 3-29: Míra příkladů připravenosti na budoucí povolání
Zdroj: vlastní výzkum autora

Porovnáme-li i zde s grafem 1-1 (uvedeným na str. 17 a 76) s výzkumem Martina Úlovece⁵², ani zde se kromě schopnosti pracovat v kolektivu získané kompetence a jejich preference absolventy neshodují s požadavky, které vyžadují zaměstnavatelé. U oboru vyučených dávají zaměstnavatelé přednost také čtení a porozumění pracovním instrukcím, dále pak ochotě učit se, schopnosti řešit krizové situace, nést odpovědnost a schopnost týmové práce. Kompetence, které absolventi uvádějí, se týkají spíše teoretických, praktických a všeobecných dovedností, z čehož vyplývá, že také neznají požadavky, které preferují zaměstnavatelé a i u tohoto oboru by bylo zapotřebí větší informovanosti.

Absolventi tohoto oboru mají také dojem, že uplatnění na trhu práce je v jejich oboru obtížné. To znovu dokazují hodnoty uvedené v grafu 3-32.

Graf: 3-32: Míra obtížnosti uplatnění v oboru na trhu práce
Zdroj: vlastní výzkum autor

3.3.3 SROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ MEZI OBORY GASTRONOMIE A PRODAVAČ

Při získávání informací mezi VS1 a VS2 jsme se mohli také podívat na vzájemné porovnání mezi sledovanými obory Gastronomie a Prodavač. Toto srovnání je zde jen pro zajímavost, neboť nebylo cílem této práce. Je zde uvedeno pro porovnání představ a skutečností absolventů s výučním listem a absolventů s maturitní zkouškou.

⁵² ÚLOVEC Martin: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol - srovnání 2004 - 2013. In: *Infoabsolvent: Témata: Publikace Absolventi* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>

Absolventi z oboru Gastronomie se ve svých představách a zkušenostech shodují více než absolventi z oboru Prodavač. Zejména co se týká představ při vstupu do zaměstnání, kdy absolventi Gastronomie byli ze 78% spokojeni (graf 3-19), zatímco u oboru Prodavač bylo celých 52% nespokojeno (graf 3-27). Také v představách o tom, v čem je škola dobře připravila, se jejich odpovědi rozcházejí. Zatímco studenti oboru Gastronomie preferovali práci v kolektivu, řešení problémů, samostatnost a až poté teoretické, praktické a všeobecné znalosti, studenti oboru Prodavač preferují tyto kompetence v téměř opačném pořadí.

Toto zjištění může být dáno tím, že absolventi učebních oborů ve své praxi častěji využívají převážně praktické a teoretické dovednosti, než absolventi oborů s maturitou. Toto zřejmě souvisí se skutečností, že vyučení po ukončení střední školy častěji pracují přímo v oboru nebo v příbuzném oboru.

4 SHRNUÍ VÝZKUMNÉ ČÁSTI

Výzkumná část bakalářské práce měla za cíl zjistit názory a postoje absolventů, kteří jsou v posledním ročníku vybrané SŠ v Rokycanech a již hotových absolventů roku 2014 téže školy, k jejich uplatnění na trhu práce. Jak je jejich SŠ dokázala na tuto praxi připravit. Stanovený výzkumný problém byl zkoumán empirickou metodou.

Ke sběru dat bylo použito dotazníkové šetření s částečným využitím škál, z důvodu získání více informací o menším počtu jedinců. Byly vytvořeny dva typy dotazníků, pro VS1 a VS2.

Každý z nich obsahoval osm podobných otázek, které byly přizpůsobeny situaci jednotlivých výzkumných skupin (studující a již vystudovaní). Otázky byly vymezeny na základě skutečností a výzkumů popsaných v teoretické části práce. V dotaznících byly použity otázky uzavřené, škálové, dále otázky s polynomickými výběrovými položkami a také otázky otevřené, na které měl dotazovaný možnost odpovídat vlastními slovy.

Získaná data byla následně analyzována podle jednotlivých otázek v každé VS. Ve skupině byly hodnoceny odpovědi zvláště v oboru Gastronomie a zvláště v oboru Prodavač. Tento postup byl použit v obou výzkumných skupinách.

Byly zjišťovány převážně postoje:

- Hodnocení získaného vzdělání
- Míra identifikace absolventů s vystudovaným oborem
- Zahájení profesní dráhy (způsob získání zaměstnání)
- Využití teoretických a praktických dovedností v zaměstnání

Z výsledků výzkumu vyplývá, že respondenti obou sledovaných oborů považují svou přípravu, kterou jim škola nabídla za dostatečnou. Představy a skutečnost se v oboru Gastronomie téměř nerozcházejí, v oboru Prodavač se rozcházejí jen v malé míře v představách, které studenti měli o svém prvním zaměstnání a ve skutečnosti, když do něj nastoupili.

Celková zjištění však svědčí o tom, že studenti nejsou dostatečně informováni o potřebách a preferencích, kteří zaměstnavatelé od svých zaměstnanců požadují. Nejsou také (obzvláště u oboru s výučním listem) dostatečně seznámeni s tím, co zaměstnavatelé při vstupu do zaměstnání požadují.

5 DOPORUČENÍ PRO PEDAGOGICKOU PRAXI

V celkovém pohledu na danou problematiku lze konstatovat, že absolventi považují svoji připravenost na trh práce za dostatečnou, zrovna tak jako svoji uplatnitelnost na trhu práce nepovažují za problém, což dokazuje i to, že převážná většina absolventů roku 2014 si dokázala najít zaměstnání. Důležitou zpětnou vazbu také poskytuje hodnocení spokojenosti s celkovou úrovní absolvovaného studia, která je v našem výzkumu kladná.

Jako důležitý problém můžeme vidět nedostatečnou informovanost všech subjektů, které se na přípravě studentů na povolání podílejí, a to i ve vztahu k budoucímu profesnímu uplatnění, což dokazují zjištění u oboru Prodavač. Studenti by měli být více informováni o potřebách, které zaměstnavatelé požadují a měli by být podrobněji seznámeni s tím, jak probíhá skutečná praxe po nástupu do zaměstnání. V tomto směru by vybraná SŠ v Rokycanech měla podniknout více kroků (např. častější návštěvy ve skutečných provozech a častější průzkumy mezi zaměstnavateli na jejich požadavky na absolventy střední školy a samozřejmě informovanost studentů o těchto zjištění).

Dále by bylo vhodné zjišťovat požadavky, které mají zaměstnavatelé na absolventy a na základě toho přizpůsobit přípravu studentů na vstup na trh práce. Ze zjištěného výzkumu je patrné, že představy studentů a potřeby a požadavky zaměstnavatelů jsou odlišné a bylo by vhodné studenty s představami zaměstnavatelů více seznámit například prostřednictvím Úřadu práce (exkurze, setkání pracovníka Úřadu práce a studentů), případně setkání s různými zaměstnavateli a diskuse o jejich potřebách a požadavcích na studenty při vstupu do zaměstnání.

6 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zjišťování připravenosti absolventů vybrané střední školy v Rokycanech, na vstup na trh práce, jejich představa o budoucím povolání, a poznatky absolventů, kteří již po ukončení studia na trh práce vstoupili.

Přechod absolventů středních škol z oblasti vzdělávání na trh práce není vždy jednoduchý. Je ovlivněn řadou faktorů. Většina zaměstnavatelů dává přednost jiným klíčovým kompetencím, než jaké považují za důležité sami absolventi. Řada mladých lidí se tak dostává do začarovaného kruhu. Za cíl bakalářské práce jsme si stanovili zmapovat uplatnění absolventů vybrané střední školy v Rokycanech na trhu práce v roce 2014. Zajímalo nás, jaké postoje mají absolventi k získané přípravě na jejich škole a jaké jsou jejich představy a poté zkušenosti s uplatněním na trhu práce. V teoretické části jsme vymezili kompetence, které upřednostňují zaměstnavatelé, příčiny nezaměstnanosti absolventů na trhu práce, postoje absolventů škol k uplatnění v oboru a spokojenost absolventů škol v zaměstnání.

V praktické části jsme zjišťovali postoje a názory absolventů ke své připravenosti na trh práce a k očekávání, která mají. Zajímalo nás, zda se těm, kteří již na trh práce v roce 2014 vstoupili, jejich očekávání splnila a zda jejich školní příprava byla pro uplatnění na tomto trhu dostatečná.

V poslední části výzkumného šetření jsme porovnávali, jaké rozdíly jsou mezi očekáváním a skutečností a pro zajímavost bylo provedeno také srovnání výzkumného šetření mezi absolventy oboru Gastronomie a oboru Prodavač.

Zjištěním jsme došli k závěrům, že škola by měla studenty více informovat o tom, jaká je realita při vstupu do zaměstnání a jaké požadavky zaměstnavatelé na absolventy škol mají. S přípravou na povolání jsou však sami absolventi spokojeni a považují ji za dostatečnou, což svědčí o dobrém přístupu vybrané střední školy k absolventům, při přípravě na povolání.

KRITICKÁ REFLEXE

Tuto práci jsem se snažila vypracovat v souladu se všemi stanovenými náležitostmi. Přesto je vysoce pravděpodobné, že obsahuje určité chyby a nedostatky, které mohou být způsobeny nedostatečnou praxí v mnou sledovaném oboru a chybějícími zkušenostmi s vypracováním takto rozsáhlé práce.

Problematickou oblast vidím především v praktické části práce. Výzkum jsem se snažila udělat zajímavým vhodným výběrem otázek k danému tématu. K přesnějším zjištěním by však bylo zapotřebí ještě podrobnějšího šetření s doplňujícími otázkami, což by však mělo za následek několikanásobně obsáhlejší práci, která by nesplňovala požadavky na vypracování Bakalářské práce.

Protože jsem si vědoma, že přechod absolventů na trh práce je stále diskutovaným problémem, věřím, že tato práce bude mít přínos a pomůže rozšířit počet zdrojů a informací v této oblasti.

7 POUŽITÁ LITERATURA

7.1 ODBORNÁ LITERATURA

1. BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 140 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2916-4.
2. BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. *Nezaměstnanost*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013, 187 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4282-3.
3. ČÁBALOVÁ, Dagmar. *Pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 272 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2993-0.
4. DVOŘÁKOVÁ, Zuzana. *Řízení lidských zdrojů*. Vyd. 1. v Praze: C. H. Beck, 2012, xxvi, 559 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-347-9.
5. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
6. KUCHAR, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3.
7. MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. Studijní texty, sv. 6. ISBN 80-864-2908-3.
8. MATĚJŮ, Petr. *Nerovnosti ve vzdělání: Od měření k řešení*. Vyd. 1. Praha: SLON, 2010, 495 s. Edice studie. ISBN 978-80-7419-032-2.
9. SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. 2., rozš. a aktualiz. vyd., [V nakl. Grada] vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 322 s. ISBN 978-80-247-1821-7.
10. SLAMĚNÍK, Ivan a Jozef VÝROST. A KOLEKTIV. *Aplikovaná sociální psychologie II*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2001, 260 s. ISBN 80-247-0042-5.
11. ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014, 377 s. ISBN 9978-80-7367-313-0.

7.2 INTERNETOVÉ ZDROJE

12. BURDOVÁ, Jeny a Jiří VOJTĚCH. Národní ústav pro vzdělávání: Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2013. *Vzdelavani_a_TP: NZabs_duben2013* [online]. Praha, 2013 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/>
13. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR: o MPSV. *MPSV.CZ: Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 26. 9. 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/>
14. Ministerstvo práce a sociálních věcí: Úřady práce. *Úřady práce* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/>
15. Národní ústav odborného vzdělávání: RVP 3 vlna. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání: 64-41-L/51 Podnikání* [online]. 6. 5. 2009 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://zpd.nuov.cz>
16. Národní ústav pro vzdělávání: absolventi. *Témata: Článek absolventi* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz
17. Národní ústav pro vzdělávání: Infoabsolvent. *Nezaměstnanost absolventů skupiny oboru vzdělání: Nezaměstnanost absolventů* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz
18. Národní ústav pro vzdělávání: Infoabsolvent. *Postoje absolventů k uplatnění v oboru podle vzdělání: absolventi* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz
19. Národní ústav pro vzdělávání: Infoabsolvent. *Spokojenost absolventů škol v zaměstnání* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz
20. Národní ústav pro vzdělávání: Nezaměstnanost absolventů. *Témata: Článek absolventi* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz
21. Národní ústav pro vzdělávání: Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním - 2013. *Předběžná zpráva o nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol ke konci dubna 2013: cinnosti:analýzy-trhu-prace-rozvoj-kvalifikaci-dalsiho-vzdelavani/* [online]. Červen 2013 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz>
22. Národní ústav pro vzdělávání: Obory: Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 64-41-L/51 Podnikání. *Profil absolventa* [online]. 6. května 2009 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>

23. Národní ústav pro vzdělávání: Výběr oborů vzdělání. *Výběr oborů vzdělání: Středoškolské vzdělání* [online]. 2012 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>
24. Uchazeč o zaměstnání: Práce: Pracovní právo. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/>
25. ÚLOVEC, Martin. Národní ústav pro vzdělávání: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – komparační analýza. *Vzdelavani_a_TP: Potreby_zamestnavatelů_komparace_2014* [online]. Praha, 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/Potreby_zamestnavatelů_komparace_2014_pro_www.pdf
26. ÚLOVEC Martin: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol - srovnání 2004 - 2013. In: *Infoabsolvent: Témata: Publikace Absolventi* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>
27. [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/>
28. Úřad práce ČR: O úřadu práce České republiky. *Kontaktní pracoviště Rokycany* [online]. 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/>

7.3 ZÁKONY

- 28 Česká republika. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: Aktuální verze. In: *Předpis č. 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*. 09. 12. 1999. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/>
- 29 Česká republika. Zákoník práce: Aktuální znění: Část desátá - péče o zaměstnance. In: *č. 262/2006 Sb.* 13. 5. 2014. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/>
- 30 Česká republika. Zákon o úřadu práce ČR: Aktuální verze. In: *Předpis č. 73/2011 Sb. Zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů*. 09. 02. 2011. [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/>
- 31 Česká republika. Zákon o zaměstnanosti: Aktuální znění: Část druhá - zprostředkování zaměstnání. In: *č. 435/2004 Sb.* 13. 5. 2004. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/

8 SEZNAM PŘÍLOH

- 1 Příloha č. 1: Dotazník pro VS1
- 2 Příloha č. 2: Ukázka vyplněného dotazníku VS1
- 3 Příloha č. 3: Dotazník pro VS2
- 4 Příloha č. 4: Ukázka vyplněného dotazníku VS2

Příloha č. 1

Dotazník k uplatnění absolventů na trhu práce

Dotazníková akce je důležitým krokem v projektu Bakalářské práce na téma „Uplatnění absolventů vybrané střední školy v Rokycanech na trhu práce v roce 2014“. Šetření, včetně zpracování dotazníků realizuje Eva Majerová, studentka Pedagogické fakulty ZČU v Plzni. Cílem dotazníku je získání poznatků a názorů absolventů, při jejich představě o uplatnění na trhu práce, po ukončení střední školy.

Prosím o pečlivé zodpovězení všech otázek dotazníku. Samotné vyplnění je velmi jednoduché. Stačí zaškrtnout vámi vybranou variantu odpovědi v každé otázce. Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a nebude žádným způsobem spojováno s Vaší osobou.

Obor s maturitou

Obor s výučním listem

1) Budete se po ukončení studia chtít věnovat práci ve Vašem oboru?

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Nevím
- d) Určitě NE
- e) Spíše NE

2) Jsou podle Vás šance, že si ve svém oboru dokážete najít práci?

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

3) Domníváte se, že Vás škola dobře připravila pro uplatnění na trhu práce?

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

4) Domníváte se, že je Vaše teoretická příprava na budoucí povolání dostatečná?

- a) Určitě ANO
- b) Spíš ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

5) Domníváte se, že je Vaše praktická příprava na budoucí povolání dostatečná?

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

6) Budete se po ukončení studia aktivně snažit najít práci ve Vašem oboru?

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

**7) Využijete pro hledání Vašeho zaměstnání jiné subjekty?
(pokud ano, vyplňte prosím také otázku č. 8)**

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

**8) Který z uvedených způsobů hledání práce je dle Vás
nejefektivnější? (Zakroužkujte Vámi zvolené odpovědi – může
jich být i více)**

- Přes internet
- Přes známé
- Na Úřadu práce
- Personální agenturou
- Osobně na firmách
- Kombinace více možností

Děkuji Vám za vstřícnost, spolupráci a za Váš čas na odpovědi. Eva Majerová

Příloha č. 2

Dotazník k uplatnění absolventů na trhu práce

Dotazníková akce je důležitým krokem v projektu Bakalářské práce na téma „Uplatnění absolventů vybrané střední školy v Rokycanech na trhu práce v roce 2014“. Šetření, včetně zpracování dotazníků realizuje Eva Majerová, studentka Pedagogické fakulty ZČU v Plzni. Cílem dotazníku je získání poznatků a názorů absolventů, při jejich představě o uplatnění na trhu práce, po ukončení střední školy.

Prosím o pečlivé zodpovězení všech otázek dotazníku. Samotné vyplnění je velmi jednoduché. Stačí zaškrtnout vámi vybranou variantu odpovědi v každé otázce. Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a nebude žádným způsobem spojováno s Vaší osobou.

Obor s maturitou

Obor s výučním listem

1) Budete se po ukončení studia chtít věnovat práci ve Vašem oboru?

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Nevím
- d) Určitě NE
- e) Spíše NE

2) Jsou podle Vás šance, že si ve svém oboru dokážete najít práci?

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

3) Domníváte se, že Vás škola dobře připravila pro uplatnění na trhu práce?

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

4) Domníváte se, že je Vaše teoretická příprava na budoucí povolání dostatečná?

- a) Určitě ANO
- b) Spíš ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

5) Domníváte se, že je Vaše praktická příprava na budoucí povolání dostatečná?

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

6) Budete se po ukončení studia aktivně snažit najít práci ve Vašem oboru?

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

**7) Využijete pro hledání Vašeho zaměstnání jiné subjekty?
(pokud ano, vyplňte prosím také otázku č. 8)**

- a) Určitě ANO
- b) Spíše ANO
- c) Spíše NE
- d) Určitě NE
- e) Nevím

**8) Který z uvedených způsobů hledání práce je dle Vás nejefektivnější?
(Zakroužkujte Vámi zvolené odpovědi – může jich být i více)**

- Přes internet
- Přes známé
- Na Úřadu práce
- Personální agenturou
- Osobně na firmách
- Kombinace více možností

Děkuji Vám za vstřícnost, spolupráci a za Váš čas na odpovědi. Eva Majerová

Příloha č. 3

Dotazník k uplatnění absolventů na trhu práce

Dotazníková akce je důležitým krokem v projektu Bakalářské práce na téma „Uplatnění absolventů vybrané střední školy v Rokycanech na trhu práce v roce 2014“. Šetření, včetně zpracování dotazníků realizuje Eva Majerová, studentka Pedagogické fakulty ZČU v Plzni. Cílem dotazníku je získání poznatků a názorů absolventů, při jejich vstupu na trh práce, po ukončení střední školy.

Prosím o pečlivé zodpovězení otázek dotazníku. Odpovídejte na ty otázky, které se vztahují k Vaší situaci (zaměstnaný-á/nezaměstnaný-á). Samotné vyplnění je velmi jednoduché. Stačí zaškrtnout vámi vybranou variantu odpovědi v každé otázce. Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a nebude žádným způsobem spojováno s Vaší osobou.

Obor s maturitou

Obor s výučním listem

1) Našel/a jste po ukončení studia práci ve svém oboru?

- a) Ano
- b) Ano, v příbuzném oboru
- c) Ne, pracuji v naprosto odlišném oboru
- d) Ne, jsem nezaměstnaný/á, i když jsem práci hledal/a
- e) Dosud jsem práci nehledal/a
- f) Jsem veden/a na úřadu práce

2) Myslíte si, že absolvování školy bylo nezbytné pro Vaše nynější uplatnění na trhu práce?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Nedokážu zhodnotit

3) Byla Vaše očekávání při vstupu do zaměstnání splněna?

- a) Ano, zcela
- b) Ano, částečně
- c) Ne, skutečnost je naprosto jiná, než jsem očekával/a

4) Jakým způsobem jste si hledal/a (nebo dosud hledáte) práci? (zaškrtněte i více možností)

- a) Přes internet
- b) Přes známé
- c) Na Úřadu práce
- d) Personální agenturou
- e) Osobně ve firmách
- f) Kombinace více možností

- 5) Pokud již pracujete, v čem Vás škola dobře připravila pro praxi?
(uved'te alespoň dva příklady)**
- 6) Domníváte se, že byla Vaše teoretická příprava na povolání dostatečná?**
- a) Určitě ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Určitě ne
 - e) Nedokážu zhodnotit
- 7) Domníváte se, že byla Vaše praktická příprava na povolání dostatečná?**
- a) Určitě ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Určitě ne
 - e) Nedokážu zhodnotit
- f) Myslíte si, že bylo (nebo je) těžké se ve Vašem oboru na trhu práce uplatnit?**
- a) Určitě ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Určitě ne
 - e) Nedokážu zhodnotit

Děkuji Vám za vstřícnost, spolupráci a za Váš čas na odpovědi. Eva Majerová

Příloha č. 4

Dotazník k uplatnění absolventů na trhu práce

Dotazníková akce je důležitým krokem v projektu Bakalářské práce na téma „Uplatnění absolventů vybrané střední školy v Rokycanech na trhu práce v roce 2014“. Šetření, včetně zpracování dotazníků realizuje Eva Majerová, studentka Pedagogické fakulty ZČU v Plzni. Cílem dotazníku je získání poznatků a názorů absolventů, při jejich vstupu na trh práce, po ukončení střední školy.

Prosím o pečlivé zodpovězení otázek dotazníku. Odpovídejte na ty otázky, které se vztahují k Vaší situaci (zaměstnaný-á/nezaměstnaný-á). Samotné vyplnění je velmi jednoduché. Stačí zaškrtnout vámi vybranou variantu odpovědi v každé otázce. Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a nebude žádným způsobem spojováno s Vaší osobou.

Obor s maturitou

Obor s výučním listem

1) Našel/a jste po ukončení studia práci ve svém oboru?

- a) Ano
- b) Ano, v příbuzném oboru
- c) Ne, pracuji v naprosto odlišném oboru
- d) Ne, jsem nezaměstnaný/á, i když jsem práci hledal/a
- e) Dosud jsem práci nehledal/a
- f) Jsem veden/a na úřadu práce

2) Myslíte si, že absolvování školy bylo nezbytné pro Vaše nynější uplatnění na trhu práce?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Nedokážu zhodnotit

3) Byla Vaše očekávání při vstupu do zaměstnání splněna?

- a) Ano, zcela
- b) Ano, částečně
- c) Ne, skutečnost je naprosto jiná, než jsem očekával/a

**4) Jakým způsobem jste si hledal/a (nebo dosud hledáte) práci?
(zaškrtněte i více možností)**

- a) Přes internet
- b) Přes známé
- c) Na Úřadu práce
- d) Personální agenturou
- e) Osobně ve firmách
- f) Kombinace více možností

5) Pokud již pracujete, v čem Vás škola dobře připravila pro praxi?
(uveďte alespoň dva příklady)

*zaměst. a doud. v oboru
máči o lidmi*

6) Domníváte se, že byla Vaše teoretická příprava na povolání dostatečná?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Nedokážu zhodnotit

7) Domníváte se, že byla Vaše praktická příprava na povolání dostatečná?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Nedokážu zhodnotit

f) Myslíte si, že bylo (nebo je) těžké se ve Vašem oboru na trhu práce uplatnit?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Nedokážu zhodnotit

Děkuji Vám za vstřícnost, spolupráci a za Váš čas na odpovědi. Eva Majerová